

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

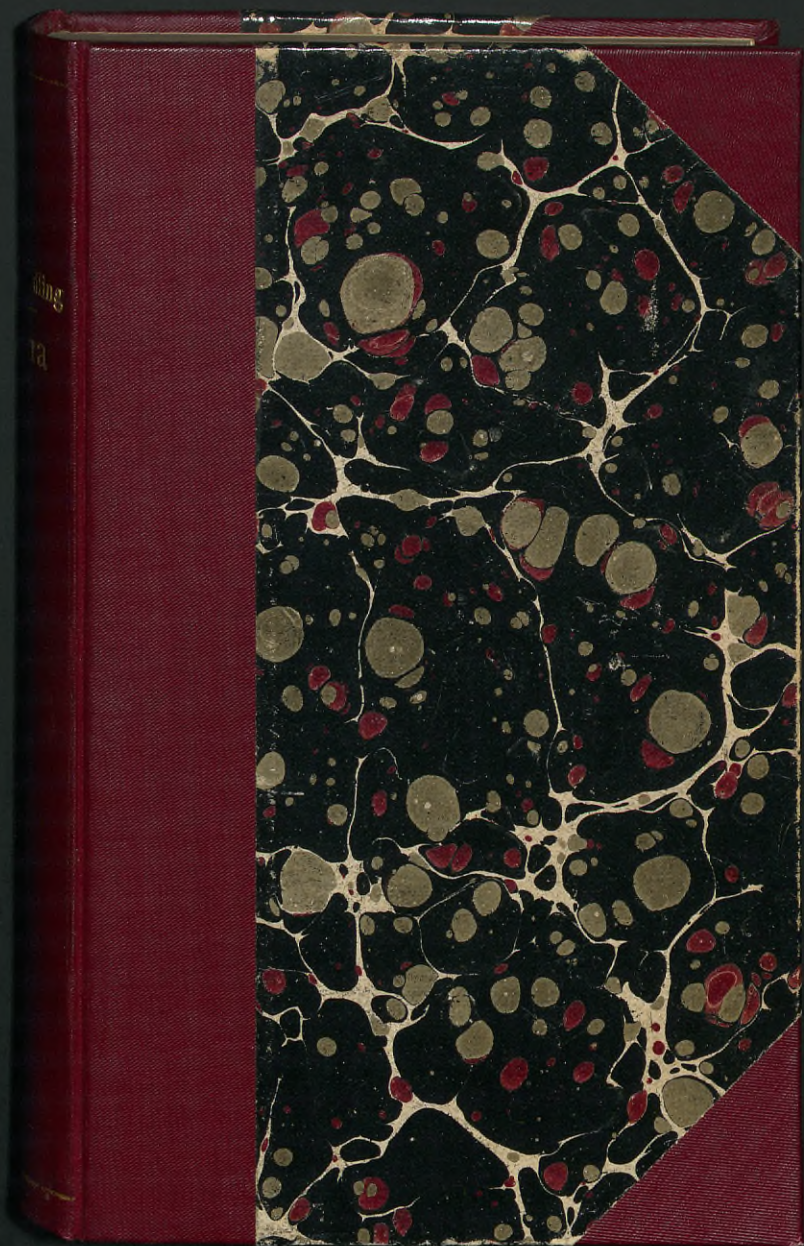
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

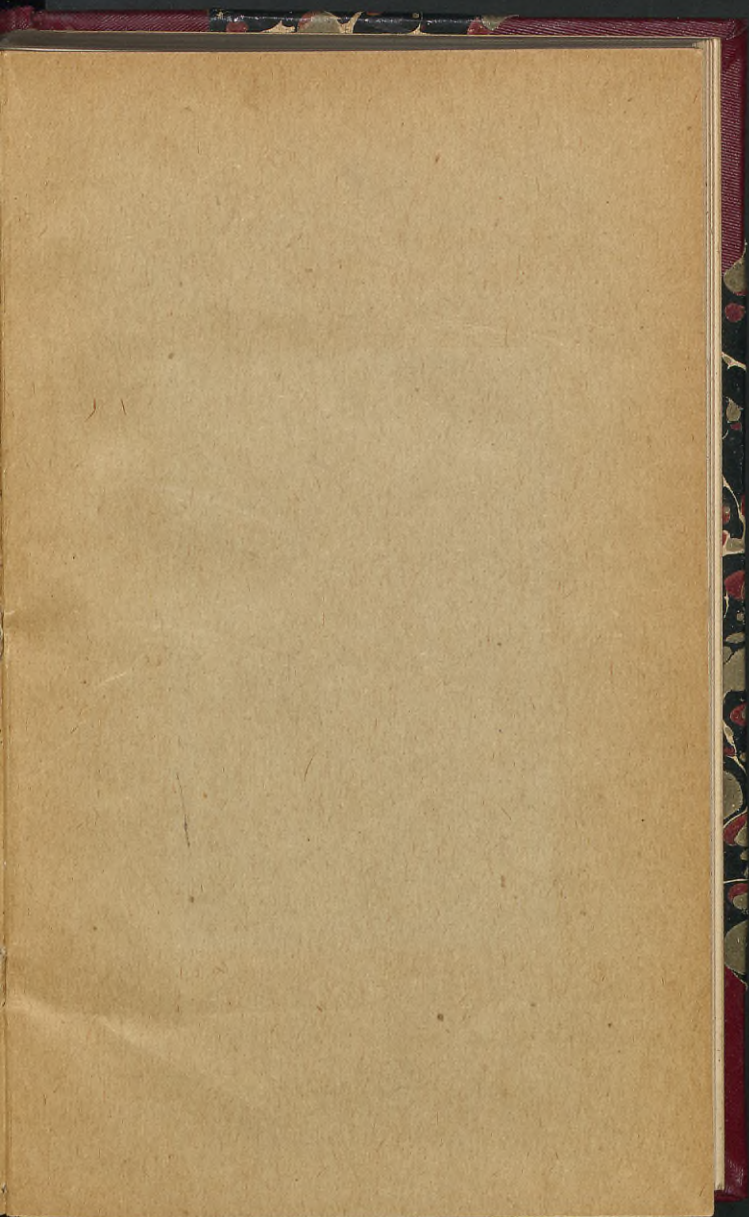
UPPSALA
UNIVERSITET

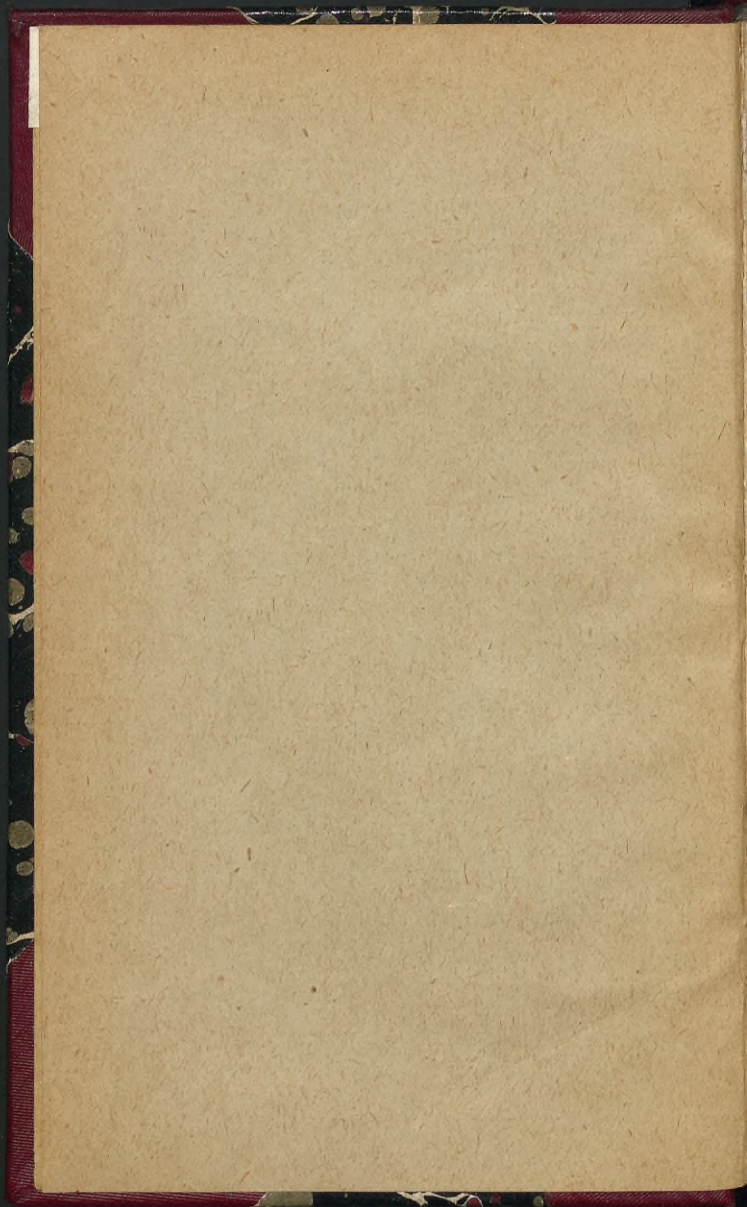

Litt.

Sv.

Maria Wikström

VERA

AF

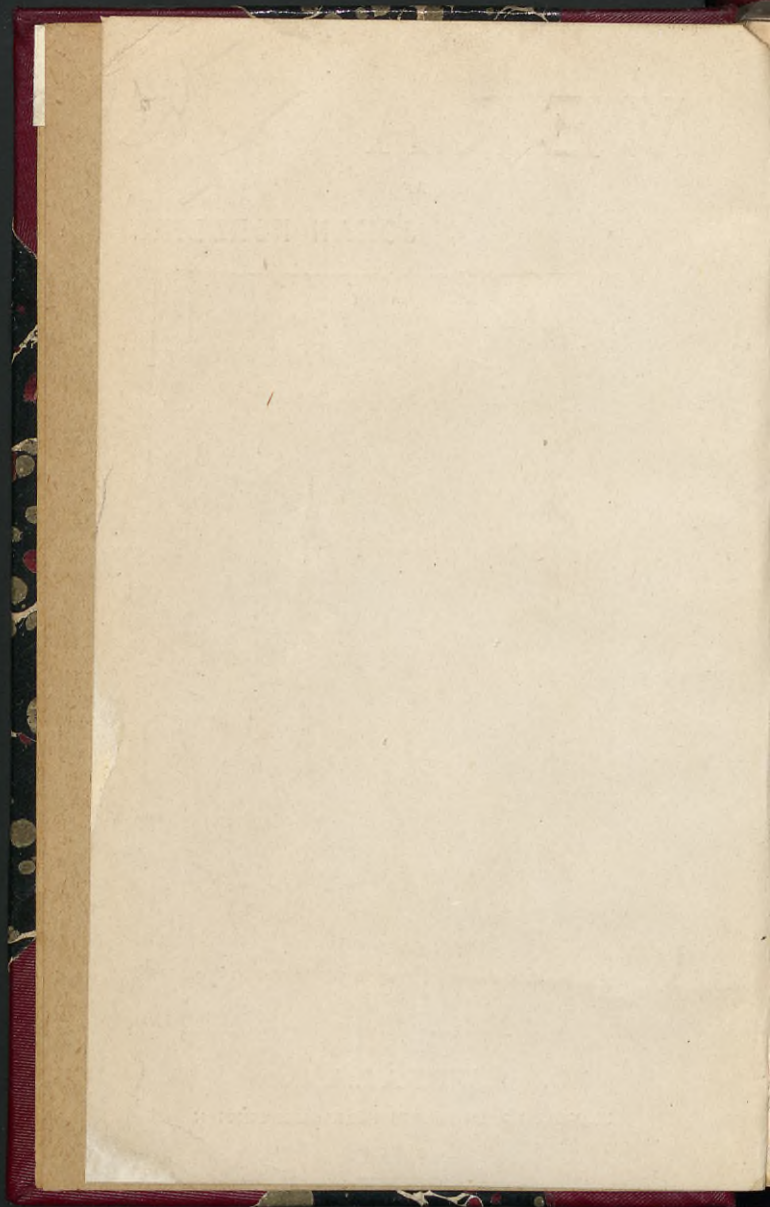
JOHAN NORDLING

UPSALA

UNIVERSALBIBLIOTEKETS FÖRLAGSEXPEDITION

1885

VERA

EN BERÄTTELSE

AF

JOHAN NORDLING.

MED OMSLAGSBILD AF C. F. von SALTZA.

x

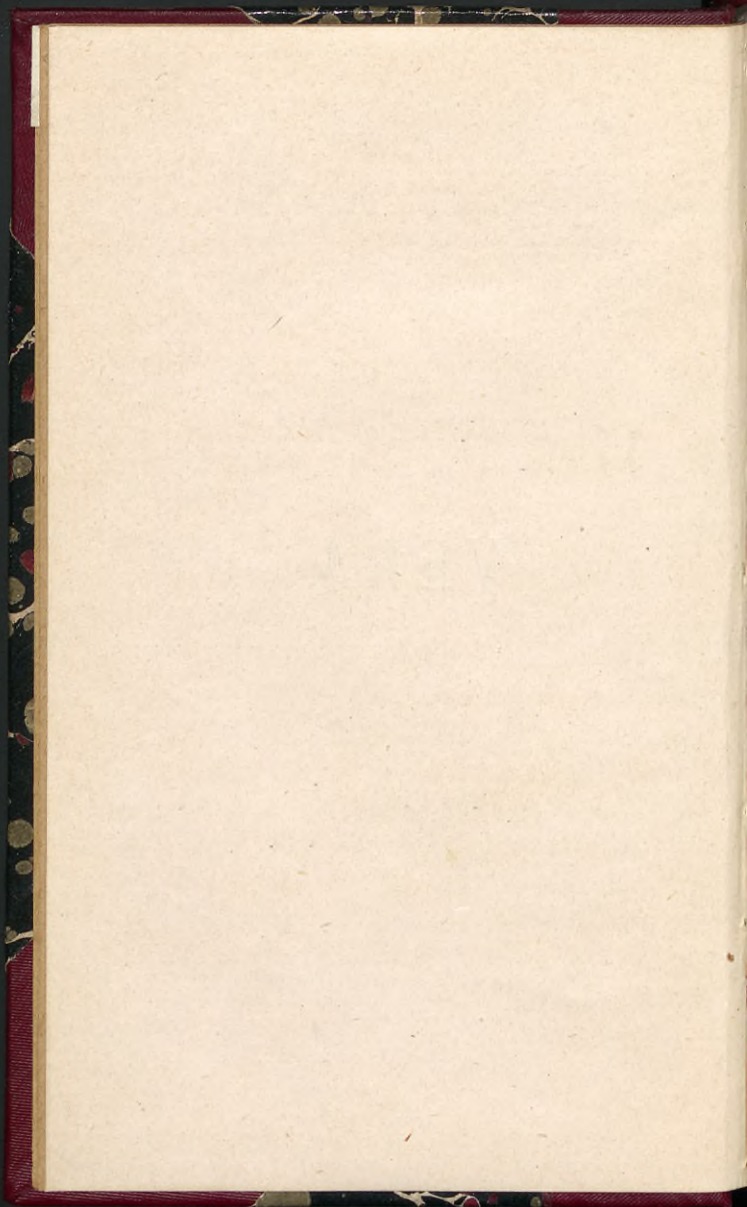
UPSALA

UNIVERSALBIBLIOTEKETS FÖRLAGSEXPEDITION.

UPSALA 1885.

R. ALMQVIST & J. WIKSELL'S BOKTRYCKERI.

VERA.

I.

Huru den *de Valléeska* ätten engång fordom var en af de mäktigaste, rikaste och mest ansedda på det svenska riddarhuset och vid konungens hof; huru den — af fransk härkomst som den var — med skäl eller ej räknade sina anor från Karl den stores dagar; huru stamfadern för den svenska grenen in kallades till drottning Kristinas hof, förlänades stora gods och höga värdigheter; huru ätten sedermera efter en kort glansperiod började gå bakut, förlora sitt inflytande och allt mera träda i skuggan; huru dess oerhörda besittningar smälte samman, genom olyckliga spekulationer, slöseri och mångahanda orsaker; och huru slutligen baron Fredrik Maria de Vallée,

som i början af detta århundrade var en ansedd och mäktig lärd zoolog, genom oerhördt dyrbara vetenskapliga arbeten och expeditioner gjorde ruinen så godt som fullständig; — allt detta skulle vara en mycket lång historia att förtälja.

Nog af: sedan nyssnämde Fredrik Maria de Vallée omsatt allt, hvad omsättas kunde, i vetenskapligt rykte för sin egen personliga del, tog han detta med sig i grafven vid knappa 40 års ålder — det var anno 1821 —; men undan den ofantliga konkurs, som följde omedelbart efter hans död, kunde intet räddas utom de värdefulla men orealiserbara upplagorna af hans franska brochyren och Boda, ett obetydligt fideikommiss nära Östersjökusten, ett par mil norr om Nyköping. Det var där den unga enkan uppfostrade sin son, Karl Maria, som vid faderns död ännu ej fyllt sitt andra år, midt ibland "salig barons" dammiga bokhögar och minnena från ett kort, lyckligt äktenskap.

Ty lyckligt hade det varit, trots alla ekonomiska bekymmer och svårigheter. Hon afgudade sin man; föga begrep hon visserligen af hans lärda sysselsättningar, men hon njöt för hans räkning af den ryktbarhet, han själf så litet syntes skatta; hvarje det minsta ord, den ringaste antydning om hans anseende i så måtto var den ljufvaste musik för hennes öron. Och när så denna dyrbara vurm slukade stycke efter stycke af grunden under deras egna fötter; när hon äntligen stod där ensam med sin son — om icke på bar backe, så dock i jämförelsevis mycket knappa förhållanden, — icke en klagan, icke ett ord af förebråelse gick öfver hennes läppar. Det var allt, som det skulle vara!

Karl Maria växte emellertid upp; modern åldrades, och han blef man. Det hade att börja med varit hennes älsklingsidé, att sonen skulle träda i faderns fotspår. Men hon måste

snart låta alla dylika drömmar fara: för bokliga idrotter visade han alls ingen böjelse.

Sedan han slutat sina skolstudier, valde han att gifva sig in på den militära banan. I en lång följd af år var han bosatt i Stockholm, innehade en löjtnantspost vid gardet och väntade på en befordran, som tycktes dröja länge om. Modern skötte hans ungarlshushåll.

Slutligen blef han kallad som uppvaktande kavaljer till Oscar 1:stes hof. På hofbanan tycktes han ha bättre framfart än på den militära och avancerade inom några år till kammarherre.

Det var då, som han, redan en fyrtio års man, en vacker dag förvånade modern med underrättelsen om sin förlofning. Denna hade redan för längesedan uppgifvit allt hopp om att någonsin få se honom gift, men hade icke dess mindre genast en rymlig vrå i sitt rymliga hjärta färdig för den obekanta, på hvilken sonens val hade fallit.

Det var en helt ung kvinna, fröken Anne Margret Ruda, tjänstgörande dam vid drottningens hof och ännu icke fyllda tjugo år. Hon var af en vek, svärmisk skönhet och af ett lynne därefter. Hvad som förmådde henne att förbinda sina öden för beständigt med denne man, som till sinnelag, ålder, allt var henne så olik, är icke godt att säga. Måhända lät hon öfverrumpla sig af någon falsk stämning, någon ögonblickets impuls. Ty hon var en af dessa naturer, för hvilka hela lifvet är en serie stämningar; för hvilka ögonblickets intryck — åt hvilket de med svärmisk oförbehållsamhet öfverlemna sig — är allt; och för hvilka en obetydlighet kan diktera beslut, ödesdigra för lifvet.

Brölloppet firades inom årets utgång, och de nygifta behöllo en hvar sina platser vid hofvet. Deras äktenskap blef länge barnlöst.

Dessa förändrade förhållanden och de förbindelser, baron de Vallée därigenom ansåg sig

ha fått att i viss mån representera, kommo honom dock snart att med bitterhet inse, huru som hans inskränkta ekonomiska omständigheter ingalunda tillåto honom föra ett värdigt och glänsande hus i Stockholm. Hufvudstadslifvet blef för dyrt, ifall de nu icke ville lefva särskildt sparsamt. Men hellre än att lefva under sitt stånd skulle baron de Vallée i sin stolthet föredragit att icke lefva alls.

Och slutligen återstod honom intet annat än att söka afsked från sin och sin hustrus hofbefattningar och draga sig tillbaka till sitt fideikommiss och landtlifvets inskränkthet. Det var ett bittert steg. Och han tog det icke utan mycket besinnande och mycken smärta.

Naturligtvis beviljades afskedet "i nåder"; baronen fick en dekoration och hans unga fru ett dyrbart briljantgarnityr. Hvarpå de reste sina färde och voro glömda.

Den gamla modern följde dem åt.

Med allt annat än glada känslor tog baron Karl Maria de Vallée sitt herregods i besittning. Det hade förut varit utarrenderadt på skilda händer i smärre lötter, till föga båtnad för jorden, som af småarrendatorerna utsögs; men till största möjliga vinning för egaren. Han hade nu ett styft arbete för sig, om han skulle göra allt godt igen, som detta förvända system förödt. Och ett arbete, som icke behagade honom, som var honom motbjudande som ett oförskylldt straff.

Sitt eleganta stockholmsmöblemang, som han tagit på gäld, hade han måst sända under klubban på ort och ställe. Och medan han nu gick omkring i Bodas småskräpiga, ödsliga salonger, där allt var gammalt, förfallet och omodernt, ännu med tankar och håg kvar vid storstadslifvets fashionabla glans, då kände han, hur hans sinne frös till i bitterhet, och han sade sig själf, att han lemnat lifvet bakom sig, och att nu allt vore slut.

II.

Vera hade blifvit köpt in i världen med moderns lif. Friherrinnan de Vallée var ingalunda någon stark kvinna; den ovanligt svåra barnsbörden uttömde fullkomligt hennes krafter. Fyra dagar sväfvade hon på gränsen mellan lif och död; den minsta vindpust skulle ha kunnat blåsa ut denna svaga låga, tyckte man; så tillstötte febern och på ett dygn var alltsammans slut.

Barnet var litet och klent, så klent, att man lika mycket för dess egen skull som för moderns — som önskade det så lifligt — föranstaltade om nöddop. Fadern yrkade på något af de gamla goda aristokratiska släktnamnen. Men modern ville kalla henne Vera. Det var

någon af hennes vanliga befängda idéer, muttrade baronen. Men hon bad så bevekande härför, med slocknande stämma. Och som man då ej gerna kunde neka en döende denna sista bön, fick det blifva därvid.

Det var tidigt om våren, i April. Om det var någon sammanställning med årstiden eller någon annan romantisk dröm, som dikterade moderns önskan, fick man aldrig veta. Friherrinnan Anne Margret de Vallée dog strax efter dopet, med dotterns namn på sina läppar.

Det var endast med största svårighet, som fadern kunde finna sig i, att en amma anskaffades. Hans aristokratiska känslor uppördes på det lifligaste vid blotta tanken på, att *hans* barn skulle födas upp af en främling, en simpel kvinna ur folket. Han sade att börja med bestämdt nej.

Men farmodern, den gamla friherrinnan, som annars så sällan hade någon positiv mening eller vilja, visade i detta fall en bestämdhet,

som icke medgaf någon eftergift och som ovilkorligt imponerade på baronen. "Barnet är alldeles för klent; att inte skaffa en frisk och kraftig amma är så godt som ett afsiktligt mord", hotade hon. Och baronen gaf efter.

Så kom amman till gården. Det var en ung, storväxt bondhustru från grannsocknen, med ljust hår, ljusa ögon, ljus hy och trohjärtad uppsyn. Hon hade just nyss själf mistat sin lille förstfödde. Var idel tårar, när hon kom; men lärde sig inom kort att omfatta den lilla Vera med en naiv hängifvenhet, som kväfde hennes egen sorg.

Äfven farmodern hade från första ögonblicket fäst sig vid sondottern med en afundsjuk kärlek, som knappast kände gränser. Den stackars modern hade ju alltid varit hennes "älsklingsbarn", och den gamla skulle nog ha sörjt henne förtvifladt; men nu var det, som om hon tyckte modern lefva upp på nytt i den lilla. Denna idé och alla de praktiska

bestyr, som med ens hvälfdes på henne, hjälpte henne öfver den första svåra tiden.

Ty hos denna förståndiga, praktiska kvinna fick hvardagsomsorgernas alvar skjuta känslsamheten åt sidan. Hon kunde icke gråta och styra med huset, barnet, tjänarne på en gång. Och därför sparade hon sina tårar.

Huru nu dessa båda kvinnor, den unga, simpla bondkvinnan och den gamla, fina adelsdamen, med tusen kärleksfulla omsorger tillsammans vakade och vaktade öfver den lilla, så växte hon till, blef duktig och kry till trots för alla de farhågor, man hyste från första stunden. En strykande aptit hade hon; om dagarne ville hon knappast någonsin lämna bröstet; om nätterna vaknade hon och grät sig till di flera gånger om. Och all denna kraftiga, sunda näring, som hon så rikligt njöt, blef till knubbiga former kring de späda små lem-marne, till spelande lifslust i de mörka ögonen.

Ty hon hade sällsynt nog kommit till världen med ett tätt, silkeslent, ramsvart hår och mörka, vidunderligt mörka, blå ögon; det var modersarf: håret och ögonen.

Fadern gick mest ur vägen för alltsammans. Amman var honom ständigt en nagel i ögat, och han tålde icke ens se henne. Men när farmor tog lillan från Augusta för att bära henne till pappa, blef det bara olåt och motstånd utaf. De små armarne och benen arbetade så energiskt afvisande, när baronen visade sin gråsprängdt skäggiga fysionomi, som förgäfves sökte anta en vänligt inställsam min. Och hela det lilla runda ansiktet förvreds till en enda stor egensinnig grinmin; och så var det ett skrikande, så att fradgan stod om mungiporna. "För bort barnungen", sade fadern otåligt, "hon skulle göra en bonddräng nervös!"

Så kom då äntligen den dag, när amman skulle ur huset. Baronen skyndade på, allt hvad han kunde. Hade han varit fullt ärlig,

måste han erkänt, att han icke stort brydde sig om barnet; men nu gick han och retade upp sig mot amman genom att söka inbilla sig själf, att hon stal Vera ifrån honom. Stal barnets kärlek undan fadern. Men hvad kunde man bättre vänta sig från en af dessa simpla, råa varelser.

Det var ett ordentligt uppträde. Farmor gjorde då just icke mycket väsen däraf; i själfva verket var äfven hon rätt nöjd med att få undan den, hon ansåg stå emellan sin afundsjuka kärlek och barnet. Men Augusta — och Vera —!

Baronen skickade ut tre hundrakronors-sedlar med kammarjungfrun. Det var Augustas lön. Då började Augusta gråta och jämra sig. Nej, hon ville då alls ingenting ta emot, inte för sitt lif; nej, nej, *nej*. Hon hade skänkt bort sin modersmjölk i kärlek och glädje. Och ta betaldt för det; betaldt för sin kärlek och glädje. *Nej, nej!*

Och så nya tårar.

Baronen, som hörde allt detta genom de öppnade salongsdörrarna, blef vred och kom ut. Han ville inte ha någon jämmer och pjunk i sitt hus, skrek han. Han ville inte ha hennes tjänster till skänks. Hon skulle tiga och ta pengarne. Vagnen väntade för dörren och det skulle gå undan bara . . .

Den stackars människan torkade förskräckt sina tårar, sväljde sina snyftningar och drog sig utom dörren så fort som möjligt.

Men så var det i barnkammaren.

Augusta kastade sig på knä vid vaggan och brast i gråt. Hennes okonstlade smärta tog sig uttryck i formliga skrik. Hon stönade och vred sig som i ångest. Vera blef förskräckt; begrep naturligen ingenting, men skrek med för sällskaps skull. Farmor stod i ett hörn. Hon blef våt i ögonen, men torkade dem flitigt. Så gick hon till sist fram, fick Augusta i axeln och ropade:

“Men så lugna dig, Augusta, för Guds skull. Hör du! Du skrämmer ju lifvet ur barnet —“

Augusta tvärtystnade och reste sig vacklande. När hon kommit utom barnkammaren, brast det löst på nytt. Och så hela vägen: i trappan, på gården, i vagnen ...

Om kvällen fann man sedlarne nedstoppade bredvid kudden i lillans vagga. Baronens skickade dem dagen därpå till Augustas man; och han behöll dem. —

Det blef en förfärlig strid med Vera. Hon ville aldrig tystna. Hon skrek och gastade af full hals, ända till dess hon blef blå i ansiktet och den förskräckta farmodern trodde, att hon skulle få konvulsioner. Då teg hon några minuter. Började så på nytt med fördubblade krafter.

Och ingenting hjälpte. Den gamla friherrinnan lallade alla visor, hon möjligtvis kunde, med gråten i halsen, om och om igen. Nej. — Hon tog upp barnet ur vaggan och gungade

det på sina knän, sina armar; bar det fram och åter i rummet, fram och åter. Omöjligt. — Lade så ned det igen och vaggade, först sakta, så hårdare och hårdare; till slut gick vaggan som i vildaste sjögång; och gumman skrek sina gamla utsjungna visor med sin gamla utsjungna stämma allt ljudligare och ljudligare, allt under det missmodighetens tårar runno nedför hennes skrumpna kinder, strida och jämna. Det blef endast allt värre.

Men det värsta af allt var, att den lilla på inga vilkor ville veta utaf flaskan. Vid hvarje försök att få henne att taga nappen sköt hon envist ifrån sig med händerna. Och skrek.

Detta varade ett dygn. Ett helt dygn, på hvilket Vera ingenting förtärde, och knappast höll tyst tio minuter åt gången . . .

Men vid middagstiden dagen därpå var hon alldeles förbi. Gråten stannade så småningom, som af sig själf, och de sista snyftningarne drunknade i sömn. Hon sof tungt i flera tim-

mar; och när hon vaknade, tog hon tyst emot flaskan och drack. Drack länge och mycket och somnade därpå igen.

Sedan var hon allt fortfarande stillsam och snäll och tog sin mjölk begärligt, som om aldrig någon amma funnits.

III.

Öfver hela detta gamla herresäte och öfver allt, som lefde och rördes därinom, hvilade en egendomlig, dämpad, tungsint stämning. Det var som om en uråldrig atmosfär, aldrig oskärad af moderna vindkast, aldrig upprörd af en fläkt "därutefrån", tung och tryckande svept sig om det. Som om den gamla goda tiden, tredje Gustafs och det adertonde århundradets dagar, afundsjukt höljt en flik af sin anda omkring det och för alltid afskilt det från värld och tid därutom. Under dessa snörräta, däfna lindalléers ogenomträngliga löfhvalf; mellan den franska parkens förvildade

häckar, risiga bosqveter och ramponerade stenstatyer; i den gamla hvitrappade, osköna träbyggnadens halfförfallna trappor, pompösa genom sin bredd, nakna, kalla och otrefliga; i de bofälliga gemakens dammiga dunkel, där mångfaldiga växlande konststilar och smakriktningar stämt möte i bohag och möblemaning; där i det ena hörnet rococo och renässans trängdes om platsen i skepnad af en bukig rosenträdsbyrå med spräckt marmorskifva och ett kolossalt ekskåp med stelkramp i hvarje linie, speglande sitt fallfärdiga elände i en modern godtköpstrymå i hörnet midt emot; där på det ena stället en trasig, värdelös gobelin skar af en vägg i rosiga nutidstapeter och på ett annat en fallfärdig panopli hotade lif och lem ofvanifrån en snedhängd ekdörr; där golftiljorna klapprade och väggarne suckade; — öfverallt tycktes luften vara mättad med sägners och minnens drömfyllda mystik ...

Men i denna stämning låg äfven mycket af den enformiga tråkighet, som det gamla, omoderna, evigt enahanda så lätt får.

Och detta — det mystiska och det sorgmodiga — tycktes äfven ha tryckt sin stämpel på de människor, som lefde därinom.

Baron Karl Maria de Vallée var vid sin hustrus död en man på 48 år. Öfver det stränga, högdragna ansiktet, de kalla, gråa ögonen, de gråsprängda mustacherna och pipskägget, öfver den litet gammalmodiga, men utsökta toaletten, som han vårdade med petig omsorg, ja, öfver hela hans väsen och personlighet låg ett tycke af afmätt, aristokratisk ledsamhet. Det sades, att han som ung skulle haft en historia, äfven han; att han varit liflig, ungdomligt lättsinnig och glad; nu var dock visst, att han syntes bemöda sig om att få så litet historia som möjligt. Hans från tidigaste ungdomen starkt utvecklade aristokratiska tendenser hade skärpts med hvarje år, som gått. Och då hans obe-

tydliga ekonomiska omständigheter tvungo honom att efter sitt gifte draga sig från det kostsamma hoflifvet, slöt han sig inne på sitt Boda, som snigeln i sitt skal. Något stort hus hade han ej råd att föra; något bördsumgänge stod ej att få på den närmare trakten; något annat var honom icke godt nog; och så fick han då gå där i sin ensamhet, dag efter dag, år efter år, slutet, högdragen, stelmande i gamla former.

Hans äktenskap hade varit ett rent konvensionsparti. Hustrun var en vek, svärmisk, varmblodig varelse och sympatiserade aldrig med den stele mannen; de gingo hvardera sin väg. Eller rättare: sutto hvardera i sin vrå. Hon tynade fort bort i denna tunga atmosfär, som gaf hennes sjukliga svärmiskhet så riklig näring, men lät hennes naturliga lefnadsmod tråna till döds.

Den gamla, vänliga svärmodern, som hade hjärta, stort nog för alla, var henne under dessa långa längtans år en vän till det sista.

Och själfva denna gamla gumma, som dock

i grund och botten egde en så sund, frisk förmåga att ta lifvets hvardagsalvar rätt, att adla småbestyrens futtighet med jämnmodig glädje, till och med hon hade icke kunnat undgå denna blåblodiga tråkighets farliga smitta, som numera hvilade som en unken doft öfver hennes pompösa sidenklädningars rasslande veck och hennes skrumpna ansiktes godmodiga leende. Litet vidskeplig, som gamla damer pläga vara, var hon full af sagor och sägner, dem hon själf till hälften trodde på och gerna berättade; men denna lilla svaghet satt så väl till, att den icke märktes när hushållsförklät kom på.

I denna omgifning och under dessa förhållanden växte Vera upp.

Den slutne fadern kom hon aldrig nära; hennes känslor till honom inskränkte sig till en skygg, undrande vördnad; men vid farmodern, med hvilken hon lefde i ständig beröring, fäste hon sig efterhand med den varmaste hänfivenhet.

IV.

Det var en glupande hunger efter sago!
Längst bort i parken, där de gamla
mossiga lindarne voro som störst; där en hel
här ungskog hade ryckt in under deras ålder-
domskala grenar, en hel här af hassel, ask och
ek, som i vilda, buskiga snår trängdes mellan
deras skrofliga stammar; där slånbuskarne lade
sina taggiga giller långt ut i gångarne, dit gräs-
vallen vällt ut öfver sina bräddar med uddiga
vågor af groblad och stjärntistel; där södersolen
låg på, hvarhelst vildskogen glesnade, och am-
made vinddrifven ampelopsis och doftande kapri-
folium mot stenblockens mossiga hällar, medan
luddlosta och maskrosor rundt om vaggade

skillrande ax och ullhåriga hufvuden; där ängsullen fuktade sina silkeslena lockar i bäckarnes skvattramkryddade myrvatten; där naturen fotbredd efter fotbredd återinkräktade den landvinning, konsten en gång fordom gjorde; —längst bort i parken plögade de sitta.

De hade där ett litet krypin, där en väldig ek hållit några fot mark öppen midt i hasselnäret för sin uråldriga stam och en lika uråldrig, mossbelupen stenbänk.

Timme efter timme kunde de sitta där, den gamla med sitt broderi på bänken och den lilla hopkrupen på marken vid hennes fötter.

Och så berättades alla dessa trolska sagor, som berättats hundratals gånger förut, om och om igen, och aldrig sinade förrådet. Vera hade fördenskull sina älsklingssagor, dem hon kunde höra, vore det så ock tusende gånger, och dem hon aldrig tröttnade vid.

Det var i synnerhet den om prinsessan Törnrosa, som sof bland rosor i hundra år.

Tänk: bland rosor. Tänk: denna vaggande, doftande, grönskande häck. Skyhög, ogenomtränglig, hemlighetsfull, slöt den sin trollundkring världen därinom. Ingen människa anade, hvilka härligheter doldes bakom dess rosenhöljda hemlighet; fjärlarne fladdrade mellan dess blommor, men de kommo ej längre; solstrålarne lekte "ta fatt" mellan dess daggdränkta blad, men kunde icke finna den minsta lilla smygväg mellan tätande grenar och tornar. Vindarne och foglarne flögo däröfver; men *de* skvallrade ej.

Och därinnanför. — En ljuflig lustgård med prunkande blommor, röda blommor, hvita blommor, rosor, rosor. Rosor slingrade kring trädens stammar, rosor famnade marmorbysternas späda lemmar, rosor kransade vattenbassängernas marmorbräddar, rosor smögo efter gångarnes bugtande linier, hängde i festoner från terassernas stenkrön, strödde sina genomskinliga, doftande kronblad öfverallt, öfverallt ...

Och just där grönskan var som lummigast och rosorna trängde sig som tätast tillsammans; just dit alla vägarne letade sig fram och alla stigarne vette — där reste sig, löfomkransade, blomsterhöljda, slottsarkadens pilastrar i doftung, glödande sommarluft.

Men de öppnade portarne lockade ditin ...

I vestibulens skumma marmorsvalka stodo purpurklädda svenner, stödda mot hillebardenas guldrefflade skaft. De sofvo.

I den första salens järnkalla skymning mellan ekväggarnes metallskimrande panoplier sutto stålpansrade riddare, stödda mot svärdens steninlagda hjalten. De sofvo.

I den andra salens ljusomflödade fönstersmygar stödde hvitklädda jungfrur hvita pannor i hvita händer, som domnat från sländornas silke. De sofvo.

Den tredje salen var bonad från golf till ås med strålände guld. Under tronhimmelens skimrande brokadveck satt silfverhårig konung

i krona och hermelin. Och vid hans sida ljusfager drottning i gnistrande diadem. De sofvo äfven de.

Men längst fram i höganlofts-sal samlade sig väggarnes guldkimmar som i en brännpunkt till en gloria af ljus. Under baldakinens rodmande gasmoln hvälfde sig en bädd af idel rosor, rosor skiftande i tusen färgers spel, hvitare än hvitt, rödare än rött, i blyg knopp och svällande blomma ...

Men skönare än dem alla: Törnrosa, prinsessan, som sof bland rosor i hundra år. —

Eller också den om prinsessan i svanehamn, nattsvart svanehamn, som sökte sina drömmars riddare öfver all världen med aldrig tröttnande feberlängsans tungsinta vingslag. Men fann honom *aldrig*. —

Det var icke de sagorna, som vimlade af växlande, spännande äfventyr, som lockade henne mest. Det var icke den talföra lilla gummans torra, halfpoetiska skildringar, som

förmådde henne att åter och åter begära dessa samma förtäljningar och att aldrig tröttna. Det var alltid någon särskild detalj, någon särskild stämning uti dem, som hon fäste sig vid, dröjde vid och utarbetade i sin fantasi med lysten omsorgsfullhet. Medan så farmodern lät sin tunga löpa och i snabb följd hasplade af äfventyrens långa, brokiga tråd, satt Vera i andlös tystnad med glänsande ögon, halföppen mun, händerna knäppta om uppdragna knän. Hon var långt borta. Var långt efter. Hon slumrade ännu bland rosorna i prinsessans förtrollade lustgård, den hon målat sig med half-tänkta tankar och fulldrömda drömmar i väl-lustig färgprakt. Hon tyckte det var ett skändande, när prins den Rätte kom, och rosenhäcken öppnade sig, och han sprängde genom parkens slummertysta gångar; och hans klirrande sporrars skrammel mot gemakens marmorgolf väckte sofvande svenner, kämpar, jungfrur och furstepar. Och hans glödande kyss

slet prinsessan ur rosenlummerns famn. Den oförsynte! Hon ville icke höra det, och hon hörde det icke.

Eller också gungade hon i nattsvart svanhamn, högt, högt öfver jorden, ombrusad af himmelens vindar, badande i ljus. Endast vaggade och gungade, vaggade, gungade — —

Så lefde hon fram en stor del af sin tid i stämningar, som gåfvo hennes svärmiska åtrå näring.

När icke årstiden tillät dem sitta i "sagogrottan", som Vera kallade den, höllo de till inomhus.

Det fanns ett hörn i "blåa salongen", som den gamla friherrinnan stängt af för sitt arbetsbord med en stor japansk skärm, vimlande af brokiga påfoglar, klocktempel och snedögda japaneser med jättestora pappersparasoll. Därinom fanns endast plats för en länstol, sybordet, en pall — den var för Vera — och så i hörnet på en pelare en jättestor bukig kruka

af japanskt porslin, fylld till brådden med doftande potpourri af timjam, violrot och lavendel. Dess kryddoft vaggade som en ljum balsamisk bölja mot skärmens sidenväggar.

I hela detta stora ödsliga hus fanns icke en vrå så hemtreflig som denna, och där de trifdes så väl. Där var skola, där var arbetsrum; ja, där var lustgård, festgemak, palats — när sagorna började.

Men härligare än alla sagor och alla drömmar tyckte Vera det vara, när den gamla började berätta henne om den mor, hon själf knappast fått skåda. Det hade förefallit farmodern vara en dyrbar plikt att hos dottern väcka och amma kärleken till moderns minne, och hon hade fyllt den med framgångsrik pietet.

Det fanns visserligen icke mycket att förtälja om detta stilla, obemärkta lif, dess dolda sorger och längtan. Men hvarje den minsta småsak innebar för Vera det djupaste intresse.

Den trivialaste detalj i hennes klädsel, hvardagsvanor, allt.

Hvarför hon egentligen var borta, det hade Vera icke rätt klart för sig. Men *att* hon var det, lärde hon sig väl känna. Det fanns af naturen ett tomrum i detta svärmiska lilla hjärta, som måste fyllas för att icke svida. Farmoderns kärlek var henne icke nog. Och många gånger när drömmens blodlösa modersgestalt blef hennes kärlekstrånande sinne för överklig, grät hon bort ensamma stunder i strida tårar, hvilkas natur hon icke ens fattade.

Ifrån en fönstersmyg på ett af vindsrummen var utsikten öfver trädgården och parken härlig och vid. Där hade modern älskat att sitta, med armen på fönsterbrädet och det vecka, flickaktiga hufvudet lutadt i handen, drömmande bort timme efter timme af sitt förkrympta lifs enformighet. Hennes armbåge hade nött märke i fönsterfodrets oljemålning.

Där brukade Vera ofta sitta, uppflugen på fönsterbrädet, och låta sina drömmande ögon vandra samma väg, som moderns så många tusende gånger gjort. Hon njöt däraf. Och om så känslan inom henne blef allt för sugande tom, kastade hon sig ned och kysste märkena i karmens nötta trä, kysste dem om och om igen. Hon tyckte, att värmen från utesägligt blida kyssar strömmade i glöd genom hennes ådror, och hela den späda kroppen skalf under trånadens famntag ...

V.

Hvarje söndag for den gamla friherrinnan
i kyrkan.

Vera hade länge haft sina små funderingar för sig, när det gamla pompösa ekipaget rullade fram om söndagsmorgnarne, nyskuradt och glänsande, med John på kuskbocken i glittrande livré. Så in med farmor, farmor i sin allra vidaste och mest fräsande sidenkjol, och så dörren igen. Därpå i väg, bort genom stora allén. Och hemma om tre, fyra timmar.

En gång hade hon frågat: "Hvart ska farmor resa?"

Och då svarade gumman: "Jag skall resa till kyrkan och helsa på min gud, stumpan

lilla. Du minns väl den snälle guden, som jag berättat för dig om?"

"Gud!" Vera baxnades. Hon kom sig icke för att fråga vidare af idel förvåning. Men hon gick och funderade öfver det hela dagen sedan, och många dagar därefter med.

Helsa på gud! Tänk, det måtte vara någonting bra härligt. Visst hade farmor berättat om honom. Det var en mycket mäktig och god herre, var det, och han hade gjort hela världen. Han hade gjort pappa och farmor och Vera med. Och "sagogrottan" och John och Kastor och Pollux, hästarne. Tänk, en sådan en trollmästare! Och han bodde i himlen, gjorde han, ett stort, fint, fint rum med guldtag och guldväggar och fullt med englar med hvita skinande vingar. Och de spelade de vackraste stycken på guldharpor och sjöngo till. Mycket vackrare än farmor kunde spela på flygeln däruppe i "blåa salongen". Fast det kunde då Vera inte fatta; men farmor försäk-

rade det. Och fast han nu var en sådan mäktig och fin herre, mycket, mycket finare än pappa, var han alls inte stolt, utan älskade alla människor. Vera med? Ja, Vera med. Och han hade en son, som en gång hade varit och helsat på människorna för att hjälpa dem att bli snälla; men de voro inte snälla alls, utan de spikade upp honom på ett kors och pinade honom till döds. Vera hade många gånger fått tårar i ögonén för den stackars Jesus' skull, som de voro så stygga emot. Men nu lefde han igen, sa farmor, och var hemma hos sin pappa i himmelen. Det var ju märkvärdigt.

Och det var *dem* farmor helsade på!

Vera kunde icke få den tanken ur sitt hufvud, hur härligt det skulle vara att få följa med en gång. Och en dag gick hon till farmor med sina bekymmer.

"Farmor?"

"Ja, liten."

“Tycker inte gud om Vera också?”

“Jo, det gör han, barn.”

“Tycker gud om alla små barn, farmor?”

“Ja, om de äro snälla och lydiga.”

“Brukar aldrig några små barn få helsa på honom också, farmor?”

“Jo, när de äro så förståndiga, att de kunna vara riktigt tysta och stilla i hans hus och inte störa sången och bönen.”

Det gaf Vera något att fundera på, och hon blef tyst för en stund.

Gumman lät henne hållas. Och hon kom snart igen:

“Kan inte Vera vara tyst och snäll, farmor?”

“Jo, ibland så.”

“Kan inte Vera då få följa med farmor och helsa på gud, om hon är riktigt tyst och snäll?”

“Ja, ja, vi få se, mitt barn. Det blir väl nångång.”

Detta halfva löfte fyllde Vera med undran och förhoppningar, som för en tid kommo henne att glömma både prinsessan Törnrosa och den svarta svanchammen. Hon bemödade sig att hålla sig stilla, så stilla, så att farmor riktigt skulle kunna märka, hur "förständig" hon var. Hon smög på tå upp till "mammans fönster" och satt där mer än vanligt länge och drömde.

Men där vaknade en dag en tanke hos henne, som kräfde ögonblickligt svar. Bort till farmor.

"Brukade mamma också helsa på gud, farmor?"

"Ja, min stumpa. Mamma bor hos gud nu. Alla snälla människor få komma och bo hos gud, när de ha dött."

Detta gaf rågan på hennes längtan. *Mamma* bodde hos gud! *Mamma!* Då skulle hon ju få träffa *mamma*, när hon kom och helsade på hos gud. Hon fylldes af jubel; hon var på väg att förgås af längtan. Men hon vågade

icke be farmor ytterligare. Hon skulle bara vara snäll och stilla, så snäll och stilla ...

Så kom en härlig söndagsmorgon på vårsidan, då solen glittrade och allt var så ovanligt strålände glädt och ljust. Lindarne i parken stodo med stora svällande knoppar, de bruna gräsmattorna började skifta i grönt, och det var en musik af lärfkor och bofinkar i luften.

Det var som om Vera kände på sig, genast hon fick upp ögonen om morgonen, och solstrålarne, som smögo sig in om rullgardinen, kittlade henne i ansiktet, att något stort, något märkeligt skulle hända den dagen.

Och — mycket riktigt!

När de hade ätit sin frukost tillsammans, i högtidlig tystnad som vanligt, och pappa — också som vanligt — hade försvunnit med det samma in i sina rum till sin cigarr och sina tidningar, sade farmor:

“Om nu Vera kan lofva att vara riktigt stilla och snäll, så får hon följa med farmor i

kyrkan i dag. Gå upp på barnkammaren och bed Anna göra i ordning sig!"

Det klack till i henne af jubel; det var en enda tanke, en enda idé, som ensam helt och hållet upptog henne, slukade henne: *mamma, mamma!* På något annat tänkte hon ej alls.

Det gick pinande långsamt, innan de kommo i väg. Anna hade så mycket att pyssla med hennes kappa och hennes hatt, och slöjan och handskarna och hela den olidliga historien. Och när hon äntligen var färdig och rusade nedför trappan, kunde farmor rakt inte få fatt i sin salmbok, som hon brukade sjunga ur där borta. Och det var ett letande både hit och dit.

Slutligen -- när Vera trodde hon skulle sprängas af jäsande ifver, hittade de den i potpourrikrukan bakom skärmen, där farmor hade gömt den själf söndagen förut.

Nu sutto de då i vagnen, gungade fram på

dess gamla välbepröfvade fjädrar och kommo närmare, närmare för hvar minut.

Det var en halfmil till kyrkan; och vägen var vacker och omvexlande, angenäm att färdas en härlig vårdagsmorgon som denna.

Men Vera hade hvarken ögon eller öron för någonting utom sig; Vera var inte Vera längre, där hon tyst, orörlig, med glänsande ögon satt vid sin farmors sida i det mjuka, stoppade vagnshörnet; Vera hade inga tankar, inga förmimmelser mer; hon var *en enda* stor trånande trängtan, personifikationen af en idé: *mamma, mamma.*

Och när de kommo fram:

Som i en dröm steg hon ur vagnen, i en dröm gick hon vid farmoderns hand mellan kyrkfolkets högtidslädda skaror, fram bland grafvarne, öfver vallen, in i portikens skugga. Hon hörde orgeltonerna i mäktiga brusande vågor bölja sig till mötes. Hon kände en sval fläkt från de öppnade portarne om sin panna.

Hennes förväntan var spänd till det yttersta.
Nu, *nu* skulle det komma!

De stego in.

Och det kom. Men det var ändock icke
det, hon hade väntat.

Hennes ögon flögo spanande rundt kring
tempelväggarna, från pelare till pelare, från
läktaren till altarrunden, så åter från altarrun-
den till läktaren igen. Det var moderns anlete
hon sökte, leende emot sig med detta blida,
ömma leende, hon skådat så ofta i sina dröm-
mar. Men hon fann det ej.

Och alla englarne med glänsande vingar —
hvar voro de? Var detta harpoklang, dessa
brusande toner, som i säflig rytm rullade sina
vågor mellan stenornerade kapitäler?

Och gud och hans son — *hvar* funnos väl
de? Jo, se där, i korets hvälfning, tecknande
sig mot spetsbågefönstrets brokiga glas, fann
hon honom, sonen. Och hennes ögon fastnade.

Det var ett medeltida bildhuggeri, en reslig kristusbild i trä, hängande på korset. Den okände mästaren hade gått till sitt värf med skäligen obetydliga konstnärliga förutsättningar, men hade sökt ge ersättning genom en viss sentimental gesäll-realism. Den marterade kroppen vred sina magra, köttfärgade lemmar i oplastisk stelkramp, och ur händernas och fötternas gapande sår strömmade ymnigt af blod, rött blod. Blod droppade från törnekronans taggar öfver ansiktets förvridna drag, ögonen tycktes hvälfva sig mot himlen i fåfång, förtviflad bön.

Vera kunde icke få sina blickar från denna ohyggliga bild. De voro som förtrollade, fastvuxna därvid. Mekaniskt följde hon vid farmoderns hand genom den stora midtelgången fram till familjebänken i koret. Viljelöst lät hon sig skjutas in i hörnet och fick plats. Den gamla böjde sig till bön. Men barnets ögon lemnade ej en sekund frälsaren, där han vred

sin kropp i marter, omgjuten af det götiska fönstrets blodröda, blåbleka ljus.

Hon glömde allt, modern, englarne, harporna, för denna syn. I stum fasa stirrade hon dit upp. Den arme, den arme! Och farmor, som hade sagt, att han lefde i lycka i sin faders himmel! *Hvarför* togo de då icke ned honom, dessa förfärliga människor? *Hvarför?* Se, huru han blödde — blödde ...

Och som hon nu satt där, tyckte hon med ens, att hans läppar skälfdes af kväfda ångestskri, hans lemmar skakade i smärtans nervkramp. Det förskrämda lilla hjärtat svälldes af en namnlös förfäran, det mörknade för hennes ögon, ett rödsvart mörker som af blod, och hon brast i häftig gråt ...

"Hvad är det, barn? Tyst för allt i världen!"
hviskade den gamla ifrigt.

"Jesus, farmor — Jesus — de — döda honom", snyftade det.

"Tyst! Var inte rädd. Det är bara en bild."

“De döda honom, farmor — farmor — jag vill gå —“

“Men var då lugn, barnet, hör du —“

“Jag — vill — gå.”

“Ja, var bara tyst, vi —“

“*Jag vill gå.*“

Ingångssalmen spelades upp, just som det långa preludiet slutade. Folket hade samlat sig. Under det buller, som uppstod, medan alla togo sina platser i bänkarne, hade ingen lagt märke till denna lilla scen. Nu ledde den gamla friherrinnan sitt förskrämda barn mellan bänkradernas böjda hufvuden, ur kyrkans skuggiga svalka ut på den solbelysta, ljumma backen.

John, som just höll på att sela af hästarne för att ställa in dem i kyrkstallet under predikan, fick göra sig i ordning igen. Så satte de sig upp, farmodern och den lilla. “Kör hem”, befallde friherrinnan.

Icke ett ord skiftades under vägen. Farmor satt orörligt tillbakalutad i vagnens kuddar,

försänkt i tankar. Det enda ljud, som afbröt vagnshjulens enformiga rassel, var en och annan förlupen snyftning, som blifvit efter och nu med konvulsivisk häftighet letade sig väg ur Veras flämtande bröst.

När de kommit hem, tog farmor Vera vid handen och ledde henne upp. Fingo de så utanplaggen utaf och togo plats i farmors vrå i "blåa salongen". "Nu hålla vi vår gudstjänst hemma, vi", sade farmor.

Så mildt, så vackert och kärleksfullt, som farmor talade den gången, hade hon aldrig talat förr, tyckte Vera. Hon talade så mycket och så länge, och allt efter klarnade Veras förvirrade begrepp. När de slutade, hade hon fattat så mycket, som förut var dunkelt, som hon undrat och undrat öfver många gånger i sina innersta tankar.

Visserligen var det med smärta hon skildes från illusionen om att träffa mamma, nu, så

snart. Men farmors blida ord förstodo så väl
att ge hopp och balsam. —

Sedan tog alltid den gamla friherrinnan
Vera med sig i kyrkan.

VI.

Dagligen — hela den långa, kulna vintern igenom, då icke sol och grönt lockade till frihet och dagdrifvarlif — användes förmid-dagarne till arbete och lexor. Det var i farmors vrå: Vera på pallen med sin bok; farmor knåpade med sitt broderi, när hon kom åt, och hjälpte däremellan Vera till rätta. Bibliskan, historien, geografin, läsningen och skrifningen — allt gick som en dans. Men roligast af allt var dock historien.

Vera hade ofantligt lätt att fatta och stor mottaglighet för nya intryck, så det var ingen svårighet att göra sig begriplig för henne. Den gamla hade också ett outtömligt tålmod och sökte, så godt hon kunde, lämpa sig efter Veras

fantasi-rika lynne genom att göra sina lärdomar lockande i skildringens färger. Med minnet var det sämre stäldt. Torra data och nakna faktiska upplysningar kunde aldrig hålla sig kvar i detta lilla oroliga hufvud. Liksom med sagorna var det också med lexorna i historien, bibelberättelserna och geografin — en viss stämning, ett totalintryck af färg, af tidston, af karaktäristiska detaljer till rum och natur preglades in hos henne med liflig skärpa, liksom en serie väl utarbetade tafkor, fulla af träffande och blodfullt lif hvar för sig, men utan förbindelse med hvarandra, utan sammanhangets öfverskådlighet.

Den gamla fattade nog denna märkliga ensidighet i hela hennes själsanläggning, som tryckt sin pregel på allt hennes förnimmande och för henne gjorde *stämmingar* af allt, af kunskaper, af lif, af hvardagstråkighetens trivialaste detaljer. Men hon begrep icke dess fara. Det låg i hennes svärmiska lynne och

var modersarf, tänkte hon. Och med minnets pietet vårdade hon sig snarare därom, än motsatsen.

På detta sätt utvidgades dock så småningom Veras kunskapskrets, om ock allt hennes vetande och hela hennes syn på lifvet fick en egendomlig halfhetens karaktär.

Hade Veras umgänge med fadern varit af något intimare art, än det nu var, hade möjligtvis därigenom denna lynnes-sjuklighet kunnat motarbetas. Ty denne tråkige, slutne, adelspedantiske enstöring, som gick som en främling mellan sin egen mor och sitt eget barn, var dock långt ifrån en svärmare. Tvärtom; han var den intiga prosan själf, och just detta hade gjort honom till hvad han var. Börds-drygheten gjorde honom halfgalen; bitterheten öfver att i sin obetydliga ekonomiska ställning icke kunna bära upp sitt namn med glans gjorde honom retlig; den själfvungna fåfänga ensamheten sluten; den veka hustruns

svärmeri berörde honom obehagligt, som något han i sin torra nykterhet icke förstod och icke kunde fatta, och vande honom ifrån att ens i sitt eget hem söka det umgänge, i öfrigt ej bjöds honom; och med medelmåttans benägenhet att stelna i de former, omständigheterna betinga, hade han kommit därhän, att han nu var nästan folkskygg.

De träffades knappast oftare än till målen, Det var, som om en dödsykla med ens skulle sänkt sig öfver hela den lilla familjen, så snart fadern trädde in i rummet. Tysta, högtidliga läto de den ena rätten efter den andra göra sin rund kring bordet. Baronens var mycket noga om maten och ville äta godt; fyra rätter mat och vin hvarje middag; men han åt icke mycket af hvarje.

Någon enda fåordig anmärkning om väder och vind eller en fråga om moderns och dotterns välbefinnande, som framställdes i långsam, dämpad ton och lika lågmäldt besvarades, var

allt som afbröt enformigheten. Gafflarnes och skedarnes sakta skrammel och den uppässande flickans lätta steg föreföllo blott som ett doft ackompanjement, som än ytterligare framhöll den tunga tystnaden.

En gång i veckan kanske, eller än mera sällan kunde fadern ställa några ord till Vera, som hon blygt och nästan förskrämdt besvarade. Hur långt hon hunnit med sin läsning? Om hon hade mycket långsamt de långa kulna dagarne? Om hon var riktigt lydig och snäll mot farmor?

En gång hade det hänt — det var en morgon strax efter frukosten, då baronen med händerna på ryggen gick några långsamma slag fram och åter efter salsgolfvet — att han med ens stannat framför Vera, som med undrande ögon från kakelugnshörnet följde faderns steg. Så gick han hastigt fram, tog henne under armarne, lyfte henne upp och kysste henne lätt på pannan. Men rodnade

därpå häftigt till för barnets stora förvånade blick, vände sig tvärt om och gick. Han gjorde det aldrig mer. —

Farmor började nu äfven ge Vera pianolektioner på den stora utspelade flygeln i "blåa salongen". Farmor hade varit en riktig virtuos i sina dar, och ännu satt en rätt aktningvärd färdighet kvar i de gamla fingrarne.

Vera var öfver sig förtjust. Hon var mycket musikalisk och det gick fort framåt. De långa tråkiga skalorna och fingeröfningarne voro icke just i hennes smak, men när farmor försäkrade, att de voro nödvändiga, om hon nu ville lära sig spela någonting alls ordentligt, höll hon till godo äfven med dem. Och när hon hunnit litet längre och fick börja med några enkla, vemodiga, melodiösa folkvisor — hon kunde sitta i timatal uppklätrad på den höga pianostolen och svärma till deras veka toner ...

Och så skulle hon sjunga till!

Hon hade en späd, osäker liten stämma med en egendomlig, beslöjad timbre; men den passade icke illa till folkvisornas flärdlöshet och hon sjöng med en omedveten, naivt öfvertygad värma, som lät nästan vemodigt lustig från dessa barnaläppar.

Det var nu egentligen den om "jungfrun, som skulle sig till ottesången gå" och så "om dagen vid mitt arbete". Hon kunde sjunga dem otaliga gånger, om och om igen.

Det var i synnerhet i skymningen, när de trolska skuggorna hopade sig bakom salongens tunga, mörkblå gardinveck, när de stora dystra lindarnes täta, löfnakna grenverk från parksidan fläktade dunkelt in genom rutorna, och blott en smal strimma ljus från gafvelfönstret, vinterdagens sista köldrodnande helsning, dallrade fram öfver mattans nöttå mönster och dog bort i en blek reflex i erardflygelns svartbetsade lock, det var då Vera älskade att drömma sina musikaliska drömmar i ändlöst svärmeri. Då

skymtade hon genom tonernas gallerverk både prinsessan Törnrosas rosensömn och den svarta svanehamnens tungsint fläktande vingar. Och ofta kunde moderns blida ansikte sorgmodigt ömt le henne till mötes ur skuggornas draperier -- hennes ögon fylldes af ljumma tårar, som långsamt runno nedför kinderna, medan den späda stämman darrade i sången:

Och jungfrun hon skulle sig till ottesången gå —
Tiden görs mig lång —
Då gick hon den vägen, åt höga berget låg —
Men jag vet att sorgen är tung —

Men när farmor kom in med lampan, som med sitt indiskreta ljus med ens jagade alla de fagra bilderna på dörren, undrade Vera, hvarför skymningen, som dock var den härligaste tiden på hela dygnet, var så kort, så kort ...

VII.

Vera var åtta år. —

Det var en söndag i Oktober. Strax efter frukosten.

Himmeln var mulen och gråkall; sände då och då en strid ström tårar öfver jorden, som höstvinden med frenetisk våldsamhet piskade mot fönsterrutorna, så att det smattrade och dröp efter posterna. De aflöfvade lindarne i alléerna svängde sina krokiga armar med melankoliskt hvinande, och kring deras slingrande rötter rasslade de torra löfven i vild ringdans.

Vera satt framme vid ett af salongens fönster, i hatt och kappa väntande på farmor. De skulle fara till kyrkan, som de gjorde i alla väder. Men Vera stirrade ut i rusket och

tyckte just det skulle vara skönt att få stanna hemma i dag, hur väl hon än annars trufdes i den högtidliga stämningen där borta, uppkrupen på den gamla familjebänkens långhåriga renhud, ombrusad af orgelns mäktiga andedräkt.

Men just nu körde John fram, olustig och våtblank i sin långa regnkappa af guttaperka, och han stannade med en onödigt tvär knyck framför stentrappan. Och i detsamma kom farmor, farmor i siden trots regnet, med sin stora salmbok och näsduken i hand.

Så gåfvo de sig i väg. När de väl kommit i vagnen och i fart, tyckte Vera det var rätt lustigt ändå att vagga fram så där genom mörjan på vägen, höra hur regnvattnet forsade och skvätte om hjulen, piskade på rutorna och suffletten, och själf sitta i lugn och ro i sitt mjuka, varma hörn. Genom de små rutorna rätt framför henne skymtade Johns kullriga glänsande rygg och framom honom ångade det

som en imma från Kastors och Pollux' frustande näsborrar.

Undan gick det, undan med hvinande fart, och innan de visste ordet af, voro de framme. Vera tyckte nästan det var för tidigt.

Kyrkan var redan full och ingångs-salmen spelade upp, just som de kommo in:

Hit, o Jesu, samloms vi
Att ditt helga ord få höra —

Luften därinne var tung, varm och fuktig af alla de våta, immande kläderna. På venstra sidan om stora gången sutto alla kvinnorna för sig: svarta och brokiga schaletter rad vid rad, böjda öfver salmböckerna; på den högra männen: väderbitna, skrynkliga ansikten, gråhårgubbar med massiva glasögon och unga pojkar i hvita "söndagsblad" med lysande brokiga rosetter; valkiga näfvar bladdrade otympligt med de stora salmböckernas slitna blad ...

I hörnet af familjebänken framme i koret satt Vera tillbakalutad i stilla ro. Hon trufdes

numera alltid så väl i det gamla templets stillsamma helgd; och hon var icke rädd för den stackars Jesus längre, nej icke alls; i synnerhet sedan farmor funnit på det enkla medlet att alltid — under hela gudstjänsten — hålla hennes lilla hand i sin. Det kändes så lugnt och tryggt.

Rätt bakom sig hade de det stora sidofönstret, som släppte en flod af ljus tvärs öfver den gulmålade bänken fram på korets gråa stengolf. Men i Veras hörn var litet mera skymning, och det tyckte hon om. Det var så eget att själf sitta i skuggan och blicka ut i allt ljuset, som böljade framför under korets hvalf. Från midtelfönstrets glasmålade rutor skuro brokiga färgknippen igenom på snedden och målade dallrande bilder å altarringens sammet.

På den hvitmenade pelaren ofvan Veras plats hängde det de Valléeska vapnet, stort, skuggande mäktigt i all sin anspråksfulla, he-

raldiska krims-krams-prakt. Det var en egen-
domlig tafla denna, som mången gång dragit
till sig en vänligt leende blick: det stora, prä-
lande vapnet, kastande sin djupa skugga från
den väldiga pelarens hvita stam, och under
det, lutad mot renfällens mjuka ragg, den lilla,
med sitt blyga tankfulla ansikte, sitt svarta hår
och sina mörkblå, underliga, drömmande ögon. —

Altartjänsten var förbi. Orgeln tystnade
med en lång utdragen ton, som svällde, tynade
och dog bort mellan pelarradernas gesimsverk.
Den gråhårige prosten lutade på predikstolen
sitt hufvud till bön. Och så började predikan.

Så enkel och flärdlös än den gamle kyrko-
herdens framställning plägade vara, var ej den
lilla mäktig att följa med. Hon satt i sina egna
tankar. Den andaktsfulla tystnaden rundt om,
som knappast stördes af den blida, entonigt
melodiska stämman från predikstolen, lockade
henne in i veka stämningars svärmeri. Det
var mest om modern hon drömde, här, där hon

en gång trott sig skola möta henne, ansikte mot ansikte. Omedvetet hade hon så småningom glidit in i en formlig madonnakult, där modern — icke gudamodern, utan hennes egna skära barnadrömmars rena modersbild — var medelpunkten för ett spädt hjärtas aningsfulla längtan. Hon kunde icke längre tänka sig himmelen, utan att moderns anlete log emot henne i englahamn, icke gud utan henne vid sin sida. Och när hon rörde sina läppar till morgon- och aftonbön eller sakta hviskade efter prestens böner, det var till modern hon bad, om henne hennes tankar hvälfde sig. En engel med mildhet på sin panna och skinande hvita vingar ...

Medan hon så som vanligt satt försjunken i drömmar med sin hand i farmoderns, kände hon plötsligt, hur denna ryckte till som af smärta. Den gamla drog en djup suck, slöt ögonen och lutade sig ned mot den främre bänkens ryggstöd. Stannade orörlig i detta

läge och blef åter helt tyst. Hennes hand släppte icke Veras.

Vera blef först förskräckt, men lugnade sig strax igen, när hon såg farmodern sitta så stilla och fridsam — — —

Predikan var slut. Amen, amen tonade det genom hvalfven. Så följde bönerna. Och därpå stämde salmen upp:

Vi prise dig, o fader kär!

Vi Dig, o Jesu äre — —

Men när den gamla friherinnan ej ens nu rörde sig ur sin framåtböjda ställning, blef Vera på nytt förskrämd. Hon ryckte henne i handen. Ingen verkan. Hon böjde sig ned och hviskade i hennes öra: "Farmor, farmor, sofver du? *Farmor!*" Intet svar. Den lillas hjärta bultade häftigt; "farmor!" ropade hon helt högt med gråten i halsen. Rösten stockade sig af förskräckelse, och hon brast i tårar.

Alla hufvuden i kyrkan vände sig ditåt med nyfikna, undrande blickar och sången stan-

nade med ens som af sig själf. Det blef ett sorl, ett skrapande med fötter och en susning af hviskningar, medan orgeln ensam fortsatte koralen i långa, dröjande, förundrade toner.

Och längst fram i bänken den lilla, som grät öfverljuddt.

Så kom prosten ut ur sakristian, undrande hvad som stod på. När han fick syn på Vera, tändes en stum förvåning i hans milda gråa ögon, och han gick fram till henne tvärs öfver koret, med den långa prestskappan släpande efter sig i stengolfvets dam.

Salmen hade ändtligen tystnat däruppe ifrån orgelläktaren. Ännu återstod altartjänsten; men folket började strömma ut ur bänkarne, dra sig fram mot koret, trängas, sträcka på hufvudena, fråga . . .

Plötsligt hördes prostens stämma, upprörd och kort:

”Doktor Bergman! Fins doktor Bergman här?”

Det var läkaren från Finnmyre bruk.

“Ja”, svarades det långt nere i kyrkan. Och en man armbågade sig hastigt fram genom de oroliga, vikande skarorna.

Prosten behöfde ingenting säga. Läkaren lutade sig ett ögonblick ned, lyssnade vid den gamla damens bröst, lade örat till hennes mun. Och på den andres frågande blick svarade han sakta:

“Hjärtslag — det är slut ...”

* * *

Vera grät allt fortfarande, tyst, som för sig själf. Prosten ledde henne vid handen ut. Där utanför strömmade oktoberregnet ännu från jämngrå himmel; stormen slet och fladdrade i Veras kappa.

När den förskräckte John i hast fått hästarne för, följde prosten den gråtande lilla hem.

VIII.

Den gamla friherrinnan var död; och i detta högtidligt stillsamma hus, där hon varit den ledande, sammanhållande viljan — ledande på sitt eget fredfärdiga, nästan omärkliga vis —, var nu idel oro och villervalla. Det fanns ingen som kunde ta kommandot. Det blef upplopp i köket. Kammarjungfrun tyckte sig vara ett strå hvassare än husan, och köksan kunde då vara lika god som båda två. Baronon brydde sig hvarken om det ena eller det andra. Han stängde sig inne på sina rum och lät det gå.

Det var ett slammer i dörrarne och ett spring i trapporna, upp och ned, från källaren till vinden och tillbaka igen. Det var ett stim

af högljudda röster, som förr fått vänja sig att tala dämpadt, så lång dagen var.

Så skickade baronen ut och sade till, att det skulle bli begrafning på lördagsmiddag kl. 1 — detta var på tisdagen —, och att de fingo bereda sig på middagsgäster efteråt, fyra, fem stycken eller så. Naturligtvis skulle middagen vara fin och god. Bara skickade ut och sade till, som om allt stode på hyllan, färdigt att taga, gudbevars.

Nu blef villervallan sjufaldt värre. Friherrinnan hade alltid haft hand om sina nycklar själf: till linneskåp, speceriskåp, handkammare. Tjänstflickorna hittade icke alls; det blef ett rifvande och letande för den minsta småsak. Hela linneförrådet måste dragas ned för ett duktyg eller några serveter; köksan väsnades genom hela huset för ett halft skålpund risgryn eller en näfve russin; träta och dispyter både bittida och sent.

Till sist blef baronens tålamod slut. Husan och kammarjungfrun höllo till i "blå salongen" och "städade", refvo ned dammet från väggarne, ryckte ned gardinerna och skrapade sönder mattorna med ekskåpet och flygeln. Det var ett slammer af möbler och ett stim af gälla röster utan gränser.

Han kom utfarande som en hvirfvelvind:
 "Anna !!!"

Det var kammarjungfrun. Hon hade så när fallit baklänges af trappstegen i förskräckelsen.

"Jaha, nådig baron."

"Hva — hva — hva ä det för ett förbannade väsen här i huset nu, hva? Hva ä det för ordning, hva? Ha ni då inte nån lefvande försyn? Här ska vara tyst hör ni. Stilla och tyst. Trätor och bråk ifrån morgon till kväll —"

Han röt, så ond var han; och svor, det gjorde han sällan.

"Hvem är det som har kommandot här?"

fortsatte han efter att ha hemtat andan, "är det Anna, är det Eva eller Lotten? Svara!"

"Det är ingen alls. Och det är det, som är så svårt", vågade Anna inpassa.

"Hvar är nycklarne? Hvar är friherrinnans nycklar? Hvem har hand om dem? Och Vera — hvem passar på henne?"

"Det gör jag", neg Anna.

"*Nå*, då tar du hand om nycklarne och huset, förstår du. Så länge — tills jag hinner rangera det. Och ni andra där, Eva, ni lyder förstår ni. Bara lyder och håller tyst. Den som krånglar ska få med mig att göra! Kom det ihåg! Har ni förstått?" —

Efter den betan blef det drägligare. —

Midt bland all denna oreda och oro stod den gamla friherrinnan lik. Det var på hennes sängkammare, ett af hörnrummen en trappa upp, rummet strax invid Veras. Baronens, som höll mycket noga på etiketten och ville ha sin mor i grafven med heder och ståt, hade genast

telegraferat efter tapetserare från Stockholm, som dekorerat likrummet. Hela rummet var draperadt i svart; på en katafalk i alkoven stod den öppna kistan, omgifven af cypresser och brinnande vaxljus, som fylde rummet med en tung, kväfvande doft. Det luktade grafhvalf ända ut i trappan.

Den gamla var sig lik. Man kunde knappast märka den ringaste förändring. Ögonen slutna som till sömn, och ett fridfullt, nästan gladt uttryck öfver pannan, kring de skrumpna kinderna och den insjunkna munnen. —

Vera hade hållit sig oväntadt lugn. Sen de första, förskräckta tårarne sinat ut, var hon stillsam och tyst. Hennes naiva lilla hjärta hade ingalunda något konkret begrepp om hvad död egentligen ville säga; och så länge hon ännu hade farmor lekamligen inför sig, fick hon ingen klarhet i situationen. Hon tog den för god sådan den var, med ens inne i sin själfskapade stämning; men utan att fatta dess

verkliga natur. Detta var en nödvändig följd af hennes egendomligt ensidiga uppfostran och rhapsodiska uppfattning af allt utom henne.

Hon hö'ls med tapetserarne hela tiden och hjälpte "klä åt farmor". — "Det var så roligt, så." — "Det blef så fint, så fint." — "Tänk, hvad farmor skulle bli glad!"

Naturligtvis var hon i vägen immerfort, trasslade in sina små ben i tyllremorna, snubbade omkull spikdosan och höll på att få trappstegen öfver sig. Men de hade icke hjärta att mota af henne.

Sedan satt hon vid kistan mest hela dagarne, drömde sina vanliga drömmar, stirrade på den döda i timal med glänsande ögon, sprang ibland upp i ett anfall af barnslig ömhet, klappade farmor på kinderna, kysste henne: "farmor snäll; farmor snäll"; — men hon grät ej. —

En afton, när fadern gick förbi i förstugan ötanför, fick han höra ett lågmäldt, entonigt mummel från likrummet. Han öppnade dörren

och såg in. I alkoven simmade ett dunkelt skimmer från vaxljusens osande rödgula lågor, som spelade i matta reflexer bland tylldraperiernas silfverstjärnor, men i rummet för öfrigt var skumt, i hörnen skuggorna svarta och täta. Luften var tung af cypressdoft och ljusos och dallrande af hetta.

Vera satt på en pall vid kistan och läste högt ur en bok. Det var Topelius' sagor.

“Hvad i all världen, är du här, barn! Hvad gör du?”

“Jag läser för farmor; hon har så tråkigt så.”

Fadern kunde icke dölja ett leende. Så sade han:

“Men kom ut nu. Det är inte nyttigt för dig att sitta här. Hör du, barn.”

Då blef det gråt. Mycken gråt och tårar. “Vill vara hos farmor — vara hos farmor.”

Och hon tystnade ej, förr än hon fick sin vilja fram och löfte att stanna. Man hade

rent af svårt att få henne till maten och i säng om kvällarne. —

Så kom lördagen. De främmande gästerna voro endast tre; kommo med stockholmståget på förmiddagen.

En yngre broder till den döda friherrinnan, en gammal pensionerad gardeskaptan, rödbrusig, däst och lomhörd. Hans stämman smattrade som en trumpet och man hörde honom redan från gården beklaga med döfvande exklamationer:

“Förbannadt sorgligt det här! — Högst oväntadt, min bästa de Vallée! — Verkligen förbannadt sorgligt!”

Vidare en kusin till baronen, en mager, cirklad expeditionssekreterare, som läspade fram några fadda fraser med hviskande stämman. Och dennes hustru, en fet matrona i rasslande svart siden, öfverlastad med stenkolssmycken.

Presten var kommen, man hade icke mycken

tid att försinka. De nykomne skulle in och se den döda, innan kistan spikades igen.

Vera stod därinne. "Åh, det lilla rara barnet; så söt — stackars liten — och så lik sin salig mamma — ja, ja hon påminner om farmor också — stackars liten —"

Och den tjocka frun kysste henne på kinderna och munnen, så att alla stenkolspärlorna rasslade och skramlade, och den lilla helt blyg och försagd fick brådtom ut genom dörren.

De lade sina kransar vid kistan. Den röde, apoplektiske kaptenen steg fram till hufvudgården, stirrade den döda i ansiktet under förtviflade försök att se svärmodig ut och trumpetade därpå fram emot kistlocket, som stod upprest mot väggen:

"Jaha ja, gamla syster, där ligger du nu. Där ligger du. Förbannadt sorgligt det här! Far i frid!"

Så skulle de ned i "blå salongen" och ha ett glas vin innan de foro till kyrkan.

Vera var inne i rummet igen, så snart de andra hunnit utom dörren. Alla dessa ovanliga, främmande ansikten, alla dessa obegripliga tillrustningar, dessa kransar och band, granriset utanför i allén — hon förstod icke rätt hvad det betydde. Men det låg något hotfullt i luften, som hon kände. En orolig aning arbetade att taga gestalt inom henne. De hade väl icke gjort någonting åt farmor? Hon smög sig hastigt och bäfvande fram till den dödas hufvud.

Åhnej — där låg hon som förr; så blek, så lugn, så blid, i det fina hvita linnets krusveck. Hon hade icke ens nu förändrat sig synnerligen. Det var nästan ett under, hade presten sagt, så varmt som rummet var. Och nära en hel vecka efter.

Och medan Vera nu stod där, för sista gången lutad öfver dessa vänliga drag, oveten om sanningens bitterhet, nöjd så länge hon dock hade kött och blod för sitt svärmiska lilla hjärtas tillgifvenhet, kände hon med ens något varmt

födas och växa inom sig; det tändes i bröstet, det svälde och steg uppåt, det rusade med blodet upp i hufvudet, hettade kring panna och ögon. Hjärtat bultade hårdt; det gick en skälfnings af fruktan genom denna känsla, och tårarne började rinna sakta, så småningom, som af sig själfva. Hon tryckte sitt hufvud mot den dödas bröst, tätt, tätt ...

Det blef ett rammel i trappan och grofva röster gånge genljud mellan vestibulens kala väggar. Den lilla blef rädd och drog sig in i ett hörn. Dörren slogs upp och ett par karlar af gårdens folk trädde in: de skulle skrufta igen kistan. De hade skruftor, mejsel och hammare med; de lyfte ned kistan på golvet, lade locket på och började passa skruftor. Ingen märkte Vera i hörnets skymning.

"Fan, hva gumman är tung", anmärkte den ene.

"Jo, det blir skönt i smörjan på körgåln", svarade den andre.

“Men så är då alltid *en* nedstoppad”, menade den förste.

“Ja, det var ett sannt ord, som sagdt.”

Locket riktades med hammaren; slagen ljödo hemska och dofva.

I Veras mörka blickar lyste en stum förfäran. Orörlig, ljudlös hade hon följt deras minsta rörelser; hennes ögon brunno, hennes bröst flämtade som i feberyrsel. Men när hammarslagen skallade genom rummet, då blef det för mycket:

“Farmor, *farmor*, rör inte farmor — rör inte, hör ni — hör — —“

Hon hade rusat fram; kinderna flammade af vrede; hon stampade i golvet, hon var vild af ångest. Och strax därpå trängde hennes skrik genom hela huset. —

Anna hade fått henne ned i köket, dit hon måst bära henne med våld. Hon skrek allt fortfarande, skrek utan hvila, utan hejd. Ingen tröst hjälpte, inga böner, inga förmaningar.

Man kunde ju knappast göra sig hörd. Och oupphörligt, afbrutet af snyftningar, skälfvande af gråt, i förtviflans ångestkramp: "Farmor — de ta henne — ta henne — Vera — farmor — farmor."

Slutligen fann Anna på att ropa:

"Om inte Vera genast blir tyst, får hon inte följa med farmor till grafven. Hör hon det!"

Det hjälpte. Den lilla arbetade på att hejda gråten; men ännu långt efteråt fortsatte den af sig själf, oemotståndligt, staccato, med uppflammande och åter tynande häftighet. —

En stund därefter körde vagnarne fram mellan de nyfikna skaror som fylde gårdsplanen.

IX.

Vera åkte med fadern i den främsta vagnen. I den följande kommo expeditionssekreterarens och i en tredje och fjärde prosten, kaptenen och ett par af grannarne, dem baronen måst anlita för att hjälpa bära kistan. Denna på likvagnen i tēten. Det var hela processionen.

Så nära fadern hade Vera knappast någonsin varit förut, men nu fäste hon sig ej därvid. Tysta sutto de sida om sida i suffletens skugga. Hos Vera hade den våldsamt uppskakade sinnesstämningen hastigt efterträds af en apatisk slöhet. Hon hade nått upp någon förnimmelse af hvad som passerade omkring henne.

Jordfästningen försiggick inne i kyrkan, där koret var klädt med krusflor och cypresser. Den gamle prosten höll ett långt griftetal i sitt vanliga, blida, intetsägande manér. Expeditions-sekreteraren med fru begagnade näsdukarne, och den däste kaptenen snörflade melankoliskt. Baronen var lugn och stel; det var mycket folk i kyrkan, och han kände sig nästan generad af deras nyfikna blickar. Hos Vera varade densamma likgiltigt känslolösa stämningen under hela akten. Hon stod vid faderns hand som i sömn.

Efter jordfästningen fördes kistan ånyo ut på kyrkogården, där det de Valléeska grafhvalfvet för alltid slöt sina portar om den gamla friherrinnan. —

Middagen på Boda var högtidlig och stel. Prosten inviterades att deltaga. Man åt mycket och drack mycket, men bådadera under ceremoniös tystnad. Vid desserten blef dock den tjocke kaptenen sentimental, berättade anekdoter

om sin syster, som hördes långt ut på gården, och grät salta tårar i sitt sherryglas.

Strax efter middagen måste de främmande bryta upp. De skulle passa stockholmståget. —

Tjänstfolket, som tyckte synd om den ensamma, öfvergifna lilla stackaren, hade tagit Vera ut i köket. Där satt hon nu hopkrupen på vedlåren i hörnet bredvid den stora spiseln, där elden flammade och kastade sitt irrande, röda sken ut öfver det smutsiga golfvets tiljor. Ute hade skymningen fallit på. Vera stirrade med de stora glänsande, förgråtna ögonen framför sig. Rundt om slamrade pigorna med diskar och kastruller.

Så ringde det från baronen.

Anna gick och kom åter. Vera skulle gå till pappa på hans rum, han ville tala med henne.

Detta var nu något alldeles för ovanligt att icke med ens rycka henne ut ur hennes slapphet. Med hjärtat klappande af blandad fruktan

och nyfiken förväntan öppnade hon dörren till faderns rum.

Därinne var skumt, nästan mörkt. Baronen gick med hastiga, nervöst knarrande steg fram och åter på mattan, från kakelugnen till dörren, från dörren till kakelugnen. För hvarje gång han passerade fönstret, genom hvilket ännu en svag skymt af höstaftonens gråtunga dager smög in mellan gardinernas fransar öfver skrifbord, länstol och golf, skymtade hans resliga, svartklädda gestalt som en silhuett mot rutor-
nas bakgrund; en sekund — och han försvann ånyo i mörkret på sidorna.

“Är det Vera?” frågade han, när det knar-
rade i dörren.

“Ja”; en späd stämma.

Därpå blef det tyst och han fortsatte sin marsch. Vera stannade blygt i mörkret vid dörren, ännu med handen på vredet. Fadern tycktes glömma henne, och ett par långa mi-
nuter gingo. Så vaknade han plötsligt.

”Men så sätt dig då, barn. Länstolen där vid bordet“, och han nickade mekaniskt ditåt i mörkret. Hans stämma ljöd så ovanligt vek och mild.

Denna klangfärg i rösten, som Vera aldrig förnummit förr, grep hennes känsliga sinne på ett underligt sätt; hon kände ett ögonblick något obeskrifligt röras inom sig: hon skulle ha velat kasta sig om faderns hals, luta sitt hufvud och gråta vid hans bröst. Ljumma tårar stego henne upp i ögonvrårna, medan hon krängde sig upp på den högbenta länstolens sits, ljumma tårar, dem hon hastigt torkade i modig beslutsamhet.

Men i samma ögonblick kom Anna med lampan — och stämningen var borta.

Det var densamme fadern, som gick där, densamme som alltid, lika stel, lika främmande förnäm. Och så denna iskyla öfver hela hans väsende, öfver den glatta pannans hvälfning, det gråsprängda sirliga skägget, de afmätta

rörelserna, den svarta dräktens prudentliga kläde.

Litet rödkantad om ögonen kanske, som generadt blinkade mot ljuset och Veras stora undrande blickar ...

“Vera“, sade han, när tjänstflickan gått, “vi äro ensamma nu, vi två —“

Detta kom osäkert, brådskande, som om han fruktat några känslösa försåt. Men så högg han genast in, med sin vanliga, långsamma, lidelsefria ton:

“Och vi måste tänka på att rangera för dig.“

Vera hade naturligen ingenting att svara till detta, utan satt tyst på sin plats med ryggen mot skrifbordet och ögonen någon städes ute i rummet. Baronens gick ett par slag på mattan. Så stannade han framför henne:

“Skulle du vilja komma och bo hos tant Elise i Stockholm?“ Det var hon med stenkolspärlorna och den lille, magre expeditiönssekreteraren.

“Nej”, fick Vera brådt att svara, så beslut-samt, så förskrämdt, att skynten af ett löje drog öfver baronens högtidliga ansikte.

Åter ett slag fram och åter på golfvet.
Därpå:

“Ja, jag har verkligen slagit den funderingen ur hågen. Tills vidare åtminstone. I stället får jag väl se mig om efter någon lämplig guvernant, som dessutom kan vara dig ett sällskap och se till dig. Vill du hellre det?”

Vera teg. Gråten började ånyo arbeta inom henne och ylle fram. Farmor, farmor, att aldrig mera få läsa för farmor — aldrig — — och en snyftning trängde sig upp trots all hennes goda vilja.

Baronen, som afskydde scener, fick brådt att komma till slutet:

“Se så, trösta dig nu. Det blir nog bra med tiden. Ta dig någonting för. Du har väl böcker och sagor? Eller hur?”

“Ja —”, snyftade det.

“Ja, du kan få gå då. Eller vill du sitta här inne och läsa? Men då skall du vara riktigt tyst och —”

“Nej — jag — vill gå —”; gråten hade fått fart.

Hon var vid dörren.

“Vera!” ropade baronen. Det lät alvarligt, nästan strängt, och tårarne hejdades för ett ögonblick.

“Och så får du inte sitta och hänga i köket, förstår du. Det passar sig inte alls. — Ja, lydn nu och var en snäll flicka —”

X.

Anna hade putsat henne och gjort henne så fin. Nystärkt, glänsande krage, rent förkläde och det svarta ostyriga håret, som aldrig ville hålla sig ur ögonen, prydligt glättadt och kammadt.

Nu stod hon och hängde vid en af "blåa salongens" fönstergardiner, blyg och försagd inför den nya guvernantens blickar.

"Jaha, det är min flicka, er blifvande elev", sade baronen; "se så, Vera, kom nu fram och helsa på fröken Sterner — så —"

Långsamt, nästan motsträfvigt gick den lilla fram på golvet, slog ned ögonen, gjorde en hastig nigning och drog sig så åter in i gardinveckens skugga.

“Åh, en så söt och snäll liten flicka”, sladdrade guvernanten, “vi skola nog komma utmärkt öfverens. Eller hur, ska vi inte det?”

Och hon log mot Vera ett stort leende, som tydligen var ämnadt för baronen, men som ingendera besvarade.

— — “Ja, jag vill hoppas det”, sade baronen efter en paus, för att säga någonting. “Men — jag skall inte uppehålla er. Ni är väl trött efter resan, och kammarjungfrun får visa er upp på ert rum. Klockan fyra spisa vi middag.”

Han ringde, och Anna visade sig strax efter i dörren.

“Följ fröken Sterner upp på hennes rum och säg åt John att hjälpa till med sakerna.” —

Baronen hade gjort sig mycket besvär för att finna en guvernant, som något så när motsvarade hans fordringar. Han hade haft mångfaldiga på förslag; men äntligen efter en hel del funderande fram och åter bestämt sig för

denna fröken Sterner, som hade de amplaste rekommendationer. Hon hade förut varit anställd i tvänne skilda adelsfamiljer, gick och gälde för att vara mycket duglig som lärarinna och — hvilket baronen icke minst fäste sig vid — fullt comme il faut till umgängessätt och uppfostran.

Veras lilla hjärta var dock icke särdeles vänligt stämdt mot denna främmande kvinna, som så utan vidare ryckte in i hennes stillsamma, svärmiska lif. Hon betraktade henne nästan med samma afvoghet som en främmande inkräktare, pockande på dyrbara rättigheter och skändande genom sin blotta närvaro. Allt detta tänkte hon visserligen icke; men hon kände det så, naivt, instinktigt. Och detta långt innan någonsin Tora Sterner satt sin fot inom Bodas tröskel.

Närmare och närmare hade dock den fruktade stunden kommit, — och nu var hon här. Ogeneradt, utan krus hade hon dragit in i

farmors rum, in i farmors rum med sina hattaskar, sina koffertar och allt sitt kram. Och nu gjordë hon sig så hemmastadd där, som om hon aldrig varit med sin fot utom dess väggar, och som om allting vore i sin goda ordning. Det var ett rifvande och ställande i byrålådor och skåp, farmors byrålådor och skåp, ett knackande i väggarne, ett spikande, ett flyttande af möbler och taflor utan ända. Farmor hade tyckt om att ha soffan midt emot fönstret — för utsiktens skull — och sängen i alkoven. Den här skulle nu ha tvärt om. Hon ville inte ligga i kolmärket, sade hon, och i soffor brukade hon då aldrig sitta. Det kunde just vara lagom för gamla gummor. — Farmor hade haft blommor i fönstret, riktigt vackra blommor, dem hon själf hade skött och vattnat: en pelargonia, ett par fuchsior och en liten myrten. "Myrten — den blir för dig", hade hon sagt åt Vera. Nu skulle blommorna undan, förstås, de togo bara bort dagern. Och så hamnade de

hos Anna nere i kökskammaren, alla utom myrten, den Anna smög in i Veras rum. — Farmor hade haft en gammal tafla öfver byrån, en vacker gammal tafla, tyckte Vera, med blommor och foglar och barn om hvarandra. Det var visst dufvor. Nu — busch in med den i garderoben bakom fröken Sterners underkjolar och stöfletter, och upp med en afskyvärd fotografi i stället med någon otäck, naken marmorbyst på!

Vera gick inne i sitt eget rum, rummet bredvid, och hörde allt bråket och stöket och blef buttrare och harmsnare i sitt sinne för hvarje hammarslag därinne ifrån, hvarje nytt buller. Och icke heller Anna, som blef skickad härs och tvärs, som flängde och slängde i dörrarne med hammare och blomkrukor, med kläder och spik, var vid humör. Och för hvarje gång hon passerade Veras rum i förbifarten, hade hon alltid någon ny förtretad replik till hands: "Nu rifver hon ner taflorna!" — "Nu

hasar hon med soffan!!" — "Nu ska blomkrukorna ut; gubevars!!!" —

Och så var middagen serverad, och de skulle ned i salen. Vera kom midt emot fröken vid bordet och begagnade tillfället, när denna någon gång såg i tallriken, att anställa mönstring. Nu voro då hatten och kappan utaf; resdräkten hade hon bytt ut mot en svart ylleklädning med sidensargelif — svart, det var för baronen; och så hon språkade och skratade! — det var en öfversvallande liflighet, som alldeles betog den stackars baronen aptiten och icke ens gaf sig själf tid att observera den andres betydelsefulla knappordighet.

Och ideligen, medan hon skar sin stek, medan hon pratade och åt, flögo ögonen omkring, än hit, än dit, oroliga, mönstrande, utan en sekunds rö. Ett par runda bernstensbruna ögon under en brun, friserad lugg, midt i ett långt, hvitt, något fylligt ansikte af obestämbar ålder. Tjuguåtta, trettio år; eller kanske

mer. Ty munnen var gammal, när den någon gång var stilla och icke log, med ett slappt, obehagligt drag öfver de mogna, blodfulla läpparne.

* *
*

Det var icke längre i farmors trefliga vrå, bakom den japanska sidenskärmens ljumma skugga, där dagern, dämpad, silade in, och där lavendeldoften böljade. Det var icke längre på pallen vid hennes fötter, medan hennes blida stämma i saktmodig outtröttlighet kom Vera att glömma kunskapsvägens knaggligheter: rättstafningslärans nyckfullhet och multiplikationstabellens träkeri. Det var på "frökens" rum, vid det stora hvitmålade träbordet vid fönstret, fönstret utan blommor och med snäfva gardiner — på en olidlig trästol — i ett olidligt ljus — och på en olidlig metod!

Det hade kommit upp ett schema i Veras rum redan den andra dagen. Ett afskyvärdt

schema, som satt och lyste hvitt lång väg mot den mörka tapeten, hånande i all sin triviala tråkighet: kl. 9—10, geografi — kl. 10—11, franska — kl. 11—12, aritmetik — kl. 12—1, promenad — kl. 1—2, välskrifning — och så vidare, allt vidare i samma retfulla kategoriska ton.

Och den första lektionen sedan ...

Det var strax efter frukosten.

“Tag nu dina läroböcker med och kom in i mitt rum”, befalde fröken.

Vera lydde med motvilligt hjärta, — hon lät ju så fordrande snäf, som om Vera begått något fult streck.

“Så där. Sätt dig på stolen vid bordet.”

Gjordt.

“Nå, låt mig nu se! Hvad har du begagnat för historia?”

Det hade Vera aldrig brytt sig om att ta reda på. Det var någon gammal en, som farmor hade haft. För den skull hade farmor

mest berättat själf, och det var mycket trefligare än det som stod i boken. Nu satt hon svarslös.

“Ska man inte ha reda på, hvilken bok man läser“, for fröken ut, “ta hit — —“

“Pysch, en sån en. Ekelund, det var löjligt. Duger inte. — Nå, än geografien?“

Vera räckte fram den utan att svara. Den hade hon ärfvt af pappa, och den hörde just icke till de yngsta.

“Huj då“, hon slängde den efter historien, långt ut åt bordet. “Ska vara Erslev.“

Detta tyckte nu Vera alls icke var aktningsfullt mot de gamla böckerna. De voro inte så dumma ändå, och hon hade lärt sig mycket smått och godt ur dem. Men hon teg fortfarande.

“Katkesen?“

Det var nu Hultkrantz, och den gillades i nåder.

“Fransk grammatika?!”

“Det har jag ingen.”

“*Har* ingen! Hade du inte läst franska?”

“Jo lite. Farmor har lärt mig deklinera och så böja *être* och *avoir*; men vi hann inte mera.”

“Och utan bok! Det är gudomligt!”

Och så undan för undan. Bibliskan, räkneboken, förskriften — adjö, adjö, adjö!

Veras blå ögon började mörkna. Voro icke farmors böcker goda nog åt henne där; och kunde icke farmor begripa den saken så väl som någon annan — ja, mycket bättre? —

“Hur långt hade du läst i historien?”

“Jo, det var visst om folkungarne sist.”

“Nå, räkna då upp folkungarne.”

“Jag fick aldrig räkna upp för farmor.”

“*Tyst* och svara på frågan! Jag bryr mig inte om, hvad du fick för farmor.”

Vera knep ihop läpparne och satt tyst.

"Jaså, du kan inte. Jag kunde just tro det.
— Hvar ligger Upsala?"

"Upsala ligger vid den gamla Fyrisån, där
Asarne lefde och hade sin boning, och de ligga
begrafna i stora, stora högar, och det fins
ett afgudatempel och en vacker, vacker kyrka
och —"

"Det där hör inte hit. Det är ett sammelsurium för resten. Hur många tusen innevånare finns det i Upsala?"

Det viste inte Vera.

"Hvar rinner Fyrisån upp?"

Lika litet.

"Men det här är ju förfärligt. Hade du verkligen läst för farmor?"

"Ja."

"Det har inte varit någon metod och ingen sammanhållning i det alls. *Det är upp åt väggarne alltsammans!*"

Vera rodnade af vrede å farmors vägnar.
Var det galet, hvad farmor hade lärt henne!

Var det uppåt väggarne, hvad farmor hade berättat! Och det vågade hon säga! Det kokade af harm i hennes lilla hjärta.

En plötslig idé rann henne i sinne. Hon skulle inte svara någonting alls, nej, det skulle hon inte. Och hon bet tänderna samman i egensinnig beslutsamhet.

“Då är det väl lika uselt i bibliskan. Hvad hette Noaks söner?”

Det visste nu Vera; men hon teg.

“Nå, än Abrahams hustru?”

Lika tyst.

“Vet du inte? Ja eller nej!”

Intet svar.

“Ja eller nej, säger jag!” skrek guvernanten.
Omöjligt.

Hon fick Vera i armen och ruskade henne i vredesmod. “Vill du genast svara bara — annars så —”

Vera bet sig i läppen så hårdt, att blodet sprang fram, men lät icke ett ljud ifrån sig.

Hennes ögon voro alldeles svarta, och hon stirrade sin lärarinna oförskräckt i ansiktet.

Denna var utom sig. Huj — lät det i luften, och på Veras lilla hvita kind drabbade en smällande örfil. Vera sviktade åt sidan ett ögonblick i den stora trälänstolen; men hon hade tag i bägge karmarne och reste sig genast rätt upp igen, spänstig som en fjäder. På kinden, som skiftade i blodrödt och hvitt, syntes märken efter hela den stora, hårda handen; men munnen var tätt sluten, ögonen torra.

Guvernanten stod ett ögonblick häpen inför denna fruktansvärda egensinnighet. Men strax därefter ropade hon med en stämma, som darrade af raseri:

“Om du inte — genast — lyder — så går jag till baronen. — Hör du det —”

Och när denna hotelse tycktes göra lika liten effekt som allt det öfriga, satte hon den genast i verket.

Vera satt orörlig på samma ställe, när hon kom åter med fadern framför sig i dörren.

"Vera!" ropade han strängt utan att gå in.
"Kom hit!"

"Ja"; hon gled ned ur stolen och gick fram till honom.

"Följ med mig", sade han. "Fröken Sterner behagade stanna."

De gingo utför trappan, ned i hans rum. —

När Vera kom åter, hade hon gråtit. Fadern hade icke rört henne med ett finger, men han hade talat mycket uppbragt och strängt. Hon hade måst lofva honom att lyda.

Och Vera höll sitt löfte. Hon lydde från denna stund, lydde blindt. Lektionerna gingo för sig utan något krångel, utan anmärkningar. Men det låg en dof tyngd öfver hela deras umgänge, en dödsykla, under hvilken bitterheten glödde. Vera kände det som en befrielse, när klockan äntligen slog tre och läsningen för

dagen var förbi. Hon visste ej, huru hon fort nog skulle hinna ut ur rummet.

Eftermiddagarne tillbringade hon oftast för sig själf, ensam. Hon läste lexorna i farmors vrå i "blå salongen". Hon svärmade i mammans fönster på vinden eller vid flygeln. Hon hade pianolektioner för fröken två gånger i veckan, och de voro icke roliga; men dessutom öfvade hon sig flitigt själf och gjorde goda framsteg. — Men emellan henne och guvernanten blef förhållandet oförändradt detsamma. Det var en väpnad fred. — —

XI.

Ar gingo, och Vera växte upp.

En vacker kvinna lofvade hon att bli, om än hennes utseende var allt för egendomligt att kunna kallas skönt. Håret, blåsvart och rikt, brukade hon bära uppvridet i en tung knut, högt upp, så att nackgropen var fri, där det mörka hårfästet tecknade sig mot hudens mjälla hvithet. Under dess rika tyngande massa såg det bleka, magra ansiktet nästan nedtryckt ut, och hon lutade det alltid litet, helt litet mot bröstet, vekt, trött. Pannan var låg, men temligen bred; hakan starkt utvecklad i mjuka, rundade linier. Munnen var icke vacker, den var för stor; läpparne voro dock väl formade och lagom fylliga, och det hvilade nästan be-

ständigtt öfver dem ett drag af blidt vemod, som verkade med oemotståndlig gratie. Näsan var rak och kort och ögonen, de märkvärdiga ögonen, beständigtt desamma: mörkt blåa, ibland nästan svarta, svärmiska, djupt liggande under kraftigt tecknade, svarta ögonbryn, som beständigtt samlade skugga under sig, förtonande ned mot kindernas blodfattiga blekhet. Till kroppen var hon hög, smärt, litet slank, men välväxt. Barmen var ovanligt tidigt utvecklad, spänstig och mogen. Dock var bröstet ingalunda starkt.

Sådan var hon nu vid fjorton års ålder, och hon ändrade sig icke mycket därefter. — —

Baronen hade snart funnit, att pigregementet i längden icke bar väl ihop med husfrid och förnuftig ekonomi. Så kom en hushållerska till gården.

Det var en temligen ålderstigen kvinna, sex och femtio år¹ efter prestbetyget, liten och knubbig, med grått hår och ljusa vänliga ögon;

men liflig och vid full vigör. Vera kände sig dragen till henne från första ögonblicket, och hon besvarade den unga flickans böjelse med nästan moderlig hjärtlighet. Mamsell Lovisa flyttade in i ett af vindsrummen, rummet med mammas fönster. Och mångfaldiga eftermiddagar, sedan lexorna och hushållsbestyren hvar på sitt håll voro undanstökade, smög sig Vera ditupp till den gamla; och de språkade bort långa timmar tillsammans i fönstersmygen vid ljudet af gummans klirrande strumpstickor och det gamla schwarzwaldurets tick-tack.

Fadern, som kom underfund med deras gryende förtrolighet, tyckte illa vara och förbjöd Vera dessa eftermiddagspromenader upp på vinden. Hon grät och bad. Han svarade henne ingenting, vände blott ryggen till och gick. Men när hon icke dess mindre — efter en veckas ståndaktighet — gjorde sig saker till samma synder, låtsade han om ingenting,

teg och lät det gå. Hon hölls aldrig med sin guvernant, och hon var ju så ensam! — —

Det var tidigt en eftermiddag; Vera skulle upp på en titt till mamsell Lovisa, kom uppför vindstrappan som en hvirfvelvind och in i hennes rum. Men hon fanns icke där.

När hon redan är framme vid trappan på väg ned igen, får hon höra hennes röst någonstädes ifrån. Dof lät den och dämpad, som hade den kommit ur ett källarhvalf, och Vera spetsade förundrad öronen.

“Vera”, ropade det ännu engång, “kom hit!”

Det var komiskt. Hon vände sig rundt om på klacken och lät ögonen söka genom vindens alla skumma vrår, men kunde ingenting upptäcka. Slutligen märkte hon dock, längst in i ett hörn, en liten dörr som stod på glänt. Den förde till skräpvinden, hade man sagt; det fanns bara rammel där, och Vera hade aldrig varit dit in med sin fot. Där måste mamsell Lovisa vara.

Mycket riktigt. När Vera stack hufvudet i dörren, stod hon längst in i skumrasket midt ibland gamla brädstumpar, stolsitsar, blomkrukor och tusende andra ting, omöjliga att i hastigheten specificera.

Det såg riktigt trefligt ut därinne, tyckte Vera. Skumt var det och trångt, rysligt trångt. Men så mycket märkvärdiga gamla saker, huller om buller, trasiga, smutsiga, dammiga — men just därför så mycket intressantare. Spindelväf härs och tvärs och en instängd unken luft af gammalt mögel. Det var riktigt lockande trefligt!

“Jag skulle försöka få reda på någon passande lapp till strykbräde, ser Vera. Det är multum att rifva i här. Gud, så mycket sopor och skräp! Det vore lagom att hugga upp till ved alltsammans“.

“Men kom hit ska Vera få se; det står ett sånt gammalt härligt piano här“, och gumman slog an några toner, som tunna, dämpade och surrande kittlade Vera i öronen. Hon fick

brådtom att tränga sig fram mellan en rostig strykugn, en upp- och nedvänd stol, en tvättbalja med hål i botten och ett trasigt ekskåp.

Det var en gammal klavecín, alldeles öfverhöljd af dam, på tre höga spinkiga spindelben — det fjärde fattades —, tunn och platt om bröstet och med en röst så sprucken som på en lungsots-patient.

“Det är ett klavér”, ropade Vera genast. Det hade hon läst om. “Det var roligt. Det ska jag då ha ner på mitt rum.”

“Asch, hvad är det värdt att dra ner det där gamla åbäket”, menade mamsell Lovisa.

Men Vera hörde ingenting. Hon var redan långt uppe i dammet och rasslet, längst in under taket, där man slog hufvudet i läkterna, ref och ramlade bland saker och ting och var utom sig af ifver. Då och då ett utrop af förtjust öfverraskning: “Åh, se här — en tafla — en gobelin — en antik sekretär — en lampett — en — — Söta mamsell Lovisa, spring

genast ner efter en lykta"; det kom med en inträngande ton af ifver, som icke väntade några protester . . .

Så fick hon då sin lykta. Och nu började en revidering, som icke slutade i brådkastet.

Det var ett göra i många dagar. Om eftermiddagarne, när lexorna voro slut, genast upp på skräpvinden! Där blef ett lysande och le-tande, ett dammande, torkande och tvättande utan ända. Och så ett släpande i trapporna upp och ned, ned på Veras rum med alla skatterna. När hon icke själf kunde reda sig, mutade hon alltid någon till hjälp med fagra ord och miner; Anna eller Lotten eller själfva mamsell Lovisa, som inte kunde säga nej åt sin favorit, men muttrade i ett kör öfver "galenskaperna".

Det var en eftermiddag, det kom en kolossal gammal rococosoffa med spår af förgyllning, två ledbrutna ben, lemningar efter stoppning och klädsel af nöthår och blått siden — den

kom nerdansande utför vindstrappan; den hade så när tagit ledstången och trappräcket med sig; den hoppade med ett förvånansvärdt eftertryck på sina två ben från trappsteg till trappsteg och den hade sällskap af Vera och mam-sell Lovisa, som hängde på ena gafveln för att "hålla igen". Det var en eftermiddag — de kommo rätt fort utför trappan, alla tre.

Men då kom pappa, baronen.

"Hvad i all världen är det för ett väsen häruppe! Man kan tro, att hela huset ska komma ner!"

Vera var blossande röd af ifver och ängslan att hennes planer skulle korsas.

"Jo, se pappa, det är några gamla saker jag hittat på vinden. — Jag vill så *gerna* ha dem i mitt rum. — Jag tycker så *rysligt* mycket om dem. — Jag ska be Lindström (det var snickaren) hjälpa mig, och jag ska rusta upp dem. — *Får* jag inte det? Snälla pappa —"; hon

kunde göra sin stämima oemotståndligt, bevekande, den listiga.

Baronen öppnade dörren till Veras rum. Närmast honom, strax innanför tröskeln, stod klaveret; bakom klaveret sex stolar i sex olika stilar med delar af ryggar, ben och sitsar; bakom stolarne en sekretär och en byrå med bukig mage och bronsbeslag; de voro icke helt och hållet utan fanér; som barrikad mot dörren till fröken Sterners rum en säng med trasig sänghimmel af rosig kattun; den hade nog icke varit så dålig för hundrafemtio år sedan, och det satt en förgyld kupidon utan hufvud och fötter på gafvelns bågkrön; rundt om på golvet: svartnade dukar, mest gamla porträtter, och löstagna ramar, en hillebard, två ergiga lampetter af drifven koppar, en hög gobelins-trasor och en skamfilad urna af majolika.

Utanför i förstugan stodo Veras gamla möbler och sågo husvilla ut. Säng, stolar, bord och soffor, hyggligt, oklanderligt nutidsgods af

betsad björk. Kommoden hade fått stanna därinne; den hade lejonassar och "var i kejsarstil", sade Vera.

Han ansträngde sig att skratta tyst, och han vände sig icke om förr än han var alvarsam igen.

"Hur gammal är du, Vera?"

"Fjorton år."

"Och nära femton, ja! — *Du är en toka!*"

Så gick han.

Nå, det där var ju så lindrigt som möjligt, och Vera jublade!

När nu sent omsider forskningarne uppe på vinden hade tagit en ända, sedan rubb och stubb blifvit undersökt och genomletadt, då började arbetet därnere i hennes rum. Lindström, gårds-snickaren, blef med ens hennes särdeles förtrögne och de hade långa-långa öfverläggningar på tu man hand, om huru allt bäst skulle lappas och lagas. Han gjorde nu också sitt bästa för den "söta frökens" skull.

Klavecinen fick fyra ben och stolarne blefvo botade för allehanda ålderdomskrämpor; byrån fick kläder för sin stora mage, och en dosis skedvatten gaf bronsbeslagen och kopparlampetterna deras ungdomsskönhet åter; några vänliga miner för mamsell Lovisas räkning och några alnar glänsande pariserblå kattun gjorde underverk med rococosoffan; nål och tråd och allehanda lappar likaså med sänghimmel ooh gobeliner; John, som var en tusenkonstnär, var icke omöjlig: han kom upp med penslar och färgburkar, skaffade guldfernissa från staden och var full af de fyndigaste idéer till både likt och olik; det var han, som gaf Cupido på sänggafveln nytt hufvud och nya fötter utaf kitt, som visserligen icke blefvo formfulländade, men dess grannare förgylda; det var äfvenså han, som lappade majolikavasen. Och sen äntligen klockaren, som kom att stämma flygeln, fått vara på tu man hand en stund med klavecinen, presen-

terale sig nämnda instrument till möjligaste fördel, tack vare stämning och nya strängar.

Och summan af det hela blef, att Vera inom några veckor fick i ordning åt sig det härligaste flickrum i världen, antikt, antikt, med stämning i hvarenda vrå, hvarenda klut. Att där fanns någon strängt genomförd stil, skulle vara svårt att påstå, men det var ändock "stilig". Och när allt kom på sin plats, *efter* väggarne och *på* väggarne, tvättadt, blankadt, fejadt och måladt — åh, det var skönare än skönt, tyckte hon!

Och hvad hon trufdes där sedan! Eftermiddagsbesöken hos mamsell Lovisa blefvo betydligt kortare, åtminstone för den närmaste tiden. Hon satt i stället i sitt paradiset och drömde, drömde alla de gamla sagorna om igen; men hon tyckte nu, att hon hade ryckt deras realitet en god bit närmare in på lifvet.

Flygeln nere i "blå salongen" blef totalt försummad för sin släkting klavecinen. Det

var en sådan poesi i dess dämpade, hemtrefliga surr, fann Vera, och hon svärmade bort många stunder vid dess smala klaviatur, där heltontangenterna — så trefligt! — voro svarta och halftonerna hvita.

Ur farmors gamla noter letade hon fram allt, hvad hon kunde finna af Bach och Händel. Deras musik var ju som enkom skrifven för Vera och hennes klavecín; den passade så väl i stycke till instrumentets naiva tonfärg, till svärmeriet, till hela det egendomliga rummets hoplappade mormorsmorstämning ...

Och så begaf det sig, att maestro Händel den ena stunden fick hålla flickans fantasier sällskap med en siratlig sarabande; tempo grave, eller en surrande gigue; men maestro Bach tålde ej heller glömmas, och han jagade Händel på flykten med ett preludiums seriösa andante, en fuga i allegrofeber ...

Så en flod aftonsol mellan de tunga gardinernas veck, öfver de högryggade stolarnes

solida träverk, böljande öfver mattans mörka mönster, lekande i stänk bland väggarnes alvarliga, svartnade porträtter, på lampetternas koppar, på sängens och soffans prålande guld. En strimma öfver Veras svärmiska, veka profil, böjd öfver de hvita händernas musikaliska drömmar —: en egendomlig tafla, full af behag och frid, men glänsande af lif, glänsande ännu som af oljan från *Pieter de Hooghe's* pensel . . .

XII.

Tidigt om våren fyllde Vera femton år, och strax därefter började hon sin nattvardsläsning. —

En dag i April lemnade Tora Sterner för alltid detta hus, där hon tillbringat sex långa, glädjetomma år utan att väcka och utan att finna sympatier. Hon var för öfrigt en af dessa naturer, som lika väl trivas dem för utan, egoistiska utan gräns och sig själfva nog. Hon hade en gång drömt äfventyrerskans drömmar, om att med sin skönhet och sina finter kunna skapa sig en lysande ställning. Hon hade aldrig lyckats. Hade varit nära, blifvit gäckad, rasat och slutligen resignerat, när allt varit för sent — en kall resignation.

På Boda hade hon från första stunden lärt sig inse, att intet stod att vinna; endast de förmånliga lönevilkoren och en viss medfödd tröghet till initiativ hade så länge hållit henne kvar i en föga afundsvärd ställning. Nu skulle hon till en äldre broder, som nyss blifvit enkling och var rektor någonstädes i södra Sverige, för att förestå hans hushåll; hon vände med glädje Boda ryggen.

När John körde fram på sin kuskbock för att föra henne ned till stationen, lika högtidligt likgiltig, som om han skjutsat henne hit den dag i går; när alla de kalla afskedshelsingarna ceremoniöst blifvit utbytta; faderns afmätta bugning och öfverlästa ord om tacksamhet för "hvad hon varit för Vera", hennes djupa, liknöjda nigning, kyssen på Veras panna, iskall och hal, men brännande ändock som eld; när nu Vera efter allt detta stod i salongens fönster och såg denna ensamma kvinna träda utför förstugubrons stentrappa och upp i vagnen,

stel och stum; såg henne lemna sex år af sitt lif bakom sig, likgiltig som man lemnar en hvardagstråkig dag, utan ett vänligt ord, en tår, ett saknande hjärtas minne — då steg med ens ett stort medlidande upp i hennes barnsliga sinne, hon kände något som af svidande eld inom sig, något som ropade, att det var omöjligt, omöjligt att låta henne fara för alltid, så, på detta sätt. Som kom hela hennes ursprungsfriska kvinlighet att resa sig som emot något naturvidrigt, som dref henne framåt, oemotståndligt, utan besinning ...

Och när vagnen redan var nere i allén, där dess blänkande hjul gnisslade i sanden, kom Vera rusande utför trappan, ned på gården, efter i språng, flämtande, ropande ...

John stannade, och Tora Sterner lutade ett förvånadt ansikte utom suffletten.

Vera hann fram, blossande röd och darrande på målet af ansträngningen, af blyg förvirring.

Men de blåa ögonen sågo den andra frimodigt till mötes.

“Jag ville bara — jag ville — jag måste säga fröken — att jag är nog så — så riktigt tacksam för allt det goda — och nyttiga, som fröken — lärt mig — — jag måste — fröken får inte tycka — att jag är — är otacksam och hård — för det är — — — och så kommer jag nog — att sakna — att — — —“

Tora Sterner log, ett egendomligt, obehagligt leende, som isade orden på Veras läppar. “Det är bra, Vera, mycket bra. Farväl med dig”; och så åt John: “kör!”

Och när vagnen ånyo satte sig i gång, stod Vera orörlig kvar med förvirrad uppsyn. Hon kände, att rodnaden brände af blygsel, men undrade, om hon *borde* blygas. Så märkte hon, att tårarne voro på väg att tränga sig fram; sprang i vild fart åter som hon kommit, uppför trappan, in i sitt rum och dörren i lås.

* * *

Vera hade fyra kamrater på sin nattvardsläsning: Astrid och Eva, tvillingsystrar och döttrar till bruksläkaren; Frida Fahlman, en dotterdotter till gamle prosten, hvilken hade sitt hem i Stockholm, men skulle "gå fram" här ute hos morfar; och slutligen Elsa Kant, hvilkens far, häradshöfdingen, bodde i närheten af Boda. Dessa fem fingo enskild undervisning, men skulle gå fram samtidigt med allmoge-barnen.

Två gånger i veckan, onsdags- och torsdagseftermiddagar kl. 6, träffades de i skolsalen, som för närvarande befann sig i en af prestgårdens flyglar, medan det ordinarie skolhuset stod under reparation.

Den första gången — det var en onsdagsafton — när Vera kom åkande upp i herrgårdens eleganta ekipage med de ståtliga, svarta hästarne för och John i glänsande livré på kuskbocken, kände hon sig betagen af en stor och icke så litet förskräckt blyghet, som

ingalunda minskades, då hon såg de fyra andras nyfikna ansikten skymta bakom skolsalens fönsterjalousie. De voro för henne allesammans obekanta; dock icke till utseendet, ty hon hade sett dem mångfaldiga gånger, i synnerhet i kyrkan om söndagarne. Alla utom Frida Fahlman, som helt nyligen kommit till trakten. Och uppvuxen utan jämnårigas sällskap, som hon var, van att trifvas och lefva ensam för sig själf och sina fantasier, gick nu denna unga enstöring med klappande hjärta till mötet med sina första kamrater.

När hon kom in i det stora, otrefliga, kala rummet, sutto de andra i en tät klunga framme vid katedern. Åtta stora, nyfikna flickögon togo emot henne genast vid dörren. Vera helsade blygt och på afstånd — de andra svarade. Så satte hon sig ned, ensam med sina böcker, längst ut på en bänk i midten af salen.

Fyra hufvuden lutades tillsammans, och det blef en lång hviskande öfverläggning. Vera

hörde ej hvad som sades, men förstod att det gällde henne, och stirrade, rodnande, envist ned i sitt testamente.

Så kommo steg öfver golfvet, och när Vera såg upp, stod Elsa Kant bredvid henne.

Det var en lång, välväxt flicka med bruna, lifliga ögon och käck uppsyn.

“Det är ju Vera de Vallée”, sade denna hastigt och litet förläget; “jag får väl säga Vera. Jag heter Elsa, Elsa Kant. Och så är det de där andra flickorna; de äro ena riktigt hyggliga flickor allihop —”

Hon gick framåt, och Vera följde henne långsamt.

“— Det är Eva och Astrid Bergman och Frida Fahlman —”

Det blef nya helsningar med handslag åt dem alla.

Så satte Vera sig ned bredvid dem, och därpå uppstod allmän tystnad. Elsa bröt den först ånyo:

“Det är ena stiligast hästar, ni har på Boda.
Det är väl bra roligt att åka med dem?”

Vera kände sig obeskrifligt tacksam mot
Elsa, som kom med ett så godt uppslag, och
fick brådtom att svara:

“Ja då; dom heter Kastor och Pollux.
Kastor det är den där med hvita stjärnan i
pannan, och Pollux är utan. John säger att
det är de snällaste hästarne i hela riket, och
John tror —”

I detsamma knarrade det i dörren; prosten
kom in, och för ögonblicket gingo alltså de
unga flickorna miste om den intressanta upp-
lysningen angående hvad John trodde. —

Det dröjde icke särdeles långt om innan
Vera blef mera förtrolig med sina läskamrater.
Och som dessa vänskaplighetens behag för
henne voro idel nya, njöt hon i dubbel måtto
däraf. Hon riktigt längtade till läsningssaftnarne
för att få träffa sina unga väninnor; de pratade

alltid bort en stund tillsammans, före och efter, om tusen vexlande saker och ting.

I synnerhet var det nu Elsa Kant. Dennas hurtiga och glada lynne, som var Veras svärmiska vekhet så temligen motsatt, drog henne oemotståndligt till sig. Och mellan dem bägge uppflammade denna häftiga vänskap, parad med blind inbördes beundran, som är flickor så egen.

De hade ungefär samma väg till prostgården, och Vera erbjöd Elsa en gång för alla att få åka med i herrgårdsekipaget. Ett löfte som med förtjusning accepterades af nämnda unga dam, hvilken annars var dömd att vandra den långa vägen till fots, och som för öfrigt ingalunda hycklat sina sympatier för de "stiliga hästarne". Hon passade nu alltid på Vera och vagnen vid allén, men upp till själfva herrgården gick hon aldrig.

Dessa stunder, som de båda väninnorna tillbringade sida vid sida, medan de behagligt

gungade fram på de mjuka vagnsfjädrarne, voro de härligaste af alla, tyckte Vera. Det var nog roligt att språka med de andra flickorna också, men för Elsa sparades alla dessa intima småförtroenden, vid hvilka flickhjärtat lägger så mycken vikt. Och naturligtvis betalade denna med samma klingande mynt.

Det var långa, långa historier om ditt och datt, om smått och stort. Vera skildrade sina enformiga dagars svärmiska lif; hon talade om sitt rum, sitt förtjusande rum, om sitt klavér, sina noter, sina böcker — det var ett kapitel utan ända. Hvad tyckte Elsa om *det* stycket och om *det*? Hade hon inte spelat det? Hade hon inte hört det?

Och så hade Elsa liknande historier hemma ifrån, och det var alltid så mycket nytt att förtälja för hvar gång de råkades, att tiden icke på långt när räckte till.

Men alltid, när de kommo fram till allén, alltid var det för John att stanna och för Elsa

att hoppa ur. Vera antydde aldrig med ens ett ord på att få Elsa hem till sig; och när hon icke gjorde det först, kunde "naturligtvis" icke heller Elsa bjuda Vera till sig. Naturligtvis icke!

Men en dag hände det, att Vera, som för väl hundrade gången var midt uppe i en glödande skildring af allt det underbara, som rymdes i hennes rum, — att hon i ifvern lät undfalla sig ett oförsiktigt: "Ack, du skulle se det!" Och Elsa, den listiga, för hvars nyfikenhet detta hemlighetsfulla hus med allt, hvad däriom rördes, sväfvade i fantastiska färger, fick mycket brådtom att taga fasta därpå:

"Ja, det skulle vara rysligt roligt, vet du. Jag har så många gånger tänkt det; och att du skulle komma hem till mig. Pappa har länge sedan gifvit mig lof att bjuda dig; men han trodde inte att du skulle vilja eller —"

Hon tvärtystnade, när hon fick syn på den andras ansikte, som med ens blifvit helt mörkt

och alvarsamt. Och hon fattade, att hon ryckt an för fort. Det blef icke mycket taladt den dagen under resten af vägen. Och vid allén stannade John som vanligt, och Elsa hoppade ur.

“Adjö med dig, Vera!”

“Adjö, Elsa!”

Stackars Vera lät så sorgsen i rösten, att Elsa blef helt varm om hjärtat, där hon gick, och lexade upp sig själf för sin framfusighet. —

Men nästa gång, då var det annat!

Med detsamma Elsa kom upp i vagnen, såg hon genast på Veras glädjestrålände ansikte, att något ovanligt hade händt. Men Vera sade ingenting, särskildt — icke genast — och Elsa vågade icke fråga.

Men så var det också något ovanligt, det var då säkert! Vera hade varit så ledsen sist, när de skildes. Elsas ord hade rifvit upp alla dessa förmättna tankar, hon så ofta arbetat emot; som hade trängt sig fram litet emellan,

men alltid genast visats på dörren såsom allt för orimliga. Men den här gången ville de då alls icke taga reson, och huru det nu var — ett par dagar efter knackade Vera med en darrande liten knöge på pappas dörr. Hon skulle åtminstone försöka!

Men pappa var inte alls omöjlig. Om hon fick bjuda hem Elsa Kant? Åh—ja — — *åhja*, det kunde hon väl få. Det var inte svårare än så; och Vera, som hade beredt sig på en het strid, blef så perplex, att hon nästan glömde tacka. Pappa log, och innan Vera rätt visste, hvad hon gjorde, hade hon slagit bägge armarne om hans hals, kysst honom på kindbenet och stormat sin väg. Kysst honom på kindbenet!! Hur hon hade vågat, det begrep hon icke själf efteråt; men hon hade gjort det, det hade hon!

Och *nu* — nu var lördagen här och hon satt bredvid Elsa i vagnen. Men hon skulle icke säga någonting, det hade hon föresatt sig,

ingenting om detta på hela vägen. Icke förr än de kommo hem igen och fram till allén och Elsa tagit afsked — och just skulle ut ur vagnen — *då* — helt lugnt: "Kära Elsa, vill du inte komma med mig upp en gång och se hur jag har det? Säg?" Just så. Och så skulle hon se Elsa, hvilken min hon skulle göra, tänk, hvilka ögon! Det skulle bli gudomligt roligt!

Allt detta hade hon bestämdt föresatt sig, och ingenting i världen skulle kunna jämka hennes plan.

Men huru det nu var, när hon kom sida om sida med Elsa i vagnen, och de hade åkt en liten bit och ingenting sagt åt hvarandra, bara suttit i hvar sitt hörn och sett så innerligt nöjda ut — ty Elsa kände något märkvärdigt af feststämning i luften, hon med — huru det nu var, började alla de fasta föresatserna smälta som vax i Veras hjärta. Hon riktigt kände, huru de stöpte ned, den ena efter den andra. Och den stora nyheten bör-

jade arbeta och spränga inom henne och ville ut — ut. Hon kämpade tappert emot; men nej — till slut — det var omöjligt — omöjligt — om hon icke skulle förgås, förintas, springa i luften . . .

Och så lutade hon sig ned till Elsas öra, långsamt, mycket långsamt, för att liksom ännu i sista ögonblicket åtminstone bibehålla skenet af seger och herravälde öfver sig själf, och så hviskade hon, mycket långsamt och sakta:

— "Elsa du —"

"Ja", sade Elsa. Det var någonting af ytterlig lystring i hennes svar.

"Vet du" — det hviskades hela tiden —
"vet du att pappa har — —"

Och så kom hela hemligheten, hela historien från början till slut. Långsamt kom den icke. Den kom snarare så fort, att endast ett så pass hörsamt öra, som Elsas i detta ögonblick var, kunde vara mäktigt följa med sammanhanget. Den kom i ett andedrag, ett enda långt ande-

drag; och när den var slut, var Vera halvkväfd — —

“Så roligt”, jublade Elsa i den mest oförstälda förtjusning.

“Ja, *är* det inte”, hviskade Vera. Det var, som om ämnets ytterliga vikt fordrade den diskretaste behandling.

“Hur var det nu, din pappa sa?”

“Jo, så här sa han” — och Vera försökte återge till och med hans min och tonfall — —

Det är temligen visst, att andakten och uppmärksamheten i den gamle prostens auditorium denna afton voro skäligen klena. Åtminstone voro Vera och Elsa oförklarligt konfysa — och Vera, hon brukade då annars alltid vara den påpassligaste af dem alla. Det var ett så säreget intresse för den stora klockan, som hängde ofvan katedern, att gubben slutligen märkte det och leende sade:

“Ja; som somliga visst ha något rysligt viktigt som väntar dem hemma i dag, få vi väl

sluta, fast det är en halftimme för tidigt. Men läs bra på lexan till nästa gång —

Vera och Elsa rodnade; sågo på hvarandra och rodnade igen, men hade visst ingenting att invända.

När de kommo ut på gården, sade Vera:

“Hör nu, John!”

“Jaha!”

“Är hästarne mycket trötta, tror John?”

“Åh; — nej då!”

“Kör fort då, John!” Det var bön i tonen.

John skrattade. Han hade långa öron.

Men undan gick det! Alla pilarne, som stodo efter vägen och som just nu voro klädda i guldgula, doftande hängen och grön, svällande bladknopp, — alla pilarne, de *susade* förbi. Och dammet stod som en stor, böljande sky; men den var beständigt långt bakom dem. Och när de voro framme vid allén, då stannade John som vanligt med en tvär knyck och försökte se oskyldigt oveten ut.

”Kör opp, John”, sade Vera.

Och John körde upp. Han klatschade med piskan i allén, gång på gång, så att hästarne kastade. Han var så glad; han visste nog, hvad det gällde; och han var en hygglig tok. Och de kommo fram som i triumf. Det riktigt hven om hjulen. Och en lycka var det, att icke baronen stod i fönstret och fick se, hur man for fram med hans vagn och hans hästar. Fastän Kastor och Pollux sågo då alls icke missnöjda ut, när Vera strök deras varma, silkeslena nosar, innan hon gick upp.

Ja, hon gick upp. Elsa hade hon om lifvet med armen sin; och tysta, i glad högtidlighet, gingo de sida vid sida upp för den breda, knarrande trätrappan. Däruppe i vestibulen släppte Vera sitt tag och gick fram mot dörren till sitt rum. Hon lade handen på vredet, men spände med ryggen för, och såg den andra i ansiktet. Hon var grufligt högtidligt stämd, Vera. Var Elsa manne värdig, *var hon??*

Dock, hvad hon läste i den andras ögon, måtte ha tillfredsställt henne, ty med ens slog hon dörren upp på vid gafvel och bjöd Elsa med en nick att stiga på.

Elsa lydde den; hon gick fram ett par steg och stannade så på tröskeln. Ett litet utrop, en hviskning endast, undslapp hennes läppar:

“Åh — — !!!”

Men det var nog. Vera hade triumferat, och hon var nöjd. — — — — —

— — — — —

Hvilken gudomlig afton! Hvem kan väl tolka alla de olika förtjusningskänslor, alla de grader af undran, förundran och beundran, som dessa unga hjärtan passerade tillsammans? Hvem kan ånyo upprepa lampetternas historia och taflornas historia och *den* stolens historia och *den*? Hvem kan värdigt åskådliggöra njutningen vid att dricka té i en rococosoffa vid ett mahognybord i imperial? Hvem kan tolka stämningen af en musikalisk séance sådan som denna eller

pejla djupet af Bachs och Händels kompositioner för klavecin? Ingen, alls ingen.

Det vare dock sagdt, att då Vera sent omsider följde sin väninna till vagnen, var det redan mörkt, fastän våraftnarne nu voro långa och ljusa. Så mörkt, att, när Vera efter otaliga kyssar och omfamningar slutligen släppt vagnen i väg, försvann den för hennes blickar i alléns mynning som i ett slukande gap. Hon kunde endast skönja lyktorna då och då för ett ögonblick glimta fram mellan trädens stammar; och hon lemnade icke förstubron, förr än äfven dessa drunknat i natt.

XIII.

Baronen hade fruktat, att Veras svärmiska Lynne skulle ta allt för djupt intryck af den gamle prostens undervisning och af den religiösa aktens imponerande högtidlighet. Och han afskydde alla öfverdrifter, i synnerhet religiösa. Men af detta blef ingenting. Den gamle hade ett egendomligt sätt att framställa hela den kristna läran i en naiv belysning, lugnt, utan lidelse, fridsamt. Han värmde, men han hänförde icke. Han visste att i dessa unga hjärtan ingjuta en varm, glädt öfvertygad tro, men en tro utan passion, barnets hängifna okritiska tro, som aldrig tviflat, men därför aldrig heller hårdnat i strid.

Hos Vera verkade ytterligare som en motvikt under denna tid den nyuppflammade vänskapen med dess förut osmakade fröjder. Och vidare i viss mån kärleken till de drömmens världar, hon skapat sig själf, och som icke voro så lätta att uppgifva.

Och så blef hennes religion snarare känslornas än den nyktra öfvertygelsens — de milda, fridfulla känslornas. En religion utan bestämda gränser, nästan utan dogmer, utan system. *En* dogm hade den: gud är god. Och på denna det varma hjärtats innersta visshet byggde sig allt det andra som af sig själf: de veka stämningarne, den harmoniska känslan af glädje och frid och lusten — icke minst *lusten att lefva!*

Ty Vera älskade denna tid som den rikaste, den härligaste i sitt fattiga lif. —

Det var veckan efter midsommar och på aftonen om fredagen.

På vallen utanför kyrkan samlades en liflig skara. Det var all årets nattvardsungdom, gossar och flickor om hvarandra. Bleka, magra barn, stannade i växten, förkrympta, med håliga ögon, i nötta torftiga dräkter. Söner och döttrar till fattiga torpare, backstugusittare och slikt. Friska, rödkindade barn, glänsande af hull, af helsa, af de hemmaväfda tygernas brokiga färger, — de voro komna från de för-mögna böndernas gårdar, från andra mindre njugga hem. Och så närmast gallergrinden Eva, Astrid och Frida, litet blyga, litet tillbakadragna i detta ovana sällskap.

Men öfverallt mellan de vexlande gruppernas bugtande leder skiftade hopar af blommor och grönt. Blommor i högar på marken, blommor i flickornas fång och rymliga förkläden; löf i bingar och knippen på gossarnes ryggar, lasstals med löf mellan grafvarnes kors. Blommor i buketter och kransar, i långa färglysande guirlander, som ormade i gräset; löf i fylliga

festoner, som vajade för vinden mellan de bärandes axlar. Pionerna lyste krimsonrödt bland saftgrönt lönnlöf, och blåklinten log elaka leenden af idel ultramarin åt syrérnernas färgmatta klasar. Och öfver alltsamman ångade doften af späda grönska, af björklöf, hägg och syrén; böljade i narkotiska vågor mellan grafvarnes kullar, mellan lindarnes mossiga stammar, i aftonsolens sommarglödande ljus . . .

Kyrkan skulle klädas till de följande dagarnes högtidligheter.

I detsamma kom herrgårdsvagnen med Vera och Elsa, formligen nedbäddade i blommor. Och strax efter i dammolnet klockaren för att öppna, redan på långt håll skramlande med sina nycklar.

Så tågade de in i kyrkans högtidliga svalka, in med sina färgskimrande skatter, som ströddes, hvar helst de först kommo åt, öfver bänkarnes nötta trä, öfver stengolfvets hållar och altardukens silfverbroderade sammet.

Vera och hennes väninnor togo altaret på sin lott; de öfriga, som voro så många, höllos vid predikstol, pelare och läktare.

Vera tyckte denna timme vara en af de minnesrikaste i sitt lif, mättad af högtidlig stämning, from frid. Och hon glömde den aldrig. Hon var hela tiden midt uppe i en dämpad extas, som med hvarje andetag bäfvade genom hennes lemmar. Det vackra templets andaktsfulla tystnad, som icke stördes af de hviskande öfverläggningarne; den sjunkande solens färgrika strålar, som silade in genom spetsbågefönstrets brokiga rutor; smyckandet af altarringen, bordet, korset, kristusbilden, som föreföll henne vara en religiös kärleksakt, i hvars utöfning låg innesluten den renaste glädje; — allt samverkade härtill. Gång på gång — medan hon fäste upp blåklintsguirlandens vindlingar i sammetsdukens veck, medan hon gömde spikarne, hammaren och ättiksvampen vid korsets fot i en bädd af blommor — gång på gång

stego ljumma, glittrande tårar upp i hennes ögon; men munnen log. Och ett ögonblick när hon såg, att de andras blickar voro borta, böjde hon sig blixtnabbt ned, med bultande hjärta; — skälfvande, feberheta läppar kysste frälsarens fötter, just där den silfverglänsande nitens hufvud sargade till blods.

Det var *nu* Vera firade sitt unga hjärtas offerfest; de andra dagarne var hon icke gripen af samma upplyftande stämning. —

På lördagsaftonen klockan fem förhör på gången och omedelbart därefter skriftermål.

Luften i kyrkan var tung och tryckande af den myckna blomdoften och af de tätt packade människoskarorna; ty där var alltid mycket folk församladt vid dessa tillfällen, föräldrar, syskon, släkt och bekanta, som skulle höra, huru de unga redde sig. Och allesamman trängdes de framme i koret, där ungdomen hade sin plats. Det var svårt nog ändå att höra någonting af prostens lågmälda frågor, där han långsamt

gick från den ene till den andre, och de oftast ännu ljudlösare, försagda svaren.

Frågorna gingo i tur och ordning, efter som de sutto. Vera var en bland de första och hade alltså snart nog klareradt sin del. Hon hade fadern alldeles i närheten på en bänk vid sidan om, och för hvar gång hon svarade, såg hon bort till honom som efter hjälp; men han höll hela tiden sina ögon i golfvet.

Sedan försökte Vera följa med de andras svar, och det lyckades med de närmaste. Men på litet längre afstånd var det omöjligt att höra något; de trötta människorna rundtom, de som icke lyckats få sitta, makade sig fram och åter, fram och åter, och det var ett ideligt rassel och tramp af tunga fötter.

En stund arbetade hon med att hålla sina tankar samlade kring dagens betydelse, försökte komma in i sin veka stämning sen i går. Men det ville icke lyckas; det låg icke alls något af högtid i luften, tyckte hon. Sist trött-

nade hon och lät tankarne fara villa, hvart helst de behagade.

Det drog grufligt långt om med förhöret, och värmen blef mera tryckande och olidlig för hvar minut. Veras hufvud blef tungt som bly. Hon sträfvade att hålla det upprätt, men det sjönk oupphörligt ned mot barmens svarta siden; så upp — så ned igen. Ett ögonblick försökte hon luta det i handen, armen stödd mot knäet; men hon tyckte sig med ens känna alla de kringståendes blickar bränna, och hon spratt förskräckt upp. Kallsvetten kom och gick i långa rysningar efter hennes slanka lemmar, det började gå rundt i hjärnan, svartna för ögonen, och hon var nära att svimma .

Just då var förhöret slut, och uppifrån läktaren preludierades en salm i långa, dallrande toner. Prosten gick tvärs öfver korets golf in i sakristian, skarorna skingrades nedåt kyrkan och togo plats i bänkarne, och det blef

litet luft och ett härligt drag, som svalkade kring Veras brännande panna.

Så sjöngs salmen, och prostens steg upp i predikstolen, men skriftermålspredikan blef icke lång till följd af den framskridna tiden.

När Vera kom ut på backen igen, i afton-svalkan, i vagnen vid faderns sida, kunde hon icke undgå tänka, att det var bra skönt att det var slut, fastän hon i detsamma fann, att detta var mycket illa; men hennes hufvud värkte ju så vildt, värkte ännu! —

Men dagen därefter — då hade stämningen ånyo vexlat, var en helt annan.

Det var glittrande grannt solsken och mycket fogelsång i luften, men det blåste en käck, frisk ostan, full af östersjösälta och svalka. Vera kom till kyrkan i riktigt festlygne, det jublade och sjöng inom henne; hon var sprittande glad och hade all möda ospard att till det yttre hålla sig andäktigt och allvarlig. *Inom*

henne, där fanns nog andakten, men det var en andakt som log.

Hon följde hela tiden den gamles predikan ord för ord: de ljödo i hennes öron som glädjehrop, som segerjubel. Hon sjöng med i salmerna, högt och rent, litet darrande på rösten: de brusade genom hvalfven 'som klingande glädjesånger, som segerhymner. Predikan var slut, hon böjde sitt hufvud till bön; men hon bad icke med ord, sjöng ånyo salmmelodien, som nyss förtonat, tyst för sig själf, men i ett mycket raskare tempo, nästan som en visa. Det arbetade inom henne, böljade genom alla hennes ådror — något varmt, något liffullt, något af oemotståndlig glädje och af tacksamhet tillika . . .

Och sedan, när de lågo där framme vid altarringen, knä vid knä, hufvud vid hufvud, medan orgeln ackompanjerade i fjärran med veka, hviskande toner; och den gamles milda stämma långsamt, högtidligt uttalade välsignelserna: Je-

sus Kristus, hvilkens lekamen du annammar, bevare dig till evinnerligt lif; — Jesus Kristus, hvilkens blod du annammar, bevare dig till evinnerligt lif; och hon fick oblaten mellan sina fuktiga läppar och det söta, eldiga vinet i sin mun; — det var *detsamma*, hela tiden det samma. Jublande jubel! Hon förstod icke, huru de kunde gråta och snyfta rundt omkring henne, nej, hon förstod det *slätt icke!!*

Och hon kom ned genom koret igen med torra, glänsande ögon och ljus öfver ansiktet; gick fram till fadern i bänken, som tryckte hennes hand, flyktigt och lätt. Fick så se, just som hon skulle sätta sig, mamsell Lovisa längst ned i gången, under orgelläktarens skugga. Den goda gumman hade ej kunnat bli stilla i bänken af rörelse, hon måste ut, fram; och nu stod hon midt i gången, medan tårarne rullade den ena efter den andra utefter hennes skrynkliga kinder och den vänliga gamla munnen log. De våta, skimrande ögonen slukade

Veras smärta, svartklädda gestalt. Fick se henne — och gick hastigt ned genom gången till hennes plats. Oh, den gamla, hvad hon var utom sig! "*Välsignade, välsignade barn!*" Och tårar. Och brännande varma kyssar på Veras böjda panna.

Det var vid dessa kyssar hon med ens kom att tänka på modern, och hon gick åter till sin bänk med ögon ändtligen dunkla af tårar, men med ett hjärta fullt af frid. —

XIV.

Den korta sommaren var förbi, och det var åter höst.

Vera skulle bli hemma öfver julen, var det sagdt, men sedan skulle hon flytta upp till Stockholm, till farbror Lindströmers, expeditiönssekreterarens. Hon skulle stanna där ett par år, minst; hon behöfde så väl komma ut ur hemmets enformighet, och så skulle hon taga lektioner i språk, musik, målning. Ty äfven för detta sista hade hon anlag och håg. —

Parken stod i brokig höst-toalett. Lindarne skiftade i bjärta färger, grönt, rödt, brunt, gult — hela färgskalan igenom. Frosten hade kysst ampelopsislöfven till blods, och stjärntisteln i

gångarnes kanter stod och spärrade med hvassa taggar. Gräsmattorna gingo i brunt; marken var uppstöpt af septemberregnet, och det lukade rått, hvarthelst man kom. De halfnakna trädgrenarne susade melankolisk klagan och ruskade sina rasslande löf till lek för vinden. Men vildgässen, som i hvinande flykt flögo högt däröfver, — de tänkte på söder och voro glada i håg.

Inomhus gick allt sin gamla gilla gång, säf-
ligt, tyst och högtidligt som alltid. Vera stu-
derade nu på egen hand om förmiddagarne.
De gamla torra läroböckerna, dem hon nött
och slitit så många herrans år under Tora Ster-
ners regemente, likade henne föga. Hon var
glad att få glömma deras tråkeri, så fort glöm-
mas kunde. Men från pappas bibliotek släpade
hon upp fora efter fora af digra luntor, likt
och olikt, dock mest historisk literatur. Det
var i synnerhet de riktigt uråldriga, som lockade
henne; skrumpet, möjligt papper med bedröf-

ligt frakturtryck, kantnaggade pergamentsband med remmar och spännen — se det var oemotståndligt!

Elsa Kant träffade hon numera ej så ofta. Vera hade endast en gång varit öfver och helsat på i häradshöfdingens hem. Hon hade haft mycket svårt att få faderns löfte, och han tyckte alls icke om det, det såg hon nog. Hon ville icke upprepa sin begäran. Hon sade rent ut åt Elsa, huru det var: "Pappa, ser du, har såna lustiga åsikter i sådant där, och jag kan alls inte dela dem. Alls inte. Men inte hjälpa dem heller. Och som lydig dotter får jag finna mig, du. Du håller väl lika mycket af mig för det; det gör du väl, Elsa? Säg?"

Och Elsas goda hjärta kunde icke förargas, utan svarade med kyssar och otaliga vänskapsförsäkringar.

Litet emellan kom hon dock öfver till Boda. H—u—j! hven det i stora trappan, när hon sprang upp för den, lätt, flink som en fogel.

Vera hann icke resa sig från klaveret eller från boken, förr än den andra var inom dörren.

“Goddag, goddag, herr doktor. Återigen lärda studier! Hoppas man inte stör —”

“Goddag, fröken Näsvis”, skrattade Vera; “hon kommer då inblåsande som en vind igenom dörren!”

“Ja, ser du, jag har så rysligt brådtom; jag skulle till handelsbon och köpa bläck åt pappa, men *måste* kila opp i förbifarten.” —

I baronens biblioteksrum voro väggarne — oafsedt dessa gamla volymer, som voro inventarium sen långa tider tillbaka — hufvudsakligen klädda med landtbruksliteratur, militära tidskrifter och romaner. Men mellan tvänne af de stora ekbokhyllorna ledde en liten tapetdörr in till ett inre, ganska stort rum, alldeles utan fönster och därför kolmörkt, ända till tröskeln belamradt med dammiga bokhögar af mycket åldrigt utseende. “Det är farfars gamla

böcker — rakt ingenting för dig“, hade baronen svarat på Veras frågor.

Men nu hade farmor berättat, att farfar varit en mycket lärd och mycket berömd man, att farfar varit naturvetenskapsman, att farfar hade rest all världen rundt för att studera och forska i naturen, att farfar hade skrivit mycket märkvärdiga böcker, och ännu mera därtill om farfar — många gånger.

Så att Veras nyfikenhet var icke alls så lätt afspisad, som fadern trodde.

Och när så baronen en dag reste bort på en vecka upp till Stockholm, som han någon gång brukade; när de då skulle passa på med en grundlig rengöring i hans rum, få ut mattorna, gardinerna, soporna och allt; och mamsell Lovisa, som förde kommandot, fick syn på mörkrummet och alla böckerna; — ja, böckerna, efter dem frågade hon då litet, mien allt dammet, hon var afsvuren fiende, och det skulle ut. Och ut kom det. Och alla böckerna fingo

skjuts ut på gården att skåda guds klara sol, som de icke gjort på hvem vet hur länge, och lufta dammet af sig.

Och Vera var icke sen efter. Hon skulle hjälpa till att damma af dem, sadé hon, och tog ett stort förkläde på och dammade och vände och läste på titlarne och samlade dem, som sågo intressantast ut, på hög för egen räkning. En hög som ingalunda blef liten.

Det var nu mest samma sorts böcker allt igenom. Där voro två franska brochyren, som funnos i många hundradetal, och Vera plockade undan några exemplar af hvarje. *Recherches sur l'Ornitologie Brésilienne par Frédéric Marie de Vallée*; — *Les Mollusques acephales de la Méditerranée par Frédéric Marie de Vallée*. Det var farfar!

Men så funnos där också andra arbeten af skilda författare inom skilda naturvetenskaper: zoologi, botanik, kemi, mineralogi.

Nu räddades, hvad räddas kunde, upp på Veras rum, som redan förut var formligt bibliotek. Men ännu var godt utrymme, ty sedan fröken Sterner reste, hade hon äfven hennes rum till fri disposition. Blommor hade kommit ditupp igen, och farmors gamla taflo; och möblerna hade kommit på sina ursprungliga platser och sågo ut att trifvas på nytt. Vera hade sökt återställa allt in i minsta detalj i dess gamla skick. Och farmors ande hade vändt åter till rummet. —

Nu blef det ett ifrigt studerande af farfars böcker — allesamman; men först och främst hans egna brochyror. Det var en egendomlig, gammalmodig franska, och ofantligt lärda och svårbegripliga voro de. Men Vera sökte ta sig fram, så godt hon kunde: följde med på illustrationerna — ty det fanns illustrationer — samt pluggade in de latinska namnen med vansinnigt uttal och accentuering; och om nu också den rent vetenskapliga behållningen blef skäli-

gen liten, så var det ändock grusligt intressant och roligt.

Brasiliens foglar och Medelhafvets hufvudlösa mollusker fingo med ens ett ogement intresse för henne, och när stackars Elsa nästa gång kom på besök, fick hon sig en så grundlig och så ofattlig lektion angående nämnda djurklasser, att hon verkligen gjorde visiten mycket kortare än hon ämnat. Ty för Vera var det slätt ogörligt att komma in på andra mera allmänt-mänskliga ämnen.

Och en vacker dag, när hon satt midt emot pappa vid middagsbordet och skar sin kyckling under tystnad, hof hon plötsligt upp sin mun med en undran, "huru männe *Rhea americana* skulle göra sig, anrättad på detta sättet". Baronen lät sin gaffel sjunka och såg upp på henne med en min, som om han fruktade, att hon mistat förståndet. För honom kunde nu *Rhea americana* lika gerna vara någon nyuppfunnen tvålsort eller någon patenterad strump-

stickningsmaschin som hvilket som helst annat. Men Vera lät icke förbrylla sig, hon mötte med ett par stora, frågande ögon.

“Hu-hu-hur var det, du sa?” stammade baronen.

“Jo, jag undrade, om inte *Rhea americana* skulle vara god att anrätta som kyckling.”

“Jaså — — — jo, det tror jag nog”, svarade han och försökte låta lifligt öfvertygad.

“Men tror inte pappa ändå, att på grund af lefnadssättet *Pteroglossus ulocomus* borde vara vida att föredra?” fortsatte hon i en mycket intresserad ton. Ingenting hade undgått henne, och hon var en skälm.

Baronen svarade icke; men han såg upp igen, och hans uppsyn var icke lycklig.

Plötsligt gick ett ljus upp för honom.

“Du har fått tag i farfars böcker”, sade han onödigt häftigt.

“Ja”, med gaf Vera, som icke alls lät förskräckt.

“Har jag inte sagt, att det inte är något för dig.”

“Jo; men mamsell hade ut dem, när pappa var borta, för att damma. Och jag tog opp några på mitt rum, bara några stycken. Och dom är riktigt trefliga —“

“Jaså! Verkligen! Alla galenskaper går då i *dig*! Men var åtminstone så artig och låt *mig* slippa.” —

När de zoologiska brochyerna voro undanstökade och vederbörligen smälta, tog hon itu med kemin.

Det var ännu mycket roligare. Där hade hon fått i handom en temligen populär bok, vimlande af illustrationer och lockande med de märkvärdigaste experimenter. Trädgårdsmästaren, som for upp till Stockholm litet emellan, fick långa listor med kommissioner. Veras månadspenningar, som förut för det mesta hade användts till böcker och illustrerade tidningar, omsattes nu i kolfvar, retorter, trattar, glaströr,

sprit, syror, salter och metaller med de konstigaste namn i världen. Alltsamman dukades upp i farmors rum, som blef laboratorium.

Mamsell Lovisa gick och tittade på alla tillrustningarne och de konstiga apparaterna och kände sig riktigt litet hemsk till mods. Det stötte nästan för mycket på trolleri, tyckte hon. Och nog hade den rara fröken en bra egen smak och bra konstiga idéer!

Baronen anade dock intet oråd — till att börja med.

Men en dag gick det löst. Det skulle göras en serie experimenter med gaser, och Elsa, som tyckte, att det här var bra mycket festligare än de där otäcka molluskerna, var inviderad.

Vera var i formlig extas. Hon böjde glasrör och borrhade hål i korkar och passade i proför och retorter och kokade och ruskade, och det blef vätgas, som brann, och kväfgas, som icke brann, och bubblande kolsyra och mycket,

mycket annat. Elsa smittades också af ifvern, stack sin lilla trubbnäsa i likt och olikt och var ideligen i vägen.

Och hela tiden föreläste Vera all sin visdom och rabblade upp långa formler utantill — hon hade verkligen satt sig in i det på alvar och var högst intresserad: "Och vatten, ser du, Elsa, är en sammansatt kropp H_2O , som består af väte och syre. När det nu sönderdelas, så uppstår dubbelt så stor volym vätgas som — —"

Men det där tyckte Elsa ingenting vara. Tacka ville hon experimenterna!

Missödena voro icke af den värsta sorten. Litet syra på klädningen och på mattan och några brännblåsor på fingrarne. Men så hade man både ammoniak och kallt vatten till hands, och det var ju väl.

Så skulle det göras svafvelväte.

"Det luktar visst lite illa", sade Vera, "men vi kan ju öppna fönstret, om det blir svårt"; och därmed slog hon syra i kolfven.

Inom ett par minuter kommo både fönster och dörr upp och apparaten in i kakelugnen, men de glömde i häpenheten att draga ifrån spjället. Inom fyra var hela huset fylldt af stanken, och baronen kom utfarande ur sitt rum, rasande som en utrökt räf. Kolfven i kakelugnen fick respass genom fönstret, direkt ut på gården, och alla de andra sakerna voro på god väg efter, då Vera gråtande lade sig emellan ...

“Men, hvad är då det här?” röt baronen.

“Det är kemi”, snyftade Vera.

“*Milde himmel*, bevare oss då för kemi!” bad han med ödmjuk värme.

Därpå fick han ögonen på Elsa, som mycket hastigt fått kappan och hatten på och nu stod utanför den öppna dörren öfverst i trappan. Hon hade ett ytterst förskräckt uttryck i sina bruna ögon.

“Eller hvad säger fröken Kant?” vädjade han, “är det inte galenskaper? Men det är far-

fars böcker, som är skulden till alltsammans.
Jag önskar — —“

Flickornaingo aldrig höra hvad han önskade. Fortsättningen försvann alldeles innanför mustacherna och baronen nedför trappan, förbi den perplexa Elsa, icke mycket långsamare än han kommit. —

* * *

Strax på nyåret begaf sig Vera i väg. Det var icke utan många tårar hon tog afsked af det gamla, kära hemmet — ack, hur kärt i all sin enformiga tråkighet! — och icke utan fruktan hon gick det nya livvet till mötes, huru mycket hon än längtat och gladt sig på förhand däråt.

Ty nog hade hon gladt sig. De voro icke få och icke färgmatta, alla de lockande bilder från hvad som väntade henne, hvilka hon gång på gång låtit passera revy för sin fantasiogon.

Men nu — att taga afsked af allt, allt!
Hon var ute i parken den sista dagen, ute i

kylan och snödrifvorna, där hon oförskräckt pulsade på. Det var glittrande sol och klar, lätt vinterluft, som bet i skinnet. Men för slika strapatser var icke Vera öm. Genom hela parken måste hon, i hvarenda vrå, efter hvarenda stig, se sig mätt på det, alltsamman, träden, stenarne, buskagen, "sagogrottan".

Och så hennes rum sedan! Allt det gamla dyrbara bohaget, som gömde så otaliga minnen, klavérets nötta klaviatur, som minde om så många ljufva drömmar! De svarta porträtterna nickade afsked ur sina mörknade ramar, myrten i fönstret — den var nu helt stor — slokade i missmod sina fina, glänsande blad. Och alla de slitna pergamentsvolymerna — ty hon kunde dock icke gerna taga dem *alla* med! — och laboratoriet i farmors rum och "blå salongen" och den japanska vrån och bibliotheket och pappas rum och mammas fönster och trapporna och förstugorna och hela, hela huset — det

var ett under, hur hennes hjärta kunde rymma det alltsamman!

Det var som om hon skulle taga afsked för hela lifvet, fastän det egentligen icke kunde dröja så långt om, innan hon var åter på någon titt. Det var ingen romresa till Stockholm.

Ändtligen voro dock alla dessa omsorger undanstökade. Öfver allt hade det gråtits en liten smula, och mamsell Lovisa och Vera hade blandat mycket heta tårar. Den gamla tyckte, att allt solljuset for sin väg från Boda på samma gång som hennes unga älskling.

Det var bara pappa kvar. Och det var icke det lättaste.

Pappa och Vera hade kommit hvarandra så mycket närmare på de sista två åren — ja, kanske icke så mycket, men ganska mycket. Han började bli gammal, stackars älskade pappa; hans enstöringshjärta fann sig icke riktigt så väl numera som förr; så småningom, nästan omed-

vetet hade det öppnat sig för den uppväxande dottern, fastän gammal ingrodd vana narrade honom att dölja det mycket mer än skäligt. Och nu skulle han då bli så ensam, helt och hållet ensam, icke ens få se hennes vackra ansikte och ögon en eller annan gång om dagen, som blifvit en kär vana till sist.

Och nu, där han stod på den lilla stationens plattform med alla sakerna rundt om sig: nattsäckar, koffertar, hattaskar och annat fruntimmerskram; stod på vakt midt ibland allt detta med Veras biljett i handen och en mycket tvärsäker min på sitt gråa gamla ansikte; — han var icke alls säker på rösten, hur mycket han än bemödade sig, och vete gud, om han ens var *riktigt* torr i ögonen. Vera var det då alls icke. Hon storgrät och kysste pappa rätt på munnen, så godt hon kunde för skägget. Och pappa glömde till och med att känna sig generad därför, fastän stationsinspektoren, konduktören och John stodo och sågo på.

John, han fick en särskild liten tårfylld nick, som med ens gaf den token mycket att syssla med sin näsa. Och ej heller blefvo Kastor och Pollux glömda.

Och det sista som hördes, när tåget pep och satte sig i gång, var baronens stämman, nu en mycket ynklig och lustig stämman, som fastän den arbetade förtvifladt att låta lugn, gjorde de mest omotiverade löpningar upp åt, falssett gång efter annan:

“Jag kommer snart till Stockholm, min flicka; det gör jag. Skrif nu i rappet och snällt —“

Men långt ut åt banan viftade Veras lilla hvita näsduk ett sista farväl ...

XV.

Tre år gingo i hufvudstaden. Om somrarne och jularne tillbringade Vera sina ferier i det gamla hemmet; och det blef henne för hvarje särskild gång en allt kärare njutning att lemna de gråa, smutsiga stockholmsgatornas larm och byta det lysande glada storstadslivets banalitet mot det gamla herresätets trefna fridsamhet, mot sina älsklingsplatser, sina träd, sina dungar och stigar, i vintersnö eller sommargrönska, mot sina barnaminnen och barnadrömmar.

Det var ny fest för hvarje gång hon kom och ny sorg för hvarje gång hon reste.

Hur många gånger, när hon skyndade fram efter esplanadtrattoarens plansten med musik-

portföljen i handen till sin lektion eller upp på professors atelien att måla, hur många gånger foro icke hennes tankar åter och åter söderut, dit bort, lockande fram kära bilder för hennes minne. Hon låg tillbakalutad i den gamla bodalands rödschaggiga, mjuka hörn — hon tyckte sig alltid vara till hälften hemma, när hon kommit så pass långt —; såg den hederlige Johns kullriga rygg resa sig från kuskbocken, lika trygg och bred som alltid; svängde upp i ett huj ur alléens skuggiga skymning rundt om blomsterparterren på gårdsplanen; mamsell Lovisas vänliga ansikte log henne ett stort välkomstleende till mötes från stenbron, ett stort välkomstleende fuktadt af ljumma tårar; ur vagnen och i gummans famn och in och kläderna af under tusen frågor om allt, som trängdes och skulle fram alla på en gång; och så pappa, den snälle gamle token, som gick i sitt rum därinne och väntade, väntade och gick; han kunde rakt ej begripa, *hvarför* hon dröjde så

länge därute, *hvad* hon sysslade med saker och plagg; men att gå ut och prostituera sina känslor — bort det! Han väntade — och *ändtligen* kom hon.

Det tog i dörren, och strax hade baronen en mycket lugn och högtidlig min till hands. Långsamt och säkert: "goddag, min flicka." Med Vera om halsen: "goddag, min snälla flicka." Ett par röda varma läppar upp i mustacherna: "hur lefver världen — med min — egen älskling?" Kom då ändtligen lös och måste ordna på skrifbordet, några papper, som lågo i ordning förut . . .

Huru hon mindes det! Ty det var icke *en* gång, det var alla.

Hon log för sig sjelf, där hon skyndade fram efter esplanadtrottoarens plansten, och den bågtecknade öfverläppen darrade sakta, medan ögonen blinkade i husradens tunga skugga som för sol. Och den gamle herrn i bäfvertulubben och den feta lilla frun med den

stora underliga hatten och flickungen på väg till skolan med katkesen och Fryxell i hand — de vände sig allesamman om och sågo efter henne. Och logo. —

Tre år. Arbetet och nöjena bjödo vexling. Det gick fort framåt med musiken, och professor Palm sade, att hon — förbanne honom — icke alls var dilet tant, när hon fick penseln i hand. Äfvenledes tog hon lektioner i språk: franska, engelska och tyska. Nog räckte arbetet. —

Farbror Lindströmers hade icke så särdeles stort umgänge, dock tillräckligt för att Vera skulle komma ut litet. Den första balen — hvad hon afskydde den, hvad hon fruktade den, på förhand! Hon gick dit med "en riktig libjudarmin", sade farbror. Men den eleganta våningen, den sprittande musiken, ljuset, toaletterna, sorlet och glammet kunde ej undgå att göra intryck på hennes mottagliga sinne: hon rycktes så småningom med, till en början

halft motvilligt, reserveradt. Om hon dock icke så snart hade glömt alla betänkligheter för stundens stämning, gått helt upp i den, drunknat i den, njutit af den, omedelbart som ett barn, hade hon icke varit Vera de Vallée. Det var ändå inte så tråkigt. Det var ju nästan roligt. Ja, riktigt roligt! Gudomligt!! —

De gingo ofta på teatern. Den fann hon naturligen från första stunden vara något underbart hänförande; i synnerhet dyrkade hon operan med dess lyrik, musik. —

Tre år — innan de första gången sågo hvarandra.

* * *

Det finns ingenting trivialare än kärleken; ty intet är hvardagligare, och det hvardagliga är trivialt.

Det finns ingenting enklare än kärleken; ty intet är naturligare, och det naturliga är enkelt.

Och dock — hvad hafva icke spekulativa författarehjärnor och kvinliga, öfverförfinade nerver gjort därutaf!

Till en början kom den öfver Vera som den kommer öfver alla, enkel, mäktig, verkande med en naturlags oemotståndliga nödvändighet. Hvar ifrån? — det visste hon icke. Som en blyxt från klar himmel. Hvarför? — icke heller!

Förmodligen för att hon var kvinna och nitton år.

* * *

I expeditionssekreterarens salong föll mörkret hastigt på. Det var om hösten, och himmelen var gråtung hela dagen igenom; men när aftonen kom, samlade sig skuggorna tätast under Humlegårdens raserade lindkronor och böljade in i tunga vågor mellan damastgardinernas bronzskimrande veck.

I salongens ljumma skymning smulto former och linier bort, plånades dunkla färger ut och dämpades bjärta till dunkel. De svängda sof-

fornas och kåsösernas madrasserade stoppverk, etagèrens och divansbordets belamrade valnöt-skifvor, den spinkiga guéridonens snidade ebenholz — intet kunde bestämdt urskiljas, allt blef till skuggor bland skuggorna. Allenast ett par matta reflexer af ljus dröjde ännu kvar, skuro skimrande igenom: *här* på en fotsbred tafvelrams matta guld, *där* dallrande i lek bland ljuskronans skarpslipade kristallglas ...

Vid pianinot, längst in där skymningen var djupast, satt Vera. Den obekväma pianostolen hade hon skjutit åt sidan och i stället rullat fram en ryggstel gammal ekstol med färgrikt broderi i allmogestil. Hon tyckte mest om att sitta så, litet bekvämt, tillbakalutad ibland mot ryggdynan, framåtböjd dessemellan öfver klaviaturen vid de kraftigare passagera, — *nu*, när hon ändock icke skulle spela "något ordentligt", några tråkiga fingeröfningar, några ledsamt regelrätta etuder, utan endast "svärma".

Hon hade börjat med några gamla folkvismelodier, dem hon spelade i enkel harmonisk sättning, den ena efter den andra, den ena till slut, den andra från början, hvar för sig, utan öfvergångar. Hon spelade dämpadt och långsamt; deras naiva känslsamhet fingo henne i stämning . . .

En perlande kromatisk ritardandolöpfung efter hela klaviaturen, som egendomligt skar af mot den sista visans ännu tonande mollackord — och hon var inne på Chopin. Det blef vals, och det blef nocturn. Det blef fantasi och oro med i spelet. Det blef lösryckta stycken kastade om hvarandra, huller om buller; än förmedlade af långa öfvergångar, än jagande hvarandra i vild, oordnad flykt, uppför, uppför klingande diskant, så ned igen i basens dunkla muller. Mänkenssonaten dök fram för ett ögonblick genom mjältsjuk chopinmazarcka, men försvann med ens på nytt. Det blef tyst en sekund, ett par. Så kom Raff, ett stycke pom-

pös Raff, med väldiga oktavsteg i basen, då-
nande i taktmässig precision likt en anryckande
kavalleritrupps klapprande hästhofvar. Vera
böjde sig fram att få kraft i anslaget, blodet
stég åt kinderna och hon andades häftigt och
kort — —

Hon visste icke huru det var; men hon
sökte något. Det var något motiv som hennes
öra hörde, nej, icke hörde, men åtrådde. Hen-
nes fingrar funno det icke. Hon kunde icke
säga *hvilket*, hon kände blott, att det var något
bekant — gammal god vän. Hon sökte genom
mångfaldiga vexlande tongångar och skiftande
harmonier, än uppe, än nere, än långsamt ef-
tersinnande, än häftigt, nervöst, nästan med
ängslan. Men hon fann det ej. Det var som
letade hon ett bekant ansikte, ett visst bekant
ansikte, som hon dock icke kunde namnge,
ibland en stor, vimlande hop af idel obekanta.
Men hvarthän hon än vände sig och hvart
helst hon trängde sig fram, — rundtom endast

likgiltiga, främmande människor, som i oöfverskådlig massa skockade sig om henne, stirrade henne till mötes. Men denna enda, *den* fann hon icke.

Hennes ängslan, som genom en egendomlig sensationsförbindelse steg från händerna upp och tryckande lade sig öfver bröstet, blef till verklig — hennes ängslan stegrades hardt när till ångest. Hon lutade i andlös spänning ett feberrodnande litet öra långt ned mot klaviaturen, där de späda fingrarne i hetsig brådska ideligen letade och sökte, letade, sökte ...

Med ens — hon fann det!

En djup suck af lättnad, och hon lutade sig småleende tillbaka mot stolens ryggstöd. Ah, var det bara detta, verkligen bara detta?

— : Till österland vill jag fara,
Där bor allra kärestan min,
Bortom berg och djupa dalar
Allt under så grönskande lind ...

Men hennes händer hängde kvar vid klaviaturen, och spelade "bara detta" i långsamt,

vekt tempo. De spelade melodien om och om igen; hon tröttnade icke att höra den. Det var för egendomligt: aldrig förr hade hon funnit något särdeles märkvärdigt med just denna visa, och *nu* ... ja, kanske icke nu heller, men hon kunde icke vända åter från att upprepa den. Till slut stämde hon in och sjöng orden därtill, sakta, med darrande stämma ...

Hon spratt till midt i sången, afbröt tvärt och reste sig med ett lätt utrop af förskräckelse. Ett svagt buller bakom henne hade nått hennes öra. Hon vände sig till hälften om: en reslig, manlig gestalt, lätt stödd med handen mot emmas ryggstöd, aftecknade sig mot fönsterluftens bleka ljusning. Hon kunde se, att han bar svart hagskägga och var elegant klädd.

"Ack, hvad jag blef skrämmd", sade hon kort.

Den andre bugade.

"Jag ber om ursäkt, fröken de Vallée. Ty det är väl ni. Jag kommer smygande som en tjuf om natten; men jag nämdes inte störa sången."

Paus. Vera hade fått tag i pianostolens kantfrans och snurrade den sakta fram och åter.

“Jag är Kurt Linde. Jag vet inte om min morbror talat med er om mig och att jag väntades. Betjänten sade att friherrinnan var i salongen.”

“Den slarfvern Frans!” sade Vera förtrytsamt. “Både farbror och tant är ju utgångna.”

Om han ville gå, tänkte hon. Men han gick icke.

“Här är så mörkt”, fortsatte hon efter en paus, “förlåt mig, jag skall säga till om lampan.”

Och hon gick hastigt öfver den tysta matan, ut. —

Frans, betjänten, kom in med lampan. Linde hade slagit sig ned vid ena fönstret.

“Kommer inte herrskapet snart igen?” frågade han.

“Jo, det måste de göra.”

“Godt! Då väntar jag.”

Utanför i tamburen stod Vera med bultande hjärta. Jaså, det var verkligen Kurt Linde.

Så förargligt, att farbror och tant skulle vara borta, just när han kom! Nog hade hon reda på hans historia alltid. Han skulle vara en riktig grobian, hade hon hört. Ja, just en grobian, hade farbror sagt. Det var nog helt ofrivilligt, men hon hade fått höra det alltsamman, nu sist när pappa var uppe i Stockholm. Det var efter middagen och vinerna, och gubbarne hade språkat. Sedan sade tant resten. Det fanns en syster till expeditionssekreteraren, en viss Bertha som hade gjort en mesallians och gift sig med en landbrukare nere i Skåne. Det var Kurt Lindes far. Naturligtvis ville icke gerna den fina släkten kännas vid detta herrskapet, och Kurt, sonen, — ja, icke var han någon bonde precis, men icke långt ifrån. Han var ingenjör. Hade gått genom teknologiska institutet i Stockholm, sedan varit borta många i år, än här än där, senast i

Amerika. Nu hade han fått plats vid någon stor fabrik här uppe och väntades i dagarne. "Naturligtvis vill jag inte stänga min dörr midt för hans näsa", sade expeditionssekreteraren, "han är ju ändå Berthas son. Men det är högst obehagligt. Han skall vara tusan så radikal, en riktig grobian."

Det var väl icke då underligt, att Vera var ur humör. Hon hade genast gjort upp ett porträtt för sig af denne hr Kurt. Stora platta fötter hade han, och näfvar som hummerklor. Och naturligtvis tuggade han tobak, spottade och svor. Radikal! Icke visste hon rätt, hvad det ordet innebar, men att det var ungefär liktydigt med det värsta, det hade hon många gånger märkt på pappa, som gjorde en bask grimas bara det nämndes.

Och nu var han här, och hon ensam hemma. Hon trampade i förtret och villrådighet med oroliga små fötter i tamburens skymning. Skulle

hon gå in och hålla honom sällskap. Nej. Men han var ju ändå på sätt och vis hennes släkting och farbrors gäst. Ja, det var nog sant. Men ändå. Nej, nej!

Så kom Frans ut igen.

“Frans”, hviskade hon upprörd.

“Fröken.”

“Tänker han gå?”

“Nej, det tror jag inte.”

Naturligtvis; hur skulle han kunna ha nog takt till något sådant!

“Frans! Får jag lof att gå in?”

“Nog tycker jag väl att fröken borde göra det.”

“Ja, men jag *vill* inte”; halft gråtfärdig.

“Hur ser han ut?”

“Han ser riktigt hygglig ut”, försäkrade Frans.

Vera såg misstrogen ut.

Nå, lika godt! Hvad brydde hon sig egentligen om det. Bevars väl, en sådan där; nog kunde hon hålla honom sällskap några minuter,

det kunde hon visst! Hon skulle nog veta att hålla honom på afstånd.

Hon hemtade andan en god stund framför dörren. Och när hon trodde, att hon såg riktigt morsk och förnäm ut, öppnade hon och steg in. Men, gud, hur hennes hjärta hoppade! Det var, som skulle hon in i en lejonbur.

Han vid fönstret reste sig artigt, när hon kom. Han kom fram i ljusskenet, och hon måste medge för sig själf, att han såg ut att vara en temligen städad grobian. Han hade spetsigt, svart haxskägg och mustacher, ett blekt ansikte med mörka brinnande ögon.

“Förlåt”, sade han, “att jag väntar på morbrors. Jag har just i dag kommit till staden och ville gerna göra dem min första visit. Redan i morgon börjar mitt arbete på 'Separator'.”

“För all del”, sade Vera. Den lät riktigt förnäm, tyckte hon — tonen. Så att han bara visste att hålla sig på mattan.

Så satte de sig.

“Tänk er”, sade han, “jag har inte sett dem och Stockholm nu på åtta år. Sedan jag gick på teknologiska i världen. Och jag har många gamla bekantskaper att upplifva.”

“Jaså”, svarade Vera och passade på att snegla på hans stöflar; de voro inte några prämar, utan oklanderligt moderna. “Herr Linde är ju ingenjör?”

“Ja, min fröken! Jag är arbetare. Det är kanske första gången ni sitter tillsammans med en sådan.” Och han log.

Det var försmädligt att le, tyckte Vera. Men han hade glänsande hvita tänder. Tänk, om han ändå inte tuggade tobak!

Huru det nu var, kom samtalet ändock i farten. D. v. s. han talade för det mesta och Vera hörde på. Han var riktigt intressant. Han hade så mycket att berätta från sina resor, och han kände till allt möjligt. Det var inte bara mekanik, det, och sådant där. Literatur intresserade han sig för och konst. Af musik

hade han hört så mycket, afundsvärdt mycket. När han fick veta att Vera sysslade med kemi, log han på nytt, försmädligt. Och började en riktig liten tentamen. Men Vera stod väl på sig; han ändrade uppsyn efter hand och gaf henne till slut sitt *cum laude* med en allvarlig bugning.

Nu är det min tur, tänkte Vera skadeglåd. Och så frågade hon honom, om han kände till Medelhafvets mollusker.

Han såg verkligen litet flat ut; men hade lyckan kunna meddela, att han just hade några arter konserverade i sprit därhemma. Han hade samlat dem själf, när han var i Spanien. Han visste alls inte, hvad de hette, ty han var mycket dålig zoolog. Men han fick väl ta dem med och visa henne dem någon gång?

"Ja, tack så rysligt mycket", sade Vera angeläget. Ty det var nog stiligare än bara illustrationerna.

Så började *hon* tala om farfar och hans märkvärdiga lärdom och brochyerna och allt. Hon hade rent af glömt att vara förbehållsam. Det var som språkade hon med en gammal god vän — lika ogeneradt.

Och *han* hade alldeles slutat att le sitt förargliga löje; icke ens när Vera talade latin, drog han på munnen. Och det var duktigt gjordt.

Och Vera, som först i början suttit och lyssnat och längtat efter något ljud från tamburen, men sedan så småningom förgätit det, — Vera tyckte nu, det var riktigt ledsamt, när klockan ljud och farbrors och tants röster läto höra sig genom dörren.

“Så; äro de redan hemma”, sade Kurt.

Han reste sig från stolen, dörren gick upp, och friherrinnan trädde in.

Vera satt stilla på sin plats med sänkt hufvud. Genom lampans röda silkesskärm föll ett

skärt ljus öfver hennes spåda ansikte, och en
missnöjd min krusade hennes öfverläpp.

Kurt Linde såg det, när han gick fram emot
friherrinnan, och det glimmade hastigt till i hans
mörka ögon ...

XVI.

Vera kom just icke att tänka på Kurt Linde den första dagen och icke den andra heller, men på den tredje mindes hon honom med nöje och undrade, huru ofta egentligen han ämnade göra farbror Lindströmers sin visit. Den fjärde och femte började hon smått längta; men så sade hon sig själf att det, rätt sedt, var temligen oartigt att så utan vidare bli borta och att, när allt kom till allt, han likafullt måtte vara en grobian. Och hvad hon fördenskull, hon Vera, kunde ha för anledning att sakna honom, begrep hon inte. Sakna *honom*, bevars väl! Han var henne likgiltigare än hvad som

helst annat, och hade det inte varit för de där spritlagda blötdjuren, så ... Och så gick en vecka.

Men så kommo en dag ett stadsbud och spritpreparaten upp till fröken de Vallée. Kurt Linde syntes icke till. Vera fann det vara ofantligt taktlöst att skicka dem, utan att komma själf. Och de hederliga burkarne fingo utan vidare mörk arrest i garderoben. Där stodo de, och där blefvo de stående.

Vera blef miserablare till lynnes för hvar ny dag, som kom och gick. Hon var rent ur humör. Hon var förtretad på sig själf, på hela världen, men allra mest på Kurt. Nej, inte alls på Kurt; det var ju en vildt främmande, som icke anginge henne en smul! Det tråkiga höstrusket var det, som satte henne ur stämning; och ingenting ville gå bra. Hon hade icke tålmod att spela och icke att måla. Det där månskensstycket, som professorn gifvit henne att kopiera, och som hon först funnit "så förtjusande", var

då egentligen för olidligt flackt och pjäskigt sentimentalt. Det kunde passa en gammal romantisk mamsell till guvernant. Men Vera de Vallée var inte alls romantisk nu på sista tiden.

En kväll frågade hon tant helt à propos, icke för att det intresserade henne det ringaste, men ändå:

“Tror tant, att herr Linde kommer hit något snart?” Vera tyckte att tonen lät fasligt likgiltig, men det var likafullt någonting, som kom friherrinnan att hastigt se upp. Vera böjde sig djupt ned öfver sitt broderi.

“Men, mitt kära barn, hvarför frågar du så?” med all förvåning i rösten.

“Åh! Inte för någonting alls. Det bara föll mig in. Jag tycker, artigheten . . .”

“Bah, *artighet*, min kära! Du skall komma ihåg i hvilka kretsar Kurt vuxit upp, och förstå, att man i den vägen ingenting kan vänta utaf honom”, sade tant beklagande.

Vera kände — egendomligt nog —, att blodet harmset rusade henne åt kinderna, och ett starkt begär att taga den unge mannens försvar. Men hon hade ju själf dikterat klandret, och hon teg visligen. —

Det var den enda vackra dagen på länge, en söndagsmiddag, och i Kungsträdgården vimlade det af folk. Grannt solsken och frisk vind från strömmen, eleganta höstoaletter, vaktparadmusik och rösters stim.

Expeditionssekreterarens voro ute på sin sedvanliga middagspromenad och Vera gjorde sällskap.

Med ens mötte de Kurt, som med raska steg kom sneddande öfver gången. Han lyfte på hatten, bugade och stannade:

“Hvilken tur, att jag råkade er! Jag tänkte mig just upp till morbror och tant för att bjuda mig till middagen. Jag hoppas ...”

“Välkommen, kära du”, sade morbror, “det

var länge sen vi såg dig.“ Men friherrinnan gjorde en liten nästan omärklig grimas.

“Ja, jag har så brådtom med mitt arbete“, svarade Kurt, men rodnade hastigt och lätt, när i detsamma hans blick mötte Veras. Vera såg mycket högtidlig ut. Det var väl ej så farligt ändå, tänkte hon. —

Middagen blef som alla andra. Stämningen var tråkig och konversationen skäligen matt. Herrarne drucko *ett* glas Bourgogne till soppan och *ett* glas sherry till deserten. Damerna smuttade på sitt portvin. Farbror beskärmade sig öfver arbetarrörelsen och “pöbelns“ oförsynthet att vilja spela en politisk röle. Kurt blef med ens riktigt varm; han tog på det innerligaste deras parti; han talade om förhållandena utomlands och här hemma, om sina personliga erfarenheter och om människorätt och människovärde. Han talade riktigt rätt och vackert, tyckte Vera, som observerade honom i hemlighet. Hans bleka ansikte fick färg och

ögonen lyste. Ingen afbröt honom, men när han hade slutat, ryckte expeditionsskreteraren på axlarne och begärde sojan. Vera kände det som en personlig förolämpning och att hon blef het. Hon kände ett häftigt begär att ge honom något slags erkännande, och följande sin första impuls fattade hon sitt vinglas och sade högt och kort:

“Skål, herr Linde!”

Han bugade sig tyst, farbror och tant spände ögonen i henne som på kommando, och hon blef blossande röd. Under återstoden af middagen vexlades knappast ett ord.

Strax efter kaffet tände farbror sin cigarr och gick in till sig. Tant satt kvar i soffan och generade de unga. Men under det dessa sysslade vid fönstret med ett förfärande tråkigt parti dam, blef den goda middagen henne öfvermäktig, hon dåsade af och somnade in. Hon snarkade skäligen oaristokratiskt; och när de första betecknande ljuden från soffhörnet nådde

de ungas öron, sågo de upp på hvarandra, logo och afbröto partiet utan vidare, precis som om intet annat kunde komma i fråga.

Vera reste sig och gick sakta öfver golvet, in i blomsterrummet, som låg strax invid salongen. Kurt följde henne. De tunga portierernas bronzgula veck föllo samman bakom dem.

“Det är svalare här“, sade Vera, “och tant kan nog behöfva sofva. Hon klagade öfver migrän i morgse.“

“Välsignade migrän!“ sade Kurt.

Vera lyfte förebrående fingret, när hon satte sig på kanapén. Han tog plats på en trädgårdsstol af bambu ett stycke ifrån.

“Tack för biståndet i middags“, sade han tvärt med allvarlig röst.

“Åh“, rodnade Vera, “det var ingenting. Men jag tyckte, ni hade så rätt . . .“

“Ja, visst hade jag rätt“; i bestämd ton. “Men jag var dum. Jag var dum, som pratade

bredvid munnen; att jag då *aldrig* skall kunna lära mig att tiga!"

"Ja, men när man har rätten på sin sida, skall man då inte också tala och försvara den?"
invände Vera.

"Om man skall?! Jo, så sannt; man skall försvara den i tal och framför allt i handling, i strid till sin sista droppe blod. Men ser ni det finns vissa människor, ja, tusenden sinom tusenden, som inte kunna, inte under några förhållanden *vilja* förstå sanningen; för hvilka de mest bevisande skäl och de mest slående exempel, för hvilka tusendens väl eller ve, *allt* betyder intet, platt intet emot deras egen en gång förutfattade åsikt. Eller rättare nedärfda auktoritetstro. Dessa människor predika, att allt är bra, som det är; och så länge de själfva få sitta i fred och ro och torka gåsflottet ur sina feta mungipor, så länge skall inte massornas hungerskri och nödrop utanför deras

stängda dörrar kunna rubba deras tilltro till en barmhertig och allvis försyn. *Aldrig!*"

Han hade sprungit upp från stolen och gick häftigt fram och åter öfver golvet. Han gestikulerade ibland till sitt tal och hans ögon sprutade eld. Hans röst var icke högljudd, snarare dof, men skälde af undertryckt känsla. Vera hade aldrig sett något dylikt. Hon blef nästan rädd, men slukade likafullt hans ord med en egendomlig lystenhet. Det var som att pressa sig fram mot stormen, tyckte hon, och känna dess friska luft bitande svepa om kinderna, tränga ned i dammiga lungor.

"Och att tänka sig", fortsatte han, "att dessa, dessa ha makten! Att dessa, som i godtrogen själfbelåtenhet slå döförat till för allt hvad protest heter, protest mot kapitalets svältsystem mot arbetet, protest mot det omyndighetstillstånd hvori de höga hålla de låga, fariséerna publikanerna, — att dessa ha makten! — —

Vet ni, fröken, jag har sett mycket i mina

dar både af godt och ondt, men mest af ondt. *Elände* — det är blott ett ord, en tom abstraktion för dessa lyckliga, utom hvars kretsar *ni* aldrig har varit. Men *jag* känner hvad det vill säga. Jag har själf svultit och frusit, ser ni, och slitit hårda dagar på mångahanda sätt. Men *jag* har aldrig behöft förtvifla. Jag kände kraften inom mig, och jag hade mina kunskaper, dem syndapengar köpt mig, att bygga på. Jag hade framtiden; och jag har trängt mig fram.

Men *dessa*, ni, dessa millioner som slafva ut sitt lif dag för dag, droppe för droppe, utan framtidens glädje, ty framtiden är sorgen från i dag; utan hoppets glädje, ty man hoppas icke när man förtviflar; — jag känner dem. Dessa, som släpa sig till döds i kapitalets tjänst, för att göda sina herrar och lära sina barn att svälta utan att dö, dessa, som veta att bara de aldrig så litet söka jämka oket från sina axlar, söka lyfta på hufvudet efter friare luft, är öf-

verklassen genast framme med en axelryckning, som för de olycklige är detsamma som ett slag öfver trotsig hjässa, — dessa känner jag. Jag har sett exempel, och ser dagligen nya, på klassöfvergrepp och tyranni, så upprörande, att jag blir ursinnig bara jag tänker därpå och färdig till — jag vet inte hvad! —“

Vera kunde icke få sina ögon ifrån honom, så stolt, så ädelt skön föreföll han henne i detta ögonblick. Hon kände en egen stämning inom sig, den hon ej kunde förklara: en blandning af förfäran vid radikalens trotsiga ord och af jublande glädje, öfver något sökt, som hon likasom funnit, öfver ett tomrum i hennes värld som blifvit fylldt. Hon hade haft en känning inom sig, som sagt henne, att något bistert, något otillfredsställande måste finnas bakom denna fagra konstmalade fond, mot hvilken hennes lif spelade; för första gången hade hon kastat en häpen blick därutom och funnit verkligheten förfärligare än aningen. Men hon hade på

samma gång lärt, att *de* finnas som känna eländets vidd och brinna af ädel ifver att lindra det. Sådan skulle *den* man vara, som hon skulle akta högre än allt.

Och när hon kände dessa halftänkta tankar brusa inom sig, såg hon upp och mötte Kurt Lindes ögon. Trotset hade slocknat uti dem, han hade blifvit tyst med ens, och det låg ett blidt skimmer öfver hans ansikte.

"Förlåt mig", bad han vekt, "förlåt mig, jag har skrämt er. Jag är då också oförbätterlig! Hvad är det för dumbheter att släppa korpen i dufslaget, korpen som kommer blodig från kifvet om maten och med eländets unkna smitta i sina vingar. Jag är poetisk, som ni hör, men ni förstår hvad jag menar. *Förlåt mig!*"

"Hvad säger ni? Nej, jag vill tacka er; ja, det skall jag. Ack, om ni kunde lära mig att vara modig till det goda." Vera reste sig och räckte honom sin hand.

Han höll den kvar i sin och log. "Gifve
gud, jag lärt det själf!" — — — — —

— — — — —
"Men nej, hvad skulle väl morbror och tant
säga, om de visste hvilka revolutionära läror
jag predikar i ert fridsamma öra! Nu sofva
de i förtröstansfull godtrogenhet, medan jag på
det försåtligaste missbrukar deras tillit. Till
andra ämnen! Hvad tyckte ni om musiken
i Lohengrin?" — — — — —

XVII.

Pendylen i kabinettet slog elfva med långsamma, surrande slag, just som Vera gick igenom och in i sitt rum för att lägga sig. I hennes lilla kammare, välombonad och varm som ett fogelbo med mjuka mattor och tunga gardiner, var mörkt. Endast framme vid fönstret spelade en matt darrande reflex från trottoarens lykta öfver fönsterdynans brokiga broderi in i den djupa nischens "krypin".

Hon gick fram till fönstret utan att tända ljus, lutade en het panna mot den kyliga rutan och såg ut. Den vackra dagen hade blifvit till mörk, regnmulen natt: stormen vajade och viftade med lindarnes nakna spön, som i gas-

Ljuset stänkte fosforskimrande regnstänk från bugande topp till däfvn mark; stormen piskade stötvis smattrande skur mot rutornas glas, där vattnet silade och rann från karm till karm, bitande med sin friska svalka tvärt genom rutan i Veras hvita hud.

Och medan hon så stod och stirrade ut i Humlegårdens natt, kommo underliga tankar och gingo, i skiftande vexlingar.

Det var som om ännu Kurt Lindes stämma vibrerade i hennes öron, skälvande af ädel lidelse, slungande sin förbannelse mot de öfvermäktigas tyranni. Dess dofva dallring låg hela tiden bakom hennes spelande tankar som ett accompagnement.

Hon kände ånyo denna stora beklämda ängslan, som gripit henne vid hans plötsliga utbrott i blomsterrummet i middags, brytande sig såsom då mot en underbar känsla af fröjd, hon visste ej öfver hvad. Ängslan vid tanken på

alla dessa som ledö i skuggan medan hon lekte sitt dagsländerlif i glittrande sol.

En mängd dunkla småminnen från åren i hemmet, dem hon hade förvarade bland tusen andra skräpsaker i sin fantastiska lilla hjärnas oordning, dök nu upp med ens, fingo en helt ny betydelse, liksom sedda i ett nytt ljus.

Något färadt, utsvultet fattigstugansikte, som hon mött i kyrkan; någon tiggare, som hon sett stappla fram efter vägen, dignande i solgass; någon förvuxen gestalt, bräckt under arbetets järnok . . .

Det var särskildt en liten scen, som länge sedan passerat, och som hon många gånger glömt däremellan, men som nu med ens stod inför henne i lefvande åskådighet. En gammal smed från socknen hade en dag kommit och tiggat pänningehjälpen att få sin hustru i grafven. Mamsell Lovisa tog emot honom i förstugan, och medan denna var in till baronen att föra tiggarens talan, stod Vera kvar och betraktade

honom med stora, undrande barnaögon. Han var ytterligt tarfligt klädd, men hel och ren. Öfver det magra ansiktet låg en genomskinlig blekhet, och den hand, han oupphörligt förde till pannan, där håret klibbade af svett, darrade af vanmakt. Plötsligt hörs baronens trumpna stämma genom dörren: "En sådan där! Det kan väl göra just detsamma, hur hon stoppas i jorden!" Baronens menade väl icke så illa därmed, men den olycklige ryckte till som för ett slag. Vera blef svidande varm om hjärtat. I sin barnsliga enfald gick hon fram och fick den gamle i handen. "Var inte ledsen", bad hon. Då brast han i gråt; och när mamsell kom med gåfvan, kysste han gång på gång Veras hand.

Sedan berättade mamsell Lovisa, att både smeden och hans hustru legat sjuka; *han* hade kommit upp igen endast för att följa henne till grafven. Det var en hederlig man som slitit och släpat i hela sin tid; *nu* var han utarmad

och för att få sin hustru "med heder" i jorden måste han böja sin fattigmansstolthet till det bittraste af allt. — —

En hel del minnen var det, detaljer utan sammanhang, nyss utan innebörd, men som nu med ens ordnade sig inför hennes blickar som till ett ändlöst, fruktansvärdt panorama af millioners nöd . . .

Men oafbrutet stirrade hon ut i mörkret, som närmast svingade sina trolska skuggor i gaslyktans ljus, där bortom tätnade till natt mellan våtskimrande lindstammar.

Och *då* — för denna öfverretade hjärna, för dessa feberheta ögon tedde sig en förunderlig vision.

Buskagerna därutanför, som tecknade sina fantastiska konturer i svart mot nattens svärta; stammarne, som till hälften försvunno, drunknande i dunklet; allt detta skumma obestämda af gränser och form som gungade och vaggade i stormens gny, som spelade sin ängsligt ento-

niga musik af ljud och färger — ty äfven den mörkaste natt har sin trånga färgskala —; allt detta fick nu med ens ett mera lefvande lif och en mera talande röst. Där bredde sig ut framför henne ett rödlett skimmer som af en fjärran eld öfver en oändlig vidd, hvars gränser hon icke kunde skönja. Och ur de vikande skuggornas dunkel; ur snårens och trädens grupper, som löste upp sig och försvunno som en dunst; ur marken, som bågade under deras tryck; från "öfverallt" och från "ingenstädes"; — *på en gång* fylldes denna öfverskådliga scen med öfverskådliga människoskador, skuldra vid skuldra, hufvud vid hufvud, böljande i ängslig oro som ett svallande haf. Och oupphörligt utan återvändo kommo nya skaror till: tusenden kommo till tusenden och till tiotusenden; och vidderna fylldes och voro dock icke fyllda, ty där funnos inga gränser för rummet och ingen summa för talen.

Dessa oräkneliga skaror af män, kvinnor och barn, denna gungande ocean, där icke två droppar voro hvarandra lika, alla buro de dock armodets uniform och eländets färger. Där fanns icke en klut, som var hel, och icke en rygg, som ej var krumböjd; där fanns icke ett ansikte, som bar helsans rodnad, och icke ett öga, som gömde lifsglädjens glans; utan alla vände de dödsbleka ansikten, magra, hunger-nagda ansikten, och ögon, brinnande af dyster febereld, — *alla* — mot ett håil, en enda punkt, mot *henne!*

Hat stod det skrifvet i tiotusendens, *bön* i tiotusendens; *sorg* stod det skrifvet i tiotusendens, *förtviflan* i tiotusendens; men hoppet bodde icke på *ett* ansikte af de *ganska* många . . .

Och från alla dessa kvaltyngda bröst och blodlösa läppar steg ett enda väldigt, doft rop som en brusande storm, en storm af förbannelser och ångestskri, af öhörda böner och

förspilda suckar. Himlen nådde den ej, men jorden skälfdes derunder.

Men bortom denna oändliga vidd, bakom den, på sidorna, rundt om, — detta *bortom* som hon icke såg; — *där* stod natten. Hon visste det, hon kände det. Natten likt en ogenomtränglig, pressande ringmur, med sitt mörkers kyla och sin oändlighets förtviflan . . .

Allt detta såg hon, med brinnande ögon, med återhållen andedräkt; och hennes hjärta fylldes af ett medlidande utan gräns och en spännande ångest.

Se — då öppnade sig med ens i de täta, vimlande skarorna en väg; allt efter som den vidgade sig framåt, slöt den sig bakåt ånyo af sig själf. En man gick fram emellan massorna, en man, hufvudet högre än de andra, med ett blekt, alvarligt ansikte, fullt af förtröstan och mod — Kurt Lindes ansikte. Hvarthelst han gick fram föllo vänliga ord och sträcktes händer, ansikten ljusnade, dystra blickar veknade,

ropen tystnade som af sig själfva, en förlössande stämning af skymtande hopp sänkte sig som en mild vårluft ned till giriga lungor ...

En ofantlig glädje brusade värmande genom Veras ådror, och ångesten släppte sitt tag. Hon kände en begärelse att störta ut, att ställa sig vid denne ende, modiges sida, att gå fram med honom genom massornas nöd, lisande, lindrande, höra deras välkomstord och dricka tacksamheten ur deras blickar. Kunde väl något härligare och stoltare tänkas än detta, och kunde väl ett människolif blifva mera värdt! — —

Ännu med pannan tryckt mot den kalla rutan, ännu med feberheta ögon ute i Humlegårdens natt, men med ett återsken af glädje öfver sitt späda ansikte ...

Då knarrade det plötsligt i hennes dörr. Det var tant i nattdräkt och tofflor.

Vera spratt häftigt till och vände sig om. Hon tog sig nervöst öfver pannan med den ena handen och fick stöd med den andra mot

fönsterposten. Hallucinationen var förbi; det susade och ringde för hennes öron och brusade rundt, rundt i hennes hjärna. Den plötsliga skrämelsen bragte hennes öfverspända sinne ur jämvikt och hon brast i gråt.

“Men Vera, bästa barn, hvad är då åt dig? Har du inte lagt dig än?” sade tant oroligt.

Vera endast snyftade, stödd mot fönster-
nischens ekbonade mur.

Så fick då äntligen friherrinnan reda på tändsticksstället och eld på ljuset på nattduks-
bordet och Vera ledd fram i dess gula sken.

“Är du sjuk, eller hvad är det åt dig? Svvara mig, kära Vera.”

Men Vera, som snart sansade sig, skrattade tvärs igenom tårarne:

“Nej, snälla tant, jag blef bara så rädd. Jag har stått vid fönstret och svärmat.”

“Ack, ack, den ungdomen! Det vore väl bra mycket helsosammare att gå till sängs ordentligt.”

“Ja, jag skall göra det nu”, försäkrade Vera.
“Du kan vara alldeles lugn, tant, och gå in till dig.”

Och som för att riktigt bekräfta sina ord började hon genast knäppa upp det åtsittande klädningslifvet.

“Ja, godnatt då, kära barn. Somna inte från ljuset.”

“Nej då. Godnatt, tant.”

Och Vera hörde hennes tofflor hasa i väg öfver kabinettets matta in i sängkammaren.

När Vera häktat af sin korsett, tog hon på sig en peignoir, tände bägge ljusen, satte dem på spegelbordet och sig själf i länstolen framför att slå ut sitt hår.

Peignoirens vida ärmar gled ned, när Vera sysslade med den svarta hårknuten och de hvita armarnes mjälla rundning tecknade sig mot spegelns blixtrande kristallglas. Inom några ögonblick voro nålarne ur; hon skakade på hufvudet, och hela den tunga, ramsvarta massan

af hår böljade med ens ut öfver nacke, öfver hals och axlar.

En underbart vek känsla af glädje och lugn hade efterträdt hennes förra exalterade tillstånd. Hon kände denna ljuftva domning i lemmanne, som tröttheten och hvilans skapa tillsammans, och hon lät händerna sjunka i knäet, medan hon lätjefullt med halfslutna ögon lutade sig tillbaka mot stolens blåa madrasserade sidenrygg.

Ett leende spelade på hennes läppar; det syntes att angenäma bilder drogo förbi hennes ögon.

Det var Kurt Linde och åter Kurt Linde, om hvilken hennes tankar vände sig, om honom, den stolte, den gode, den orädda, den starke. Och i ett plötsligt anfall af sinnlig väl-lust, kom hon att dröja vid just detta sista be-grepp. Hon mindes hans arm, huru hon hade sett dess muskel knyta sig under redingotens mjuka kläde, och hon tyckte sig känna denna arm om sin midja, fast och hård som järn; allt

under det långa, retande ilningar kommo och gingo som feberfrossa efter hennes lemmar. Hennes barm gick häftigt och högt och läpparne darrade i löjet.

I detta ögonblick var det henne klart, att hon älskade.

Med ens reste hon sig upp ur stolen, som gripen af en plötslig idé, fattade det ena ljuset och böjde sig fram emot spegeln. Det bleka ansiktet hade fått en skär färg, läpparne voro mörkt röda, och ögonen glänste ännu, fuktiga af tårar. Det svarta håret slöt sig som en ram kring ansiktets mjuka linie och spred en svag doft af parfym omkring sig i rummet.

Vera log mot sin bild, uppsluppet, gladt, ställde ljuset ifrån sig och fortsatte sitt afläddande.

Det var ett jubel inom henne, som måste ha luft; och hon gaf det luft i ett sakta gnoslande af allehanda melodier, helt sakta för sig själf. De kommo och erbödo sig själfva, den

ena efter den andra, allt under det hon sysslade med sina kläder, sina strumpor och skor.

Och ännu när hon släckt sitt ljus och kommit upp i sin mjuka bädd och borrar sitt hufvud i kuddens ejerdun, ännu medan hon kände bolstrarnes ljumma värme smeka efter hennes mjälla hud, — ännu sjöng hon sakta för sig själf, ännu kände hon denna samma enda tanke — fast i oändliga variationer — likt en ljum rosenröd bölja vagga i hennes hjärna, gunga genom hennes ådror, genom hela hennes varelse, i rytmisk takt, lekande henne till sömns —: att hon älskade, *älskade* ...

XVIII.

Till

min egen älskade pappa;

Sändebref från hans dotter Vera, skrivet af öfverfullt hjärta; Stockholm, den 23 Oktober 1883.

Se denna gången kommer jag till pappa med en stor, stor hemlighet, så stor att jag själf ännu knappast vågar fatta dess vidd, som dock fyller mig genom hela mitt väsende med värmen af sin fröjd. Men jag känner på samma gång en bäfvande oro en oro, som för lifvet; och det är du, pappa, som skall komma och

lyfta denna ängslan från din Vera genom in-
seglet af ditt ord på vår förening.

Ty *jag är förlofvad!!!* Icke sannt, du anade
det icke. Och jag skulle ju själf för endast en
månad sedan hafva skrattat den upp i ansiktet,
som förespått mig detta. Och nu har det ju
ändå blifvit mitt lifs härligaste sanning!

Det är Kurt Linde, ser du; du känner ho-
nom nog. Han är ju litet släkt med dig också.
Han är ingenjör här i Stockhelm och ... ja,
ja, du vet det där alltsammans, säg att du
vet det.

Det var i dag, som det afgörande ordet
föll; fast vi ha vetat det länge, både Kurt och
jag, huru det måste blifva. Men han är så
stolt och så god och så ädel, och han har
tvekat i det längsta, sade han mig, och kämpat
med sig själf, tänk dig; därför att han tyckte
icke, att han hade nog att bjuda mig, och det
skulle blifva ett arbetsamt och försakande lif,
och *du* skulle aldrig, aldrig kunna förlåta honom

detta. Och så sade han, att han var en vanbörding, för han var af så lågt stånd och en arbetare och allt det där. O!! det är bara hans goda, goda hjärta, som talade det, ty han vet icke huru väl han ville hafva det åt mig, ty jag är skapad till "ett gladt litet fogellif", sade han, men han har ju tvåtusen kronor i lön och han tror bestämdt han snart får mera. Det är ju riktigt mycket!

O säg, pappa, inte bryr väl sig *den sanna kärleken* om sådant, åtminstone icke jag. Jag vill arbeta vid hans sida, ser du, han har en sådan ädel *lifsuppgift*, han är så medlidsam och god och det är de fattiga arbetarnes och de förtrycktas sak, för hvilken han sträfvar. *Jag* skulle kunna bo med honom hvar som helst, till och med i en sådan der indiansk wiggwam som Maine Read skrifver om och där det röker in så *förskräckligt*. Men det behöfde jag inte, sade han och skrattade, för han vet en sådan treflig liten våning nära separatorfabriken där

han arbetar; och den blir lagom och är inte så dyr och ledig nästa höst.

Jag sade till honom, att du *visst inte* är en sådan där grott-björn som du låtsas, och jag sade att jag skulle *bestorma* dig med böner ända till dess du blef riktigt god, om jag också skulle hålla på i många, många dagar. För han ville *genast* tala om det för farbror Lindströmers och fara ut till dig, själf; han ville komma som en man och själf begära sitt lif ur dina händer, sade han, för jag är hans lif, men inte har väl Lindströmers något med det och göra förr än du. Och jag bad honom så mycket låta bli det, jag ville själf skriva till dig först och du får komma hit. Så han måste ge med sig. Och tant kan slippa gå och titta och fråga om allt möjligt, hon är så nyfiken på sista tiden och det är *så* obehagligt.

Ack, älskade, *älskade* pappa, kom, kom genast! Icke kan du vilja krossa *ditt enda barns hjärta!!* Jag dör af oro, innan detta blir

klart; sekunderna äro evigheter, som det står
i bibeln; skynda dig, skynda

till din egen

DOTTER.

P. S. Om du visste, hvad Kurt är god,
han är den *ädlaste* man, och hvad jag älskar
honom! *Kom, kom!!*

D. S.“

XIX.

ch baronen kom.

Det var en olidlig dag af oro, denna som gick emellan; den släpade sig fram med snigelfart, och Vera, hvärs sinne stundtals greps af jublande fröjd och segervisshet, stundtals ansattes af ångestfull ängslan, räknade minuterna. Intet kunde hon företaga sig, intet syssla med; hon försökte med allt. Från pianot jagade henne denna underliga oro, som retade i hvarje minsta fiber af hennes kropp, midt i ett ackord; sina penslar kunde hon icke föra, ty hennes hand darrade i nervös spänning; och om midagen, när hon tog sin musikportfölj och gick ut för sin lektion, kunde hon omöjligt sansa sig nog att gå upp till lärarinnan, utan nötte

bort sin timme med planlöst flanerande, gata upp och gata ned; slutligen hamnade hon halft vanmäktig af trötthet på ett af Humlegårdens säten, där hon hemtade andan några minuter innan hon gick upp, hem.

Och hela tiden följde hon i tankarne sitt bref på vägen till Boda: hon visste på minuten, när det passerade hvarje station under vägen, när det kom fram; John hemtade posten vid tåget, en halftimme hade han göra att komma hem och så, så fick pappa det. Allt efter som det kom närmare målet växte den stora oron i Veras sinne. Kunde det väl vara möjligt annat än att pappa — med sina gammalmodiga åsikter, med sina omutligt aristokratiska tendenser — i det längsta skulle sätta sig där-
emot? Och för hvarje gång hon upprepade denna fråga för sig själf, syntes henne svaret tvifvelaktigare, och den glada tillförsikten från i går krympte som för eld i hennes hjärta.

Om kvällen kom Kurt. Hon passade på

att möta honom i tamburen. Ett ögonblick fingo de rå om för sig själfva. "Jag har skrivit; pappa kommer i morgon med middags-tåget, han *måste* komma!" Det var allt.

Så kom tant, och de tre tillbringade en olidlig halftimme tillsammans. De unga, som knappast vågade se på hvarandra, knappast tilltala hvarandra för att icke röja hvad de tyckte skrivvet på sina ansikten, måste samtala om de likgiltigaste ämnen i den lugnaste ton, medan orden brände dem på läpparne. Slutligen reste sig Kurt och tog afsked.

Och när ändtligen denna långsamma dag sett sitt slut och Vera med en känsla af lätt-nad fått draga sig undan för sig själf och sina tankar, var det endast för att börja en ännu längre natt.

Först långt fram mot morgonen föll hon i sömn, utmattad af trötthet, döfvad af dess vallmo.

* * *

Som de just skulle sätta sig till middagsbordet dagen därpå, ringde det häftigt på tamburklockan. Friherrinnan uttryckte en undran, hvem kunde komma på denna ovana visittid; Vera, som hela dagen varit förvånande orolig och nervös, kände, hur blodet häftigt rusade henne till ansiktet. "Det är pappa", sade hon i en underlig kort ton, lemnade utan vidare sin plats och gick hastigt ut, in i salongen.

Ett ögonblick stannade hon i tvekan framför dörrarne till tamburen. Hennes första impuls hade varit att skynda fadern till mötes, men nu — när hon hörde Frans' domestikhögtidliga stämma och baronens knarrande stöflar därutifrån — greps hon med ens af en obetvinglig fruktan att möta honom, att läsa afgörandet i hans uppsyn; hon vände om, sprang utan besinning, hastigt och tyst, öfver kabinettet in i sitt eget rum och reglade dörren bakom sig.

När expeditiönssekreteraren mötte sin kusin i salongen, såg han genast på dennes ansikte, att något särskildt stod på. Och innan han ännu ens hunnit helsa, frågade den andre, nervöst och häftigt:

“Hvar är Vera?”

“Ja”, sade expeditiönssekreteraren och såg sig omkring, “hon var här på sekunden. Jag förstår inte ... mötte du inte henne i tamburen?”

Baron de Vallée svarade icke, han gick fram till fönstret och stirrade för ett ögonblick ut på gatan; i detsamma friherrinnan kom in rummet, vände han sig med ens ånyo om; och i ett plötsligt anfall af öfvermäktig vrede, som kom hans stämma att skälfa, bröt han ut:

“Hade jag bara anat detta, sannerligen för gud ... det är *ert* fel, hör ni, *ert* fel alltsammans!”

“Men, min bästa du, hvad står då på? Förklara dig; hvad har hänt?”

"Förklara mig! Hvad har händt!!" skrek baronen, hvars vrede stegrades för hvarje ord; "och du skulle inbilla mig, att denna ömkliga komedi spelats midt för er näsa — — midt för er näsa, säger jag, utan att ni har nå'n vetenskap därom ..."

"Men jag förstår inte ...", stammade expeditionssekreteraren i trovärdig förvirring.

"Nå, än den där Linde då; tror du, han förstår? Hvabefalls?"

Ett plötsligt ljus gick upp för friherrinnan. "De äro förlofvade", stönade hon.

"Förlofvade", härmade baronen, som nu var i formligt raseri och icke kunde hålla sig stilla, icke visste, hvar han skulle göra af sig; "förlofvade ... Men vid mitt adelsmannaord och allt hvad heligt är, det kommer aldrig att blifva något af! Aldrig!! — — Och detta har du kunnat tillåta ..."

Han gick fram emot den andre, som bestört vek undan.

”Denne utbörding“, skrek han, ”denne radikal och frasmakare! Denne pöbelkurtisör och fröken Vera de Vallée — — åh, det är förfärligt.“

Han var förbi. Han ansåg närmaste länstol för ett godt fynd, där han slog ned och helt tvärt blef tyst.

Expeditionssekreteraren tittade hjälplöst på sin hustru och denna på honom.

”Ja, detta var verkligen en högst obehaglig öfverraskning“, sade han. ”Och du — du har ingenting annat?“

”Nej, jag försäkrar dig. Visserligen har Vera på sista tiden varit litet konstig — — men hon har ju alltid haft ett så eget lynne —“

”Och hvar kan hon nu hålla hus?“

”Hon måste vara på sitt rum. Jag skall gå och se efter.“ —

Ånyo ringde det i tamburen. Expeditionssekreteraren skickade bort Frans och öppnade

själf. Det var Kurt Linde. Blekare än vanligt, men med bestämd uppsyn.

“Jo, detta är en skön historia! — Baron de Vallée är här.”

“Det är just honom jag önskar träffa”, svarade Kurt.

“Träffa, ja! Han är utom sig af vrede och dina papper står slätt.”

“Jag kunde tro det”, sade Kurt.

“Men om han tillåter, så var så god. Jag skall anmäla dig.” —

När Kurt kom in i salongen stod baronen vid fönstret. Hans ansikte var lugnt, men uttryckte desslikes obeveklig stränghet — —

* * *

Vera hade förstått allt. Hon hade hört faderns uppbragta stämma, hon hade hört den ord för ord. Det var icke stor konst, och erkännas måste att hon lyssnat, lyssnat med ett ängsligt litet öra tätt vid dörren och med ett hjärta, bultande som ville det sprängas.

Och detta hårda, hjärtlösa "*aldrig*", som från faderns vredgade läppar med ens slungats i hennes lyckas väg — ett oöfvervinneligt hinder syntes det henne nu i tröstlös förtviflan, som gaf allting förloradt, men icke resignerade —; hon hade kastat sig framstupa på soffan med hufvudet borrhadt i kudden, djupt; o, detta hårda, hjärtlösa "*aldrig*", det ringde henne som en dödsringning i öronen, pinande doft, utan återvändo: bing, bång, aldrig, aldrig ... och det jagade slag för slag långa krampaktiga skälfningar genom hennes slanka kropp, som darrade under dem och under snyftningarne. Så mycket heta tårar, brännande heta, besiningslösa tårar, som vattnade kuddens sefirgarnsrosor! — så mycken vild, förtviflad smärta, som ibland göt sig ut i snyftningarnes taktjämna staccato, ibland bet till i hennes hjärta och pressade skrik från hennes läppar och lät den oskyldiga kudden illa fara under nervösa små händers vredeskramp (ty den som älskar

lifvet, låter icke rövva det af sig med jämt mod)! — och allt detta hjälpte dock alls intet, hjälpte intet ...

Hur knackade icke tant på dörren och ropade; hon hörde gråten därinne; men Vera rörde sig icke, öppnade ej. Hur länge stod icke pappa därutanför med en stor ängslan i sitt grymma sinné och bad med medlidsam kärlek darrande i rösten och befallde i vrede och bad igen; men hvarken böner eller hot fingo regeln ifrån. Och på snyftningarne därinne blef ingen ända.

Vera, hon ville icke se någon, icke höra någon tala, beklaga, förklara, döma. Alls ingen. Ingen kunde göra skugga till solsken, och ingen kunde förstå det ofattliga. Ingen kände medlidande med henne och ingen älskade henne och ingen kunde göra henne lycklig, nu mera. Hon ville icke se någon. Nej, *nej!*

Men i kabinetttet gick baronen fram och ter, fram och åter öfver mattans tystnad. Och

han hade skickat Kurt ifrån sig ut på gatan
uslare än en hund. Det blef icke långt dem
emellan, och det hade börjat i så isig en kyla
och med sådant ett lugn. Men känslorna lågo
för nära under orden, och mellan bönerna
och vreden var icke långt. Där hade bytts
kalla ord och ord så heta och frätande som eld.
Den ene mannen hade ödmjukat sin stolthet för
den andre på knä i golfvets dam; ty stoltheten
är icke stor, när man tigger om sitt lif, och
icke alltid lockar lifvet med så blåa, underbara
ögon, med ett så vällustigt vemodfullt leende
som Veras. Och den andre hade känt något
varmt och tinande tändas inom sig, något varmt
som hotade att bli för stort, öfvermäktigt. Och
han hade måst skynda sig att i tid påkalla sin
harm igen, och han hade tänkt på denne simple
arbetareradikal med godtköpssunda vätskor i
sin slitstarka kropp och Vera, sin enda dotter,
med det blåaste blod i blåa ådror; och det

hade gått bra. Han hade skickat honom ifrån sig ut på gatan uslare än en hund.

Men tångt hade det varit. —

Tänk, hvad dock snyftningarne och klagan hördes pinande väl genom den stängda dörren. Och samma snyftningar gingo i dubbel skälfnings: darrande genom Veras slanka kropp och återverkande — med elektrisk precision — på en grym gammal pappas snobbiga hjärta ...

* * *

Vera då, Vera! När tänker du upphöra att gråta, att förstöra den prydliga kuddens broderi med oresonliga tårar? När tänker du torka dina vackra ögon, så lagom vackra nu med sina röda kanter, svullna af gråt? När tänker du snyta din upproriska lilla näsa för sista gången, sägande till dig själf: *nu* — det får vara nog; jag vill vara modig och förnuftig?

Ack, säger Vera, aldrig, aldrig skall jag göra det. Aldrig skall jag vända åter från att sörja och klaga. Och aldrig skola mina feber-

brännande ögon sina, förr än jag gråtit ut, till sista droppen, hela mitt lif i idel tårar.

Vera då, Vera! När tänker du öppna din dörr för pappas deltagande böner och släppa honom hit in med sin milda tröst? Ty han är mild, fastän han är hård; och han är inte en sten, fastän han är oförnuftig.

Ack, säger Vera, aldrig, aldrig skall jag göra det. Ty han älskar mig inte, nej, han gör det alls inte. Ingen älskar mig; ingen har jag i hela vida världen att vända mig till. Ingen, ingen!

* * *

Men naturligtvis kunde hon icke hålla ut i oändlighet. Efter krisens våldsamma häftighet kom tröttnadens slapphet, då tårarne stannade af utaf sig själfva och snyftningarne efter hand blefvo mindre talrika. De kommo icke längre i skaror, i jämn marsch tågande fram genom gråtens enformighet; de kommo en och en, med långa mellanrum, smygande på öfverrump-

ling likt försiktiga marodörer. Men Vera låg allt fortfarande kvar på soffan, nu på sida med slutna ögon; och fastän hennes känslor hade tröttnat likasom tårarne, kände hon dock alltjämt inom sig som en stor ängslande saknad af allt, ett ofantligt tomrum som fyllde hela hennes varelse med sitt "intet" likt ett ihåligt uppblåst skal ...

Skymningen hade fallit på. På gatan utanför hennes fönster hade man ånyo tändt lyktan, och ånyo darrade dess bleka skimmer genom rutornas glas, mellan gardinernas fransar på fönsternischens brysselmatta. — —

Med ens for en tanke som en blixtnö genom hennes hjärnas stillhet. Den ryckte dess överksamhet med sig in i *sin* verksamhet, bemäktigade sig med ens hela hennes varelse med våldsamheten af en fix idé. Och hon reste sig häftigt upp.

Ljus fick hon tändt och sitt ur fram att se.

Jo, hon hann! Klockan var fem och half sex gick tåget. Men skynda sig, det måste hon!

Och utan att ens ge sig tid att ordna sitt tilltrasslade hår, utan att ens tvätta tårarnes saltspår från sitt hvita skinn, fick hon kappan och hatten på, sin flickaktiga lilla portmonnä ur byrålådan, och så gaf hon sig i väg.

Mamsell Lovisas vänliga ansikte hade med ens tett sig för hennes ögon och fyllt detta ängsligt ensamma lilla hjärta med en ofantlig längtan, som dref och dref. *Hem* skulle hon att gråta sina bittra tårar i skydd af den hederliga gamlas moderlighet!

Lyckligt och osedd smög hon ut i tamburen, nedför trappan och ut på gatan. Portvakten visade ett mäkta förvånadt ansikte inom den lilla rutans ram, men han sade intet. En förfärlig oro kände hon i hela sin kropp, som kittlade och dref på, som brände under hennes fötter och bultade i hennes bröst; och endast en enda tanke dansade i hennes hjärna i be-

döfvande ringdans: skulle hon hinna, skulle hon hinna . . .

Ja, och fruktan att någonting skulle hindra henne: en hand om hennes arm, en ropande röst, något obeskrifligt, oerhördt. Hon nästan kände på sig, att något skulle ställa sig i hennes väg — kanske jorden öppna sig framför henne: — och hennes oro stegrades till förfäran. Hon nästan sprang efter gatan.

Men nej, intet hände! Visserligen vände man sig om och såg efter henne, hvarthelst hon kom, med förvåning och undran; visserligen fick hon en misstänksam blick genom luckan, som nästan skrämde henne till döds, när hon begärde sin biljett, och hennes röst stockade sig af ifver och oro och hennes bröst flämtade. Men likafullt kom hon dock äntligen till ro i kupéens hörn, ensam i kupéen; och när slutligen konduktören stängt dörren och tåget satt sig i gång, — *slutligen* kände hon sig säker! —

Dessa långa timmar, som gingo under vägen, blefvo än längre genom den eggande längtan efter målet, som brände i hennes kropp. Hon hade nog både tankar och förnimmelser af den stora smärta, som med ens förts in i hennes lif; men dessa tankar och förnimmelser voro blott halfva, ty under dem, bredvid dem, låg hela tiden detta: att hon skulle finna den fristad, där hon kunde gråta sina tårar — icke för ensamhetens tomhet — utan för ett deltagande sinne.

I långsam enformighet kröpo stunderna fram; enformiga som de linieflacka trakter, som i skymmande natt drogo förbi vaggonens fönster, men icke så snabba som de. Enformiga som denna allt beherskande känsla, som utan återvändo arbetade inom henne, men icke så bråda att hinna målet som den.

Till slut var hon dock framme.

Det hade blifvit helt mörkt, och ett fint, tätt duggregn föll från jämmulen himmel.

Vid den lilla stationen var allting sig likt. Inga resande voro nere i den sena höstaftonens rusk, men stationsinspektoren istod där som vanligt i sin vida regnrock och svängde den röda lyktan, ormande i mörkret. Betjäning och konduktörer sprungo fram och åter med rapporter och slikt i högviktig brådska. Det blef ett stím för en sekund, som bröt nattens tunga tystnad; så pinglade klockan, hvisselpipan ljud, lokomotivet svarade, och pustande i beställsam ifver ångade det i väg på nytt genom disigt dunkel, släpande efter sig vagnarnes rasslande kedja, med sina brokiga lyktors spel öfver våtblanka skenor ...

Vera var redan ett stycke på väg. Nära en half mil hade hon att gå; men i beslutsam fart skyndade hon framåt, sträfvande mot vinden.

Vägen var henne väl bekant: hvarje buske, hvarje träd, hvarje sten, som skymtade genom mörkret, var en gammal god vän. Men i detta mörker och i detta väglag, där regnvattnet

skvalpade om hennes tunna skor och den hala smutsen slant under hennes fötter, var det väl så gammalt, men icke så godt. Och genom hennes tunna kappa sipprade fukten in, isande efter hals och axlar. Men det var blott att streta på, oförskräckt och utan att väja.

Först öppnade sig slätten rundt omkring henne, i sin ofantliga tomhet slukande allt. Långt i fjärran blinkade ostadiga ljus likt lockande ögon, men mellan henne och dem låg ett stort mörker, genom hvilket vindarne drogo fram, mättade af väta, slitande i hennes kappa med ängsligt hvinande.

Så kom skogen. Tätt, tätt trängde sig furorna samman efter vägen, pressande henne mellan sina väldiga murars mörker. Tunga, tunga drogo suckarne därigenom, doft, förpinade som från ett ofantligt, kvalfyldt bröst. En stor fruktan steg upp inom henne, och hennes hjärta bultade högt när hon skulle ditin.

Hemska, mystiska ljud skuro igenom nattens entoniga klagan. En stam knakade; ett väldigt träd slog rasslande sina grenar tillsammans; en räf skälde, en uf skrek.

För hvarje sekund skyndade Vera på sina steg; för hvarje sekund växte fruktan inom henne, växte och växte till vildaste förfäran.

Till slut sprang hon i rasande flykt. I andlös flämtan, med ångestsvetten lackande efter hela sin kropp rusade hon blindt framåt genom mörkret, utan besinning, utan ett ögonblicks hejd. Hennes knän darrade och veko sig under henne, den våta klädningen trasslade sig om hennes fötter, den bottenlösa gyttjan gled undan henne som en flod. Men framåt gick det, rastlöst framåt!

Hvarje nytt ljud, som störde tystnaden, hvarje skogens susning jagade nya skälfningar genom hennes kropp. Regnet piskade henne i ansiktet och gjorde henne blind. Tröttheten slog henne med lamhet, hängde sig som järn-

block om hennes vrister, tryckte öfver hennes nacke som ök. Hon snubblade, snafvade och föll, handlöst i vägens smuts; reste sig och sprang några steg, föll igen och reste sig ...

Och på samma tid hade hon en förnimmelse som af en långsam, pinande, förfärlig kväfning. Tätare och tätare svepte sig mörkret omkring henne, tungt och disigt; närmare och närmare trängde sig skogen inpå henne, sträckte sina fuktiga grenar efter henne, pressade henne i sitt famntag. Det eldade för hennes ögon som af gnistor, dansande i mörkret; hon trängde sig vidare framåt, men en hand grep fast i hennes fot och höll henne kvar, ofantliga armar slöto sig om henne i krampaktig styrka, kväfde henne till döds, kväfde henne — — — — —

För sista gången snafvade hon och föll med ett skri. Därpå blef hon liggande.

* *
†

John fann henne en stund senare, ännu
afsvimmad, vid början af allén. Han kôm med
lykta i hand för att gå ned till "staten" och
söka en grimma. Han blef grufligt uppskakad,
öfver detta fynd i mörkret, den hederlige John!
Men hans starka armar, som buro henne, tyckte
det vara den ljufvaste börda. —

När Vera åter slog upp ögonen, kände hon
den ljumma värmen från mamsell Lovisas säng-
kläder gjuta sig som en balsam om hennes
sönderbråkade kropp. Och det första, som
mötte dem, var ett välkändt, skrynkligt gam-
malt ansikte, fullt af den ömmaste oro. Hon
slöt dem genast ånyo till sömn, med skymten
af ett svagt leende öfver sina läppar.

. XX.

På det gamla herresätet var allt så tryckande tungt och tyst. Rundtom dess murar svepte senhösten sin gråkalla, disiga mantel, tyngande som en bårduks svarta veck. Alléernas gamla lindar sträckte nakna, ålderdomsknotiga grenar mot mulen himmel som till fäfang bön. Alla afstånd skymdes, alla linier grumlades, alla färger smälte bort i detta evinnerliga töckens evinnerliga regndugg; och den trånga lilla världen blef ännu trängre, ännu mindre i den ängsliga stämning af grått i grått, i den förtätade osunda luft, som pressade öfver förpinade lungor.

Inomhus smög man omkring med mjuka tofflor i förstugor, trappor och gångar, så ljudlöst tyst. Icke ett lås gnisslade eller en dörr

klappade, icke ett ord vexlades annat än i lågmäld hviskning. Öfver alla ansikten låg ett uttryck af dämpad oro: öfver baronens aristokratiska uppsyn, som fårats och grånat med förundransvärd hast, öfver mamsell Lovisas plebejiskt godlynta drag, som skrynklade sig i deltagande bekymmer.

Vera var sjuk.

I hennes rum var luften het och tung af feber och medikamenternas ångor. Den mörka gardinen var nedfälld; endast en smal strimma grått ljus gled in under dess kant och dåsade sömnigt på mattan. De svarta porträtten på väggarne stirrade i högtidligt allvar genom skumrasket bort till den förgyllda rococosängen, där den klumpiga kupidonen inom sänghimmellens mörker höll vakt öfver Veras feberfantasier. Ett batteri af flaskor, af skedar och glas stod uppradadt på nattduksbordet, och vid dess sida i en upplappad gammal länstol hade baronen fattat post, en post som han icke lemnade

genom dagar och nätter, där han sof, åt och hade sin beständiga varelse, trots mamsell Lovisas böner och läkarnes uppmaningar. —

Vera hade nervfeber, en mycket häftig, och man fruktade för utgången. När baronen — han hade genast fått telegram från mamsell Lovisa — kommit åter från Stockholm, hade Vera varit på benen; hon höll sig uppe i flere dagar, fastän hon gick omkring som en hamn, blek och tyst och med ständiga märken efter tårar. Hon klagade öfver envis hufvudvärk och oöfvervinnelig trötthet. En morgon vaknade hon med brinnande feber, hon förmådde icke resa sig ur sängen.

När doktor Bergman kom, så ruskade han på hufvudet och tog en betänklig min uppå.

“Det är tyfoïdfeber”, sade han, “någon smitta, någon förkylning, någon häftig själsskakning —”

Baronen, som tillskrifvit allt det onda endast hennes tillfälliga sorg och räkrat godt på fram-

tiden, blef grulligt uppskakad. Han bleknade häftigt till och fick doktorn nervöst i rocken:

“Tror ni, att hon dör”, hviskade han andfäddt, “säg, att ni inte tror det. Hör ni. Hon får inte dö!”

“Ingenting kan ännu sägas. Framför allt måste hon ha omsorgsfull vård.” —

Baronen telegraferade ögonblickligen efter en framstående Stockholmsläkare, som kom med första lägenhet och endast kunde bekräfta den andres ordinationer. —

Nu kommo långa dagar och nätter, fyllda af alla ovisshetens kval. Vera var nästan aldrig vid sans, yrade och fantiserade oupphörligt, ibland högt, de bizarraste idéer, de obegripligaste saker, ofta Kurt Lindes namn. Hon tycktes icke känna igen någon af sin omgivning; de korta mellanstunderna af sans låg hon orörlig i halfdvala med slutna ögon, men någon ordentlig kraftgifvande sömn fick hon aldrig.

För hvarje gång läkaren kom åter, sökte den stackars baronen med allt större ängslan läsa en skymt af hopp i hans ansikte, för hvarje gång upprepade han sitt evinnerliga: "hör ni, hon *får* inte dö", — ibland med förtviflad bön i stämman, ibland nästan med hot. Men läka-rens uppsyn ville icke klarna. Febern ökade dag från dag.

Men det drog långt ut, och därför hoppades baronen.

* * *

Det var en kväll på den tredje veckan, som doktor Bergman måste förklara, att nu var allt nära sitt slut. Han hade väntat ett förfärligt utbrott af fadern. Men af detta blef intet. Så småningom hade äfven i baronens trotsiga hjärta hoppet fått ge vika för tviflet och tviflet för visshet. Ty huru var annat möjligt, när han såg Veras svaga krafter dagligen förminskas.

Hon hade icke varit vid ett ögonblicks sans på de fem sista dagarne och var till ytterlig-

het maktlös. Och nu, i dag tycktes hon knappast förmå andas, så svaga, så sällsynta voro hennes andedrag.

* * *

Vagnshjul gnisslade på gården. Det var icke doktorn, ty denne hade icke lemnat Veras bädd på hela den sista dagen. Baronens gick fram till fönstret, med tunga, trötta steg. När han såg Kurt Linde stiga ur vid trappan, hade han icke ens nog mod kvar att blifva vred. Han kände blott en ofantlig, namnlös smärta som en glödande tomhet bränna inom sig; han lutade sin rynkiga panna mot den kalla rutan och grät . . .

* * *

Morgonen därefter blef Vera död.

University of Toronto

Department of Mathematics
128 St. George Street
Toronto, Ontario

Mathematics Department
128 St. George Street
Toronto, Ontario

Mathematics Department
128 St. George Street
Toronto, Ontario

Universal-Biblioteket.

Godtköpssamling af värdefulla och populära arbeten från skönlitteraturens och vetenskapens områden.

Ett häfte hvar fjortonde dag. — God utstyrsel. — Hvitt papper och tydligt tryck. — Hvarje häfte om 64 sidor. — Eleganta permar i guld- och svartryck à 50 öre. — Pris för hvarje häfte endast 20 öre.

Af »Universal-Biblioteket» har hittills utkommit:

Nyaste Noveller från 1882—83 af *Bret Harte*. Öfversättning af *A. Lindqvist*. — Pris häft. 1 kr., eleg. inb. 1: 50. 224 sid. (40 öre).

Raskolnikow, af *F. M. Dostojewskij*. — Med förf:s porträtt och biografi. Öfversättning af *D. S. Hector*. — Pris häft. i två delar 2: 50, eleg. inb. i två band 4: 50. 772 sid. (2: 40).

Wladimir den store. Skaldedikt af *Erik Johan Stagnelius*. Pris 20 öre. 64 sid.

Vattnet såsom helso- och läkemedel. En familjebok af *Dr W. Wurm*. Med tre illustr. Pris 75 öre. 139 sid. (40 öre).

Konstantinopel, af *Edmondo de Amicis*. Med förf:s biografi och porträtt. Auktoriserad öfversättning från originalets 12:te upplaga af

A. Schulman. Pris häft. 2: 50, eleg. inb. 3: 50. 512 sid. (2: 60).

Presidenten. Berättelse af *K. G. Franzos.* Öfversatt af *J. B.* Pris häft. 1: 25, eleg. inb. 2 kr. 224 sid. (60 öre).

Vår röde kandidat. En fransk valepisod af *E. G. Grenville Murray.* Öfversatt af *S-d.* Pris 20 öre. 64 sid.

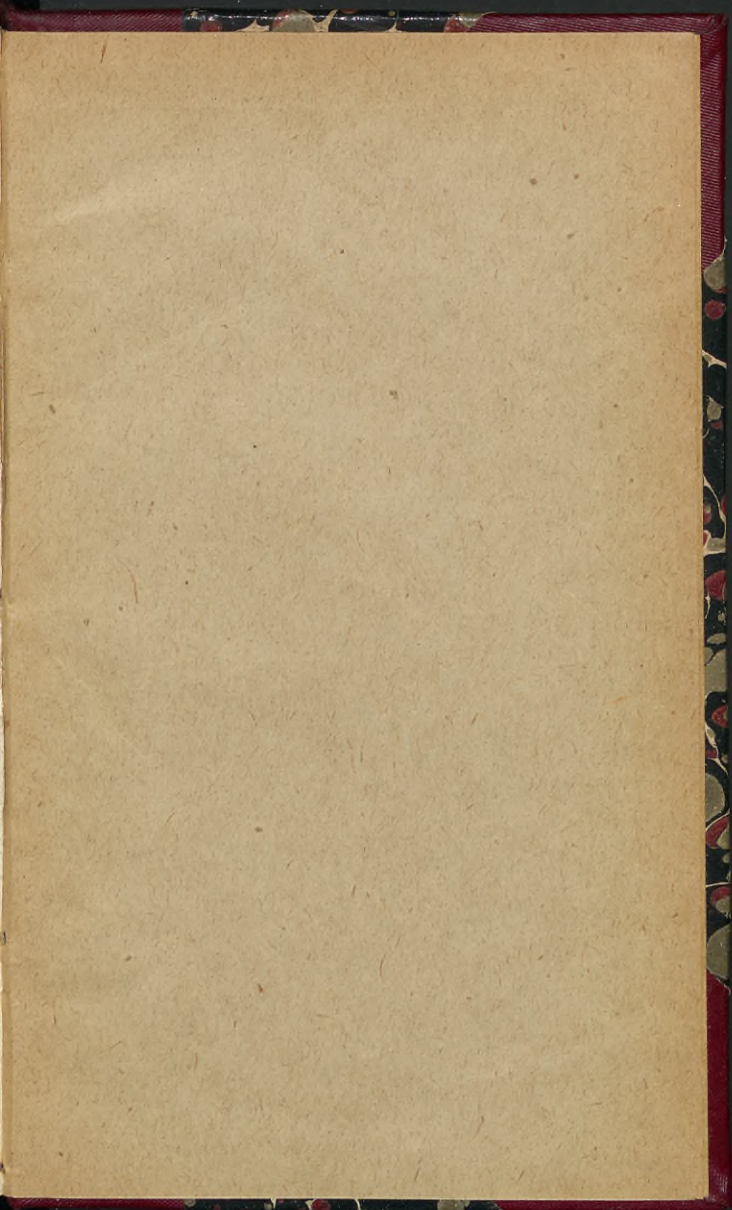
Fattige stackare, af *F. M. Dostojewskij.* Öfversatt af *Dage.* Pris häft. 1: 25, eleg. inb. 2 kr. 192 sid. (60 öre).

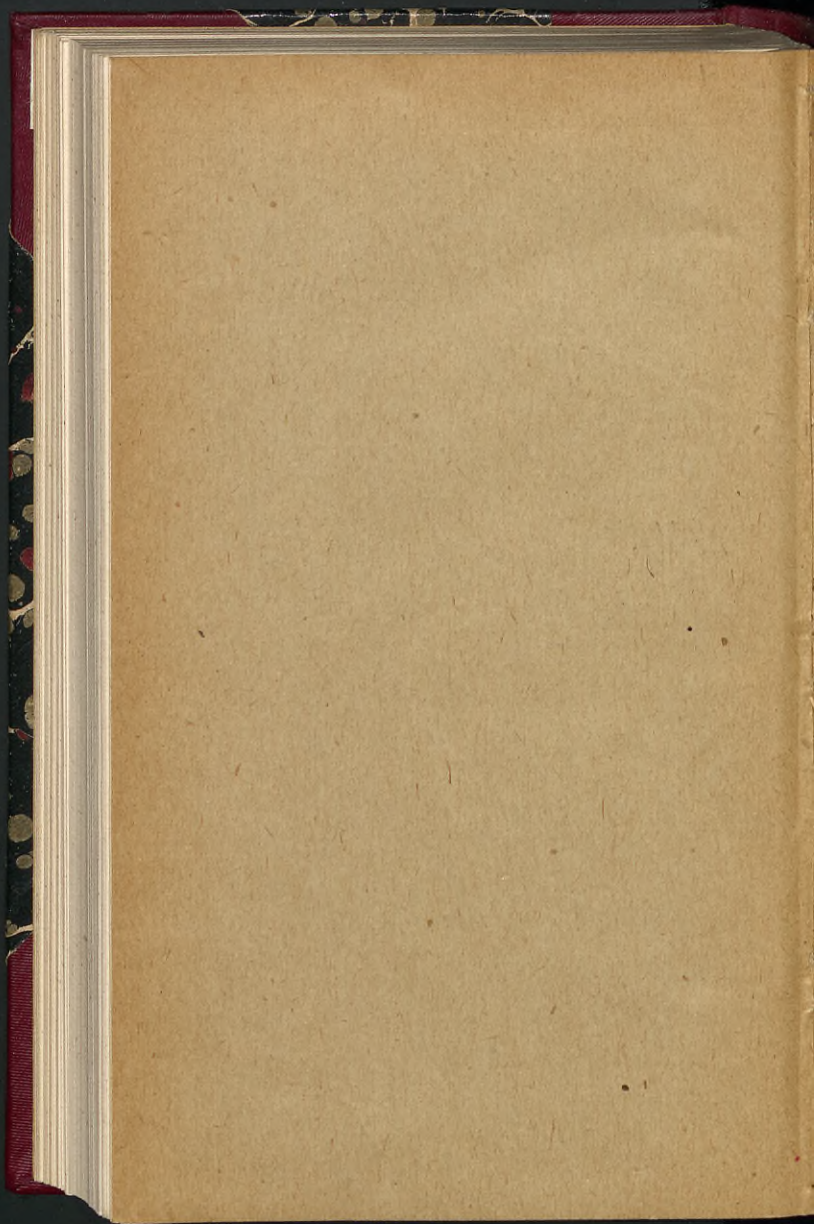
Bakterierna och de smittosamma sjukdomarne, af *Dr A. Bernstein.* Öfvers. af *K. B. Lagerlöf.* Pris 20 öre. 74 sidor.

Annuschka. Berättelse af *Ivan Turgenjew.* Öfvers. af *Alfred Lindkvist.* Pris 60 öre. 112 sid. (40 öre).

OBS. Prisen inom parentes beteckna, hvad böckerna kosta prenumeranter.

J.B.

6000195295

Göteborgs universitetsbibliotek

